

گزارش اقتصادی شاپرک

خرداد ۱۳۹۷. شماره ۳۶

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها	۵
فهرست جداول	۷
پیشگفتار	۱۰
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه	۱۱
۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی	۱۵
۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	۱۶
۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۷
۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۹
۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان	۲۰
۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی	۲۱
۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP	۲۲
۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۷	۲۵
۲.۱. آمار عملکردی شاپرک	۲۶
۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک	۲۶
۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی	۲۷
۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش	۲۸
۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها	۳۰
۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت	۳۴
۲.۲. نفوذ منطقه‌ای	۳۸
۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی	۳۸
۲.۲.۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور	۳۹
۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان	۴۰
۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی	۴۵
۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور	۴۷
۲.۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها	۴۸
۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه	۴۸
۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها	۵۲
۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش	۵۳
۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی	۵۹
۳.۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها	۶۰
۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها	۶۰
۳.۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات	۶۳
۳.۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه	۶۴

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت..... ۶۷

- ۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP..... ۶۸
- ۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت..... ۶۸
- ۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۷۰
- ۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس..... ۷۴
- ۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها..... ۷۸
- ۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش..... ۸۰
- ۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس..... ۸۳
- ۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش..... ۸۵
- ۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها..... ۸۹
- ۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور..... ۸۹
- ۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در استان‌های کشور..... ۹۳
- ۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در بعد کشوری..... ۹۶
- ۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور..... ۱۰۱
- ۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها کم‌تراکنش و فاقد تراکنش..... ۱۰۵

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده..... ۱۰۹

- ۵,۱. سهم بازار پذیرندگی..... ۱۰۹
- ۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت..... ۱۱۰
- ۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۱۱۲
- ۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده..... ۱۱۵
- ۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها..... ۱۱۷
- ۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی..... ۱۲۰
- ۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک..... ۱۲۱
- ۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۲
- ۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۴
- ۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک..... ۱۲۶
- ۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۸
- ۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده..... ۱۳۱
- ۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش..... ۱۳۷
- ۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید..... ۱۳۷
- ۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ..... ۱۴۴

۶. جمع‌بندی..... ۱۴۷

۷. واژه‌نامه..... ۱۵۷

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت بهمن ماه ۱۷۱۳۹۶
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۱
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۳
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷..... ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - خرداد ۱۳۹۷..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷..... ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷..... ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶..... ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۷..... ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۳۹۷..... ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۷..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۳۹۷..... ۴۶
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۳۹۷..... ۴۷
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۷..... ۴۹
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۷..... ۵۰
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۷..... ۵۱
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۳
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۳۹۷..... ۵۵
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۳۹۷..... ۵۷
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - خرداد ۱۳۹۷..... ۶۱
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷..... ۶۲
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷..... ۶۸
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷..... ۶۹
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷..... ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷..... ۷۴

- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۷..... ۷۶
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۷..... ۷۸
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - اردیبهشت و خرداد ۹۷..... ۸۰
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاههای به تفکیک استانها - خرداد ۱۳۹۷..... ۹۲
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استانها - خرداد ۱۳۹۷..... ۹۵
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاههای شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۰۴
- شکل ۱۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنشهای شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۱۰
- شکل ۱۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنشهای شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۱۱
- شکل ۱۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۲۳
- شکل ۱۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۳
- شکل ۱۵-۵ مجموع تعداد تراکنشهای صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۴
- شکل ۱۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۵
- شکل ۱۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۷..... ۱۳۶

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان بهمن ماه ۱۳۹۶	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۳۹۷	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۳۹۷	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۷	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۳۹۷	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷	۴۳
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۲
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - خرداد ۱۳۹۷	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷	۶۳
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت	۶۴
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷	۶۵
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۷۱
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۷۳
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۷۵
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۷۷
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۷۹

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۸۱
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷	۸۱
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۷	۸۳
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس خرداد ۹۷	۸۴
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۷	۸۵
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-اردیبهشت و خرداد ۹۷	۸۷
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-اردیبهشت و خرداد ۹۷	۸۸
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان - خرداد ۱۳۹۷	۹۰
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۱۳۹۷	۹۳
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت - خرداد ۱۳۹۷	۹۷
جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۹۸
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها تراکنش دار هر شرکت - خرداد ۹۷	۱۰۰
جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها تراکنش دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۱۰۱
جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۱۳۹۷	۱۰۲
جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - خرداد ۱۳۹۷	۱۰۶
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷	۱۱۲
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ۱۳۹۷	۱۱۵
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ۱۳۹۷	۱۱۸
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۱۲۰
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۱۲۲
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - خرداد ۱۳۹۷	۱۲۴
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - خرداد ۱۳۹۷	۱۲۶
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - خرداد ۱۳۹۷	۱۲۸
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - اردیبهشت و خرداد ۹۷	۱۳۰
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ۱۳۹۷	۱۳۱
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - خرداد ۱۳۹۷	۱۳۸
جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - خرداد ۱۳۹۷	۱۴۱
جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - خرداد ۱۳۹۷	۱۴۴

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۳۶ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۷
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▶	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۰/۸۱ درصد
▶	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۴۵ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۱۹/۰۲ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۹۷

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه خرداد ۹۷ نسبت به اردیبهشت ۹۷	۵/۲۷ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه خرداد ۹۷ نسبت به اردیبهشت ۹۷	۰/۸۹ درصد
▲	رشد اسمی خرداد ۹۷ نسبت به خرداد ۹۶	۳۵/۶۵ درصد
▼	رشد حقیقی خرداد ۹۷ نسبت به خرداد ۹۶	۱۹/۲۷ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۷۴ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۵/۱۰ درصد
▲	کارتخوان فروشگاه	۹۰/۱۵ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۲/۵۲ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۷/۴۸ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۱/۹۸ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۲/۴۳ درصد
▼	مانده گیری	۵/۵۸ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۱,۴۴۵/۶۲
▼	کارتخوان فروشگاه	۱,۱۵۸/۵۳
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱۶۳/۰۶
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۲۴/۰۳

سرنانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۲۷/۷۱
▲	کارتخوان فروشگاه	۲۴/۹۸
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۴۱
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱/۳۱

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▼	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۴۵۶,۴۰۱ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	۹,۱۳۳- عدد استان تهران
▼	بیشترین سرنانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۶۸ عدد استان یزد
▼	بیشترین تعداد سرنانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۳۵/۴۶ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۷۹۷/۵۶
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۸۰	بانک ملت درصد ۲۲/۸۷
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۷۷	بانک ملت درصد ۲۶/۶۹

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان درصد ۳۴/۳۷	بانک ملت درصد ۲۰/۰۲
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۴/۰۹	بانک ملت درصد ۳۸/۵۶
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۲۸	بانک ملت درصد ۲۴/۲۸

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۲/۲۵	بانک پارسیان درصد ۲۸/۶۹
ابزار پذیرش موبایلی	پرداخت نوین آراین درصد ۳۲/۶۳	بانک ملت درصد ۴۶/۹۱
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۵۷	بانک ملت درصد ۲۵/۹۵

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۰۱۰	۱,۵۲۹
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۸۳۱	۳,۰۵۰
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۳۵	۱,۰۸۰

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک پارسیان	درصد ۱۸/۰۴
کارت اعتباری	بانک ملت	درصد ۵۴/۸۲
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۲/۲۸

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۰/۱۶
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۶

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۲/۰۶
خطای شاپرکی	درصد ۰/۴۵
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۲/۰۷
خطای کاربردی	درصد ۸۵/۰۷
خطای کسب و کار	درصد ۰/۳۵

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۸/۵۳
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۶

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۳۳
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد -۵/۶۳

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در خرداد ماه ۹۷

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۵۲
کمترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۱۳

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	درصد ۰/۷۴۴
کمترین میزان شاخص	مینا کارت آریا	درصد ۰/۰۱۳

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	درصد ۴۳/۵۹
کمترین سهم	به پرداخت ملت	درصد ۱۱/۵۲

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ماه‌های اسفند ۹۶، فروردین، اردیبهشت و خرداد ۹۷ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا بهمن ماه ۱۳۹۶) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۶,۳۱۳,۸۴۲	۷/۹۶٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۸,۴۸۹,۳۵۵	۱۰/۳۱٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۲	۱۰/۵۴٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۲	۱۰/۴۱٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۵۱۶,۶۱۳,۱۱۸	۱۱/۱۰٪
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۱۱/۰۷٪
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۱۰/۲۱٪
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۱,۳۹۱,۱۶۱,۴۲۷	۹/۷۷٪
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۳۶	۱۰/۴۲٪
دی	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۸	۱۰/۸۱٪

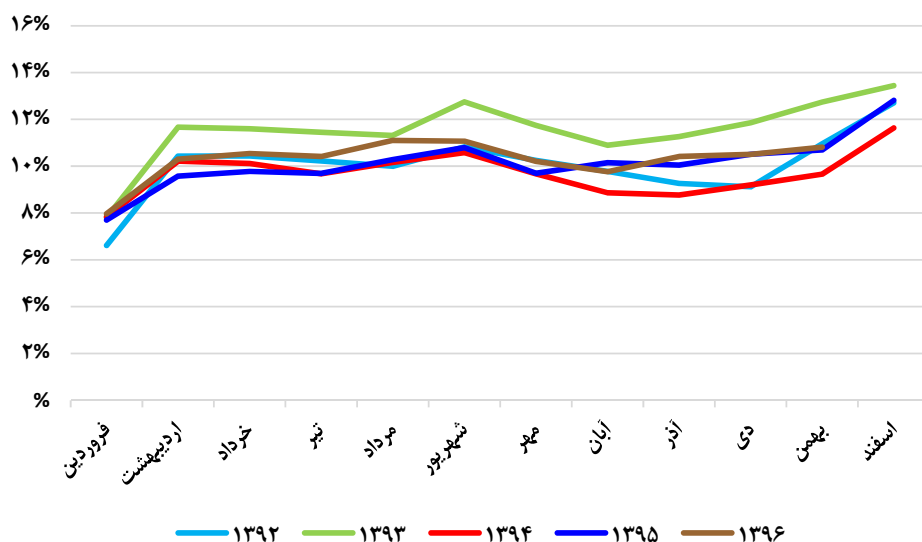
در بهمن ماه ۱۳۹۶ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۰/۸۱ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه دی، افزایش ۰/۳۱ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در ماه بهمن، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۴/۷۹ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۸۱ درصدی نقدینگی نسبت به دی ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه دی را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در سه ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۷ منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت بهمن ماه سال ۱۳۹۶ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت بهمن ماه ۱۳۹۶

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان بهمن ماه ۱۳۹۶

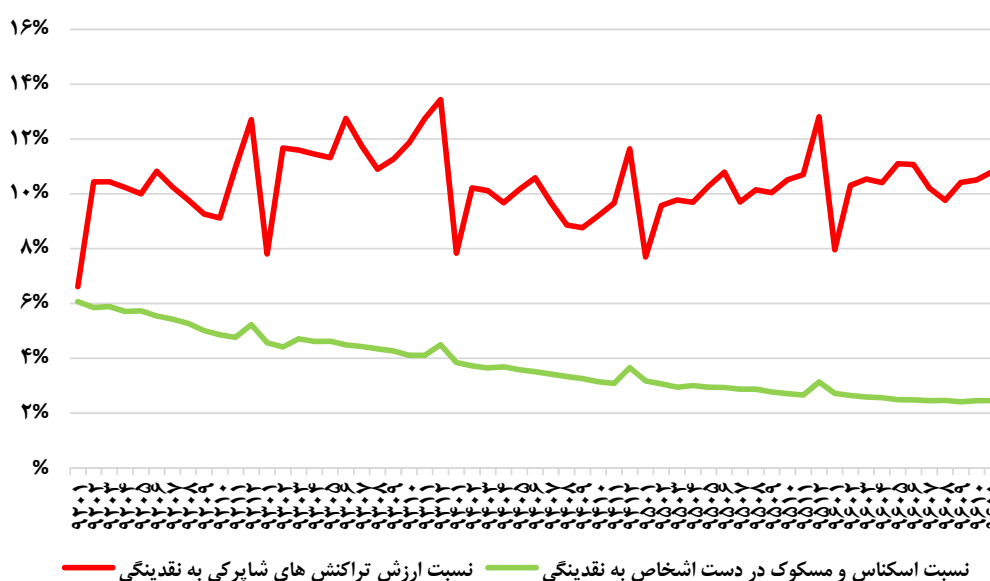
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۵۰۰,۰۰۰	۲/۷۲٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۳۰۰,۰۰۰	۲/۶۴٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۱۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۳۴۱,۵۰۰,۰۰۰	۲/۵۶٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۳۹,۹۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۲/۴۸٪
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۱٪
دی	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۵۸,۱۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۳۶۵,۳۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪

در بهمن ماه ۱۳۹۶، ۲/۴۵۲ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه دی ماه افزایش ۰/۰۴ ناچیزی را تجربه نموده است. در بهمن ماه ۱۳۹۶ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۸۱ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۲/۰۱ درصدی همراه بوده است.

۱،۱،۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا بهمن ماه سال ۱۳۹۶) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۰/۸۱ درصد در بهمن ماه ۱۳۹۶ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۴۵ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۶۱ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این

نسبت یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

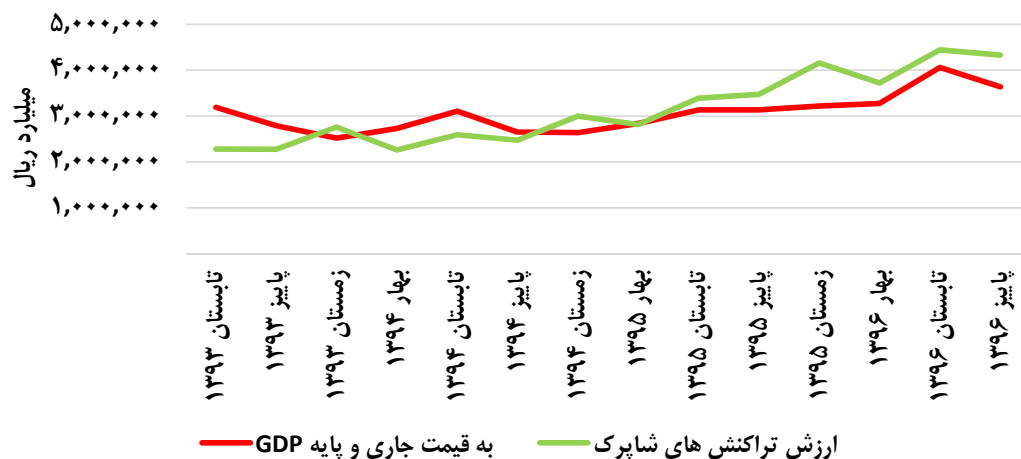
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت پاییز ۱۳۹۶ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه پاییز سال ۱۳۹۶ می‌باشد.

۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

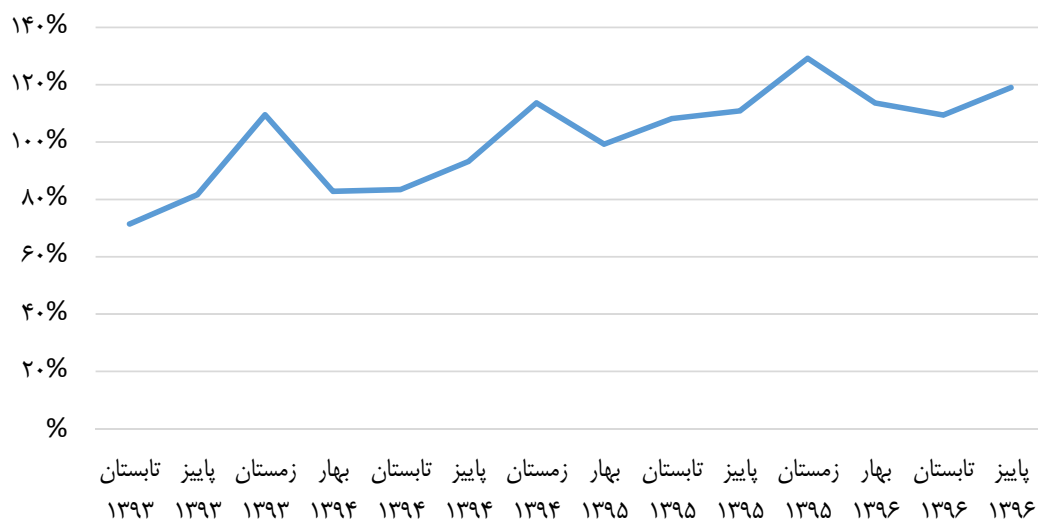
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۳۹۶ می‌باشد.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۷

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۷

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲,۱,۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در خرداد ماه ۱۳۹۷ بالغ بر ۱,۶۵۳ میلیون تراکنش با ارزش ۱,۸۸۰ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به اردیبهشت ماه افزایش ۰/۳۵ درصدی در تعداد و ۵/۲۷ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اردیبهشت و خرداد ماه ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	اردیبهشت ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۶۴۷,۳۸۰,۲۹۰	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	۰/۳۵٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۷۸۶,۰۶۸,۴۲۵	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۵/۲۷٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک خرداد ۱۳۹۶، خرداد ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶

نوع	خرداد ۱۳۹۶	خرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۲۸۸,۲۵۱,۱۰۴	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	۲۸/۳۳٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۲	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۳۵/۶۵٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های خرداد ماه ۱۳۹۷ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۶ از نظر تعدادی ۲۸/۳۳ درصد و از نظر ریالی ۳۵/۶۵ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اردیبهشت ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۷۸۶,۰۶۸,۴۲۴/۹۷	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۵/۶۱	۵/۲۷٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵,۲۰۰,۵۸۲/۳۴	۱۵,۳۳۵,۴۰۸/۰۴	۰/۸۹٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۱۷/۵۰	۱۲۲/۶۰	۴/۳۴٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI، سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه افزایش ۵/۲۷ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در خرداد ماه ۱۳۹۷ نیز افزایش ۰/۸۹ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	خرداد ۱۳۹۶	خرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۱/۵۸	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۵/۶۱	۳۵/۶۵٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۲,۸۵۷,۲۱۹/۳۱	۱۵,۳۳۵,۴۰۸/۰۴	۱۹/۲۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۷/۸۰	۱۲۲/۶۰	۱۳/۷۳٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۳۵/۶۵ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۹/۲۷ درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این

ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۳۹۷ در قیاس با اردیبهشت ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	اردیبهشت ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۳۹،۵۷۹	۷۳۹،۹۱۴	۰/۰۵٪
ابزار پذیرش موبایلی	۹۶۵،۹۲۷	۹۷۲،۷۳۳	۰/۷۰٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۴۳،۲۴۶	۶،۹۱۱،۱۵۵	-۰/۴۶٪
مجموع ابزارها	۸،۶۴۸،۷۵۲	۸،۶۲۳،۸۰۲	-۰/۲۹٪

بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۰/۲۹- درصدی را تجربه نموده‌اند که سهم عمده این کاهش به سبب کاهش ۰/۴۶ درصدی تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش موبایلی در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۰/۷۰ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۰۵ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

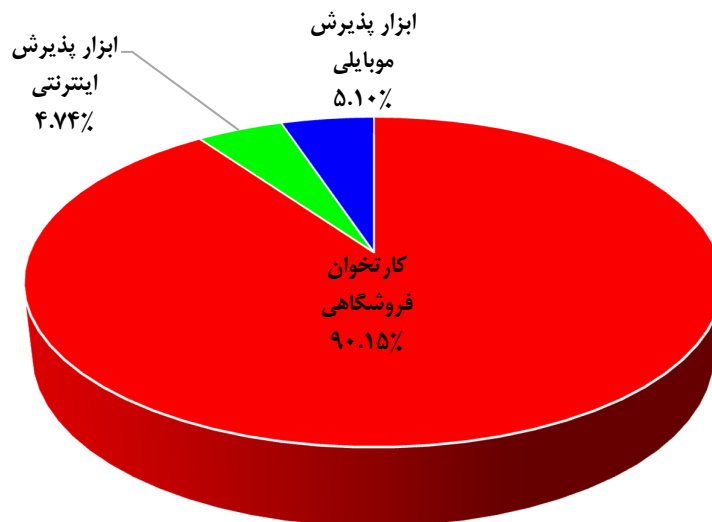
^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

اردیبهشت ماه ۱۳۹۷		خرداد ماه ۱۳۹۷		ابزار پذیرش
تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	
۷۳۹،۵۷۹	۸/۵۵٪	۷۳۹،۹۱۴	۸/۵۸٪	ابزار پذیرش اینترنتی
۹۶۵،۹۲۷	۱۱/۱۷٪	۹۷۲،۷۳۳	۱۱/۲۸٪	ابزار پذیرش موبایلی
۶،۹۴۳،۲۴۶	۸۰/۲۸٪	۶،۹۱۱،۱۵۵	۸۰/۱۴٪	کارتخوان فروشگاهی
۸،۶۴۸،۷۵۲	۱۰۰/۰۰٪	۸،۶۲۳،۸۰۲	۱۰۰/۰۰٪	مجموع ابزارها

۲،۱،۴ عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۹۰/۱۵ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ماه ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۳۹،۹۱۴	۷۸،۴۳۶،۱۳۰	۱۰۶
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۲،۷۳۳	۸۴،۳۲۵،۴۳۱	۸۷
کارتخوان فروشگاه‌های	۶،۹۱۱،۱۵۵	۱،۴۹۰،۴۰۷،۲۸۲	۲۱۶
مجموع ابزارها	۸،۶۲۳،۸۰۲	۱،۶۵۳،۱۶۸،۸۴۳	۱۹۲

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در خرداد ماه ۱۳۹۷، ۱۹۲ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۲ واحدی (۰/۸۹ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در خرداد ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۳۴/۷۱ درصدی از ۸۵ تراکنش در اردیبهشت ماه ۱۳۹۷ به ۱۰۶ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۷ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۳۰ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با افزایش ۱/۷۲ درصدی نسبت به اردیبهشت ماه ۱۳۹۶ به ۲۱۶ عدد در خرداد ماه رسیده است.

در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۳۹,۹۱۴	۲۰۳,۶۹۳,۵۴۹	۲۷۵/۲۹
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۲,۷۳۳	۶,۵۴۱,۱۱۶	۶/۷۲
کارتخوان فروشگاه‌ها	۶,۹۱۱,۱۵۵	۱,۶۶۹,۸۸۶,۳۶۱	۲۴۱/۶۲
مجموع ابزارها	۸,۶۲۳,۸۰۲	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۲۱۸/۰۲

در خرداد ماه متوسط کارکرد ابزار پذیرش موبایلی نسبت به ماه گذشته با کاهش همراه بوده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی خرداد ۱۳۹۷ ماه با کاهش ۱/۳۵ میلیون ریالی به ۶/۷۲ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی با افزایش ۲۴/۶۹ میلیون ریالی نسبت به اردیبهشت ماه به ۲۷۵/۲۹ میلیون ریال به ازای هر ابزار در خرداد ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز با توجه به جدول ۸-۲ نزدیک به ۲۴۲ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت اردیبهشت ماه ۱۲/۲۰ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

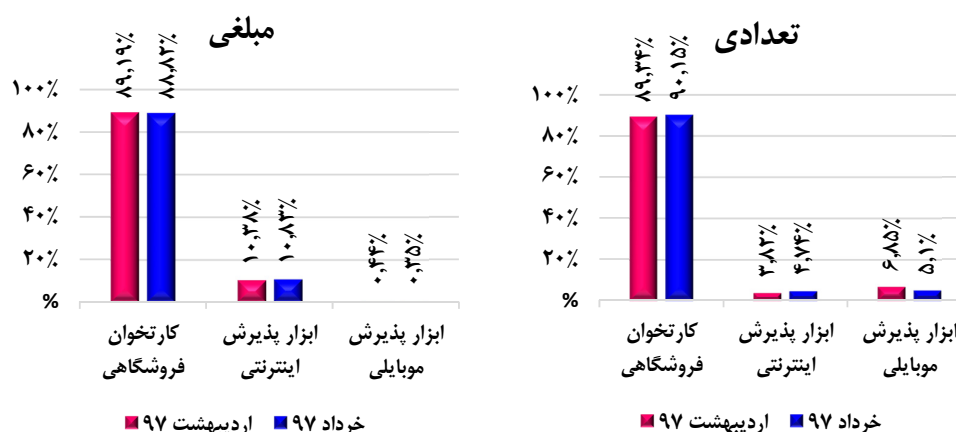
همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۹-۲ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۸,۴۳۶,۱۳۰	۲۰۳,۶۹۳,۵۴۹	۲/۶۰
ابزار پذیرش موبایلی	۸۴,۳۲۵,۴۳۱	۶,۵۴۱,۱۱۶	۰/۰۸

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
کارتخوان فروشگاه	۱,۴۹۰,۴۰۷,۲۸۲	۱,۶۶۹,۸۸۶,۳۶۱	۱/۱۲
مجموع ابزارها	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۱/۱۴

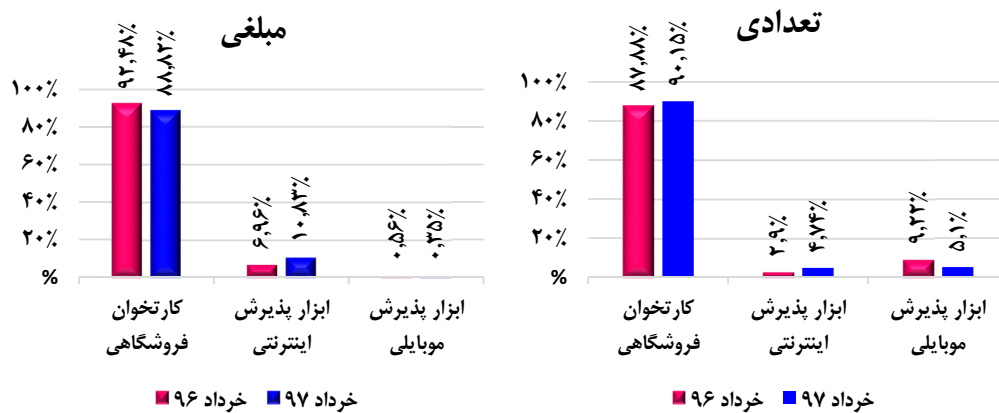
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه به ترتیب افزایش ۰/۸۲ و کاهش ۰/۳۷ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۳۹۷ ماه نسبت به اردیبهشت به ترتیب افزایش ۰/۹۳ و ۰/۴۶ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۱/۷۵ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و ۰/۰۹ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای خرداد ۱۳۹۷ و مقایسه آن با خرداد ۱۳۹۶ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه به ترتیب با افزایش ۱/۸۴ و ۳/۸۸ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها به ترتیب با افزایش ۲/۲۸ درصدی و کاهش ۳/۶۶ درصدی همراه بوده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۴/۱۲ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۲۲ درصدی همراه بوده است.

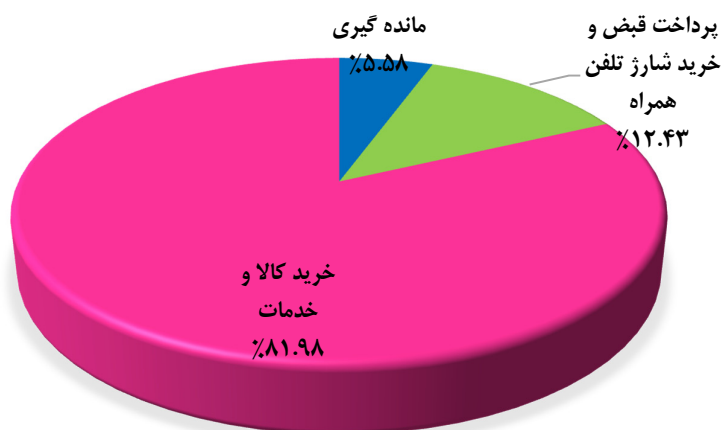
۲.۱.۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

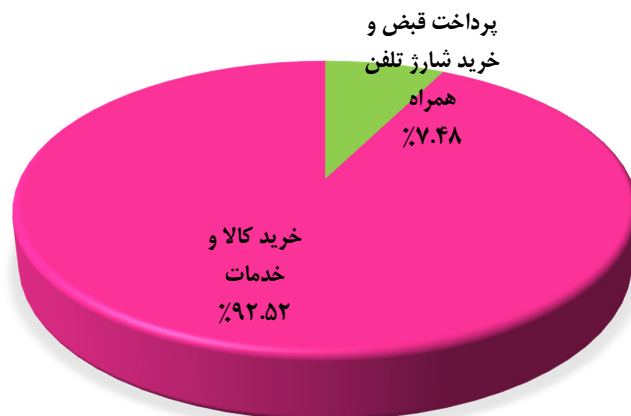
شکل ۴-۲ مبین آن است که در خرداد ماه ۱۳۹۷، ۸۱/۹۸ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۱/۴۸

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۸۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

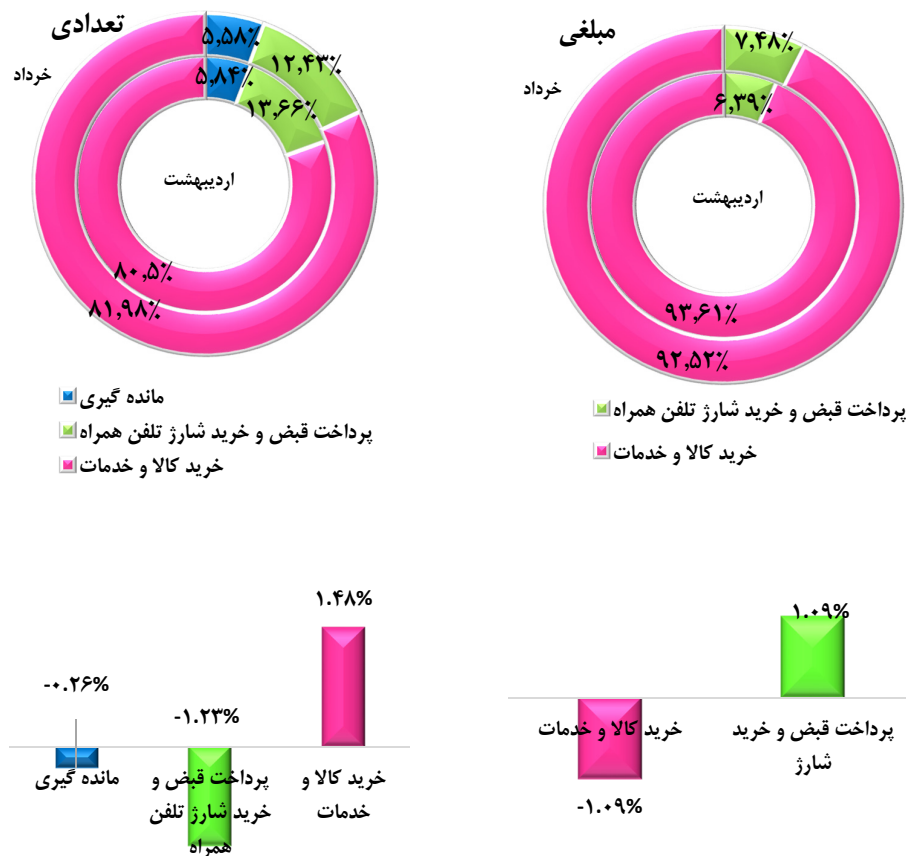
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - خرداد ۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۲/۵۲ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه خرداد ۱۳۹۷ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به اردیبهشت ماه، سهم تعدادی خدمات "مانده‌گیری" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "خرید کالا و خدمات" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ترتیب ۰/۲۶ و ۱/۲۳ درصد کاهش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" با افزایش ۱/۴۸ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در خرداد ماه با کاهش ۱/۰۹ درصدی

همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی خرداد ماه ۱۳۹۶ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۳۹۵ و خرداد ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود علیرغم رشد ۶/۳۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن میزان ۳/۷۸ درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۴/۱۲ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۲۲ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ماه ۱۴۴۵/۶۲، ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاهی با تعداد ۱,۱۵۸/۵۳ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۲۴/۰۳ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۶۳/۰۶ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاهی، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۳۹,۹۱۴	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۲۴/۰۳
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۲,۷۳۳		۱۶۳/۰۶
کارتخوان فروشگاهی	۶,۹۱۱,۱۵۵		۱,۱۵۸/۵۳
کل ابزارها	۸,۶۲۳,۸۰۲		۱,۴۴۵/۶۲

در خرداد ماه ۱۳۹۷ نزدیک به ۱,۴۴۶ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۵۹ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاهی می باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۲۴ و ۱۶۳ ابزار می باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در خرداد ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۸,۴۳۶,۱۳۰	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱/۳۱
ابزار پذیرش موبایلی	۸۴,۳۲۵,۴۳۱		۱/۴۱
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۹۰,۴۰۷,۲۸۲		۲۴/۹۸
کل ابزارها	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳		۲۷/۷۱

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در خرداد ماه سال جاری ۲۷/۷۱ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتهخوان فروشگاه با ۲۴/۹۸ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر استان

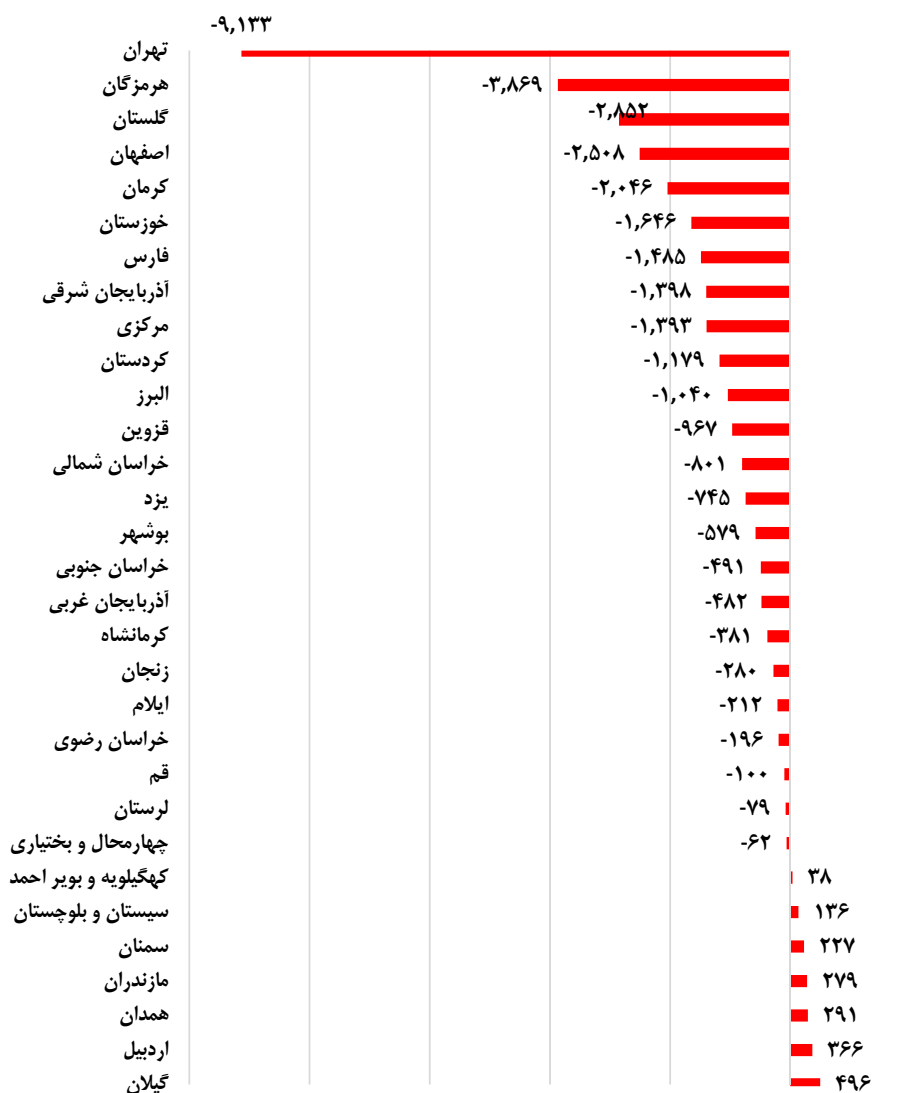
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتهخوان فروشگاه، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتهخوان فروشگاه فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه فعال و تغییرات آن در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

نام استان	اردیبهشت ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۴۶۵,۵۳۴	۱,۴۵۶,۴۰۱	-۹,۱۳۳	-۰/۶۲٪
خراسان رضوی	۵۳۹,۰۵۷	۵۳۸,۸۶۱	-۱۹۶	-۰/۰۴٪
اصفهان	۴۹۹,۴۰۵	۴۹۶,۸۹۷	-۲,۵۰۸	-۰/۵۰٪
فارس	۳۹۸,۱۱۳	۳۹۶,۶۲۸	-۱,۴۸۵	-۰/۳۷٪
خوزستان	۳۴۲,۸۵۷	۳۴۱,۲۱۱	-۱,۶۴۶	-۰/۴۸٪

همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه فعال در خرداد ۱۳۹۷ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه نشان می‌دهد.

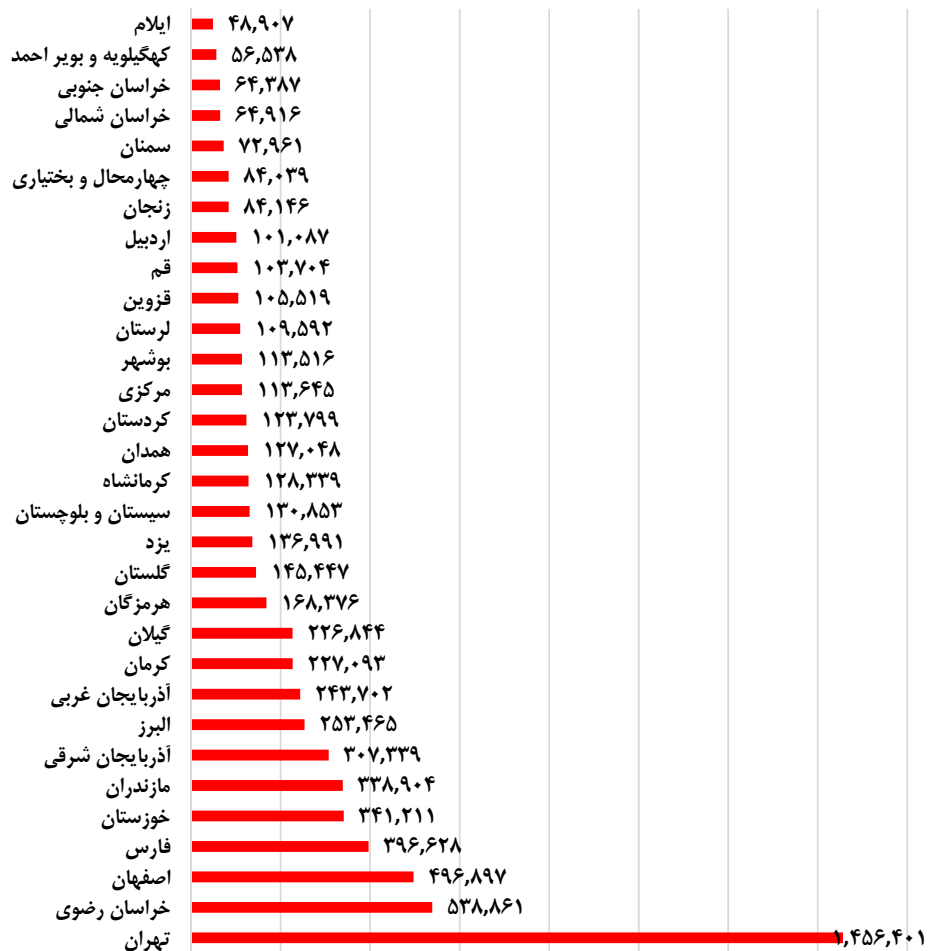

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۷

در خرداد ماه ۱۳۹۷ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نسبت به اردیبهشت ماه در ۷۸ درصد استان‌ها منفی بوده و در این بین بیشترین تعداد کاهش متعلق به استان تهران با کاهش ۹,۱۳۳ عددی می‌باشد.

استان‌های گیلان، اردبیل و همدان نیز به ترتیب با افزایش ۴۹۶، ۳۶۶ و ۲۹۱ پایانه کارتخوان فروشگاهی دارای بیشترین میزان افزایش در میان استان‌های کشور می‌باشند.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۳۹۷

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	اردیبهشت ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	
یزد	۰/۱۶۹	۰/۱۶۸	-۰/۵۴٪
تهران	۰/۱۴۱	۰/۱۴۰	-۰/۶۳٪
هرمزگان	۰/۱۴۱	۰/۱۳۸	-۲/۲۵٪
بوشهر	۰/۱۳۵	۰/۱۳۵	-۰/۵۱٪
سمنان	۰/۱۳۴	۰/۱۳۴	۰/۳۱٪
مازندران	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	۰/۰۸٪
اصفهان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۶	-۰/۵۰٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	-۰/۰۷٪
البرز	۰/۱۲۱	۰/۱۲۱	-۰/۴۱٪
خراسان جنوبی	۰/۱۲۰	۰/۱۱۹	-۰/۷۶٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۷	۰/۱۱۷	-۰/۰۴٪
ایلام	۰/۱۱۲	۰/۱۱۲	-۰/۴۳٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۱	۰/۱۱۱	۰/۰۷٪
گیلان	۰/۱۱۰	۰/۱۱۱	۰/۲۳٪
قم	۰/۱۱۱	۰/۱۱۰	-۰/۱۰٪
قزوین	۰/۱۱۱	۰/۱۱۰	-۰/۹۱٪
گلستان	۰/۱۱۰	۰/۱۰۸	-۱/۹۲٪
فارس	۰/۱۰۸	۰/۱۰۸	-۰/۳۷٪
زنجان	۰/۱۰۷	۰/۱۰۶	-۰/۳۳٪

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	اردیبهشت ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	
اردبیل	۰/۱۰۶	۰/۱۰۶	۰/۳۶٪
خراسان شمالی	۰/۱۰۷	۰/۱۰۶	-۱/۲۲٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۰۴	۰/۱۰۴	-۰/۴۵٪
مرکزی	۰/۱۰۵	۰/۱۰۳	-۱/۲۱٪
کردستان	۰/۱۰۴	۰/۱۰۳	-۰/۹۴٪
آذربایجان غربی	۰/۱۰۳	۰/۱۰۲	-۰/۲۰٪
خوزستان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	-۰/۴۸٪
کرمان	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱	-۰/۸۹٪
همدان	۰/۰۹۶	۰/۰۹۶	۰/۲۳٪
کرمانشاه	۰/۰۸۶	۰/۰۸۵	-۰/۳۰٪
لرستان	۰/۰۸۴	۰/۰۸۴	-۰/۰۷٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۷۹	۰/۰۷۹	۰/۱۰٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۷

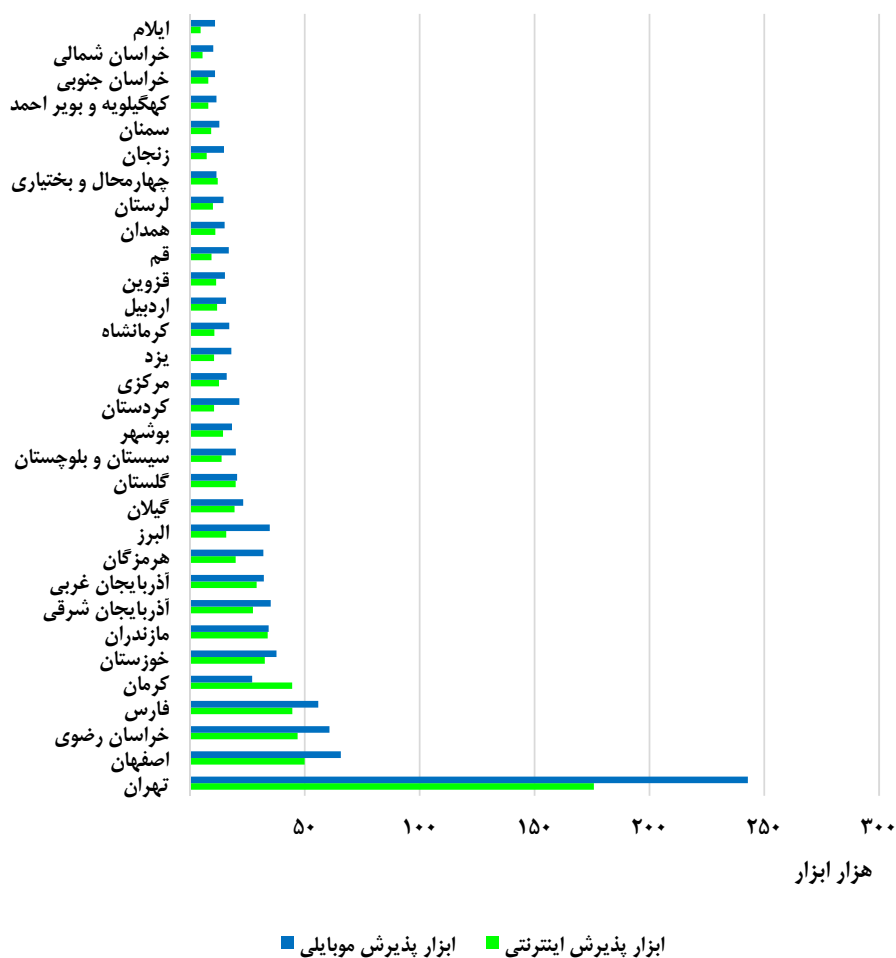
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در خرداد ماه ۱۳۹۷، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۱۵۸ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۵۸ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۱۱-۲ ترسیم شده است.

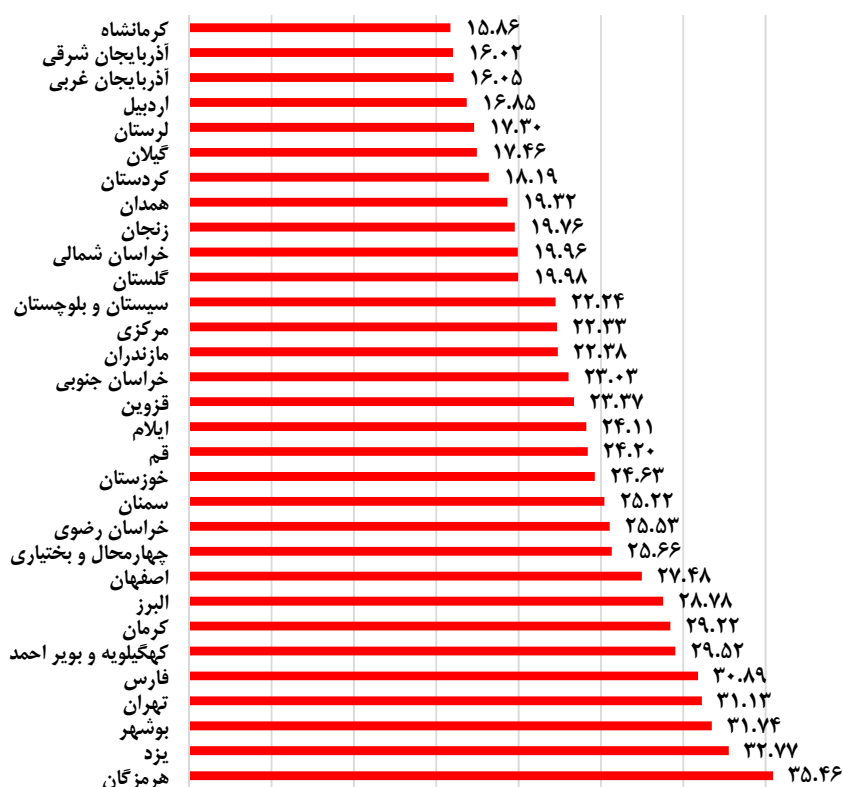

شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۳۹۷

شکل ۱۱-۲ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای خرداد ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۳۹۷

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و بوشهر در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند کرمانشاه، آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در خرداد ماه ۹۷ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

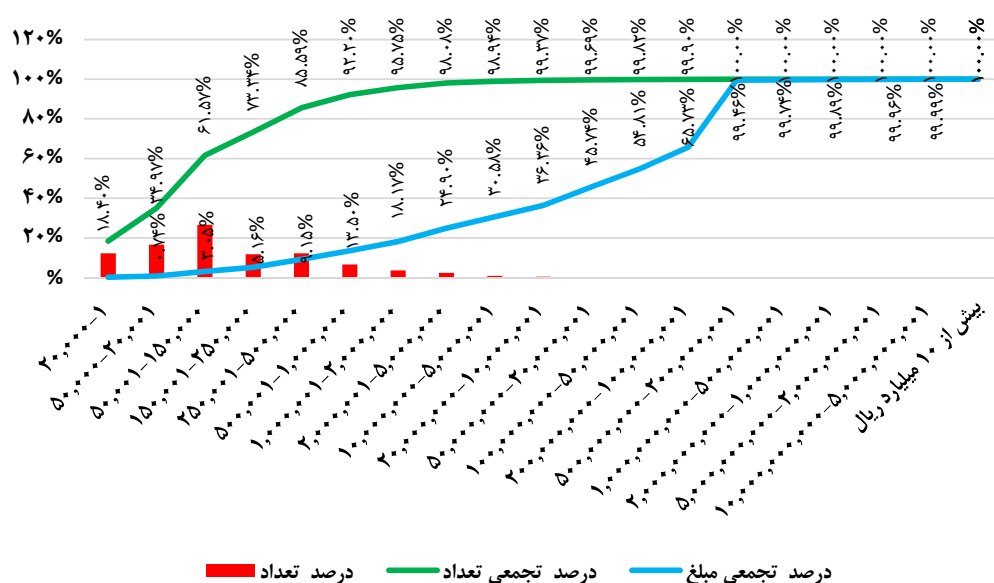
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌ها"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در خرداد ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۶/۱۹ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در خرداد ماه ۱۳۹۷:

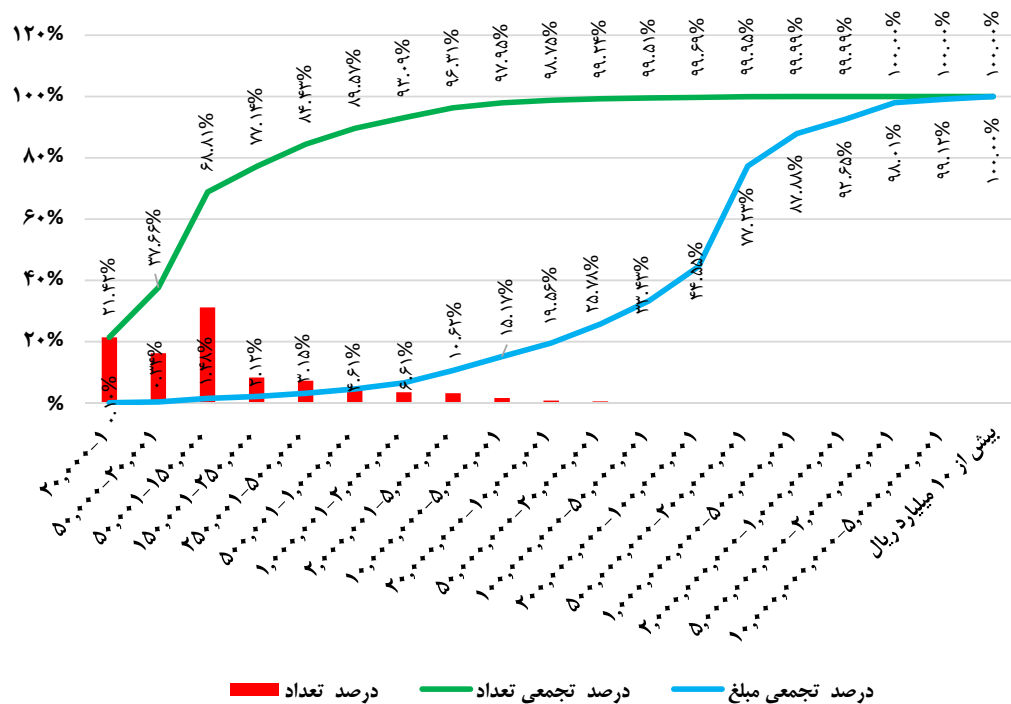
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۸/۷۸ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارت خوان فروشگاهی، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۸/۳۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۶/۶۶ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

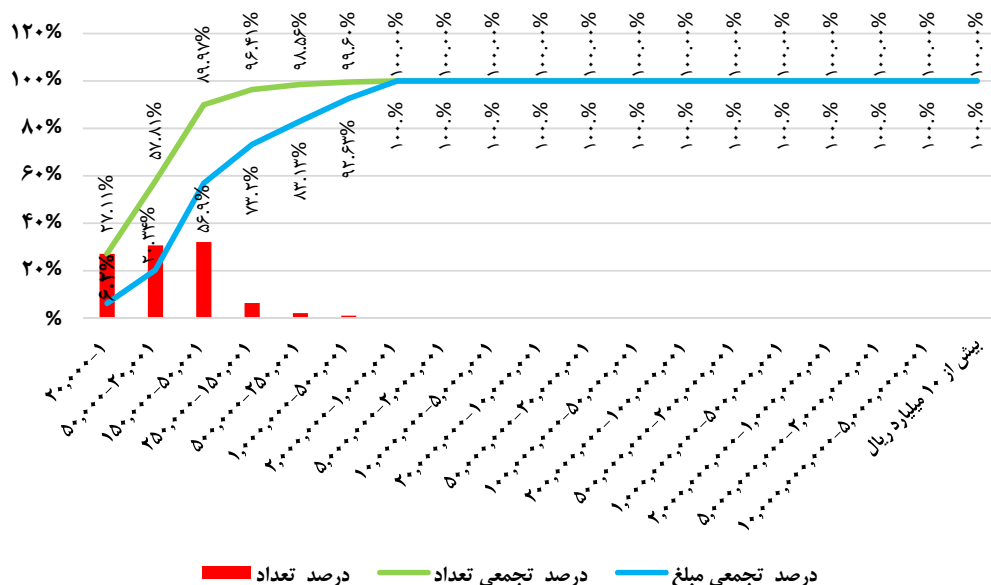

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۷

در خرداد ماه ۱۳۹۷، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاهی برابر با ۴۲۸,۹۳۶,۵۵۷ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۵۷۱,۸۴۷,۳۱۹ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۳۹۷,۳۰۰,۷۵۰ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۷

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۷/۱۱ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۵۷/۸۱ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

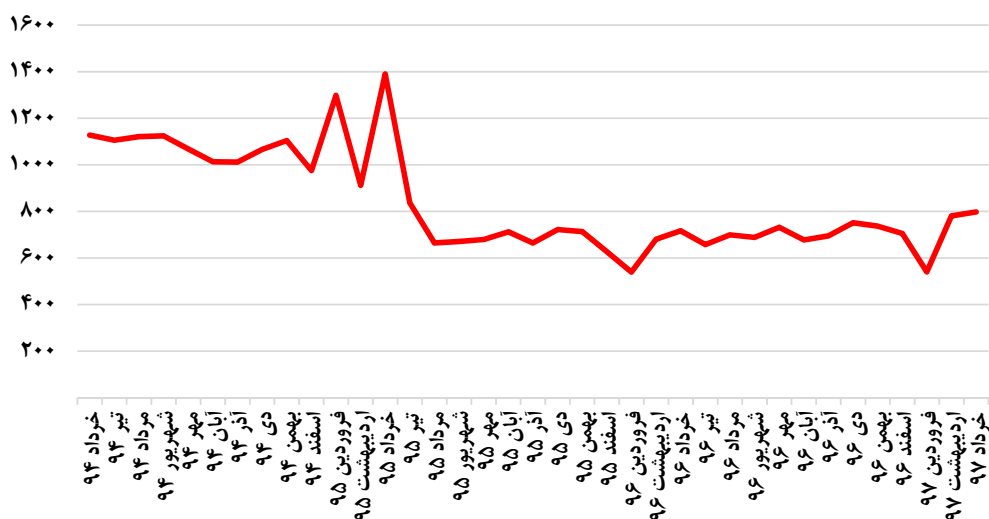
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در خرداد ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۶ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	خرداد ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۶	درصد تغییرات	خرداد ۱۳۹۷	اردیبهشت ۱۳۹۷	
۶/۶۱٪	۱۰,۶۳۸,۸۳۳/۳۶	۹,۹۷۹,۶۶۲/۵۵	۵/۰۱٪	۱۰,۶۳۸,۸۳۳/۳۶	۱۰,۱۳۰,۹۷۹/۰۶	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
-۴/۱۵٪	۱۳,۳۳۹/۱۸	۱۳,۹۱۶/۴۹	۲/۷۹٪	۱۳,۳۳۹/۱۸	۱۲,۹۷۷/۴۸	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۱۱/۲۲٪	۷۹۷/۵۶	۷۱۷/۱۱	۲/۱۷٪	۷۹۷/۵۶	۷۸۰/۶۶	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۱/۲۲ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲/۱۷ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم افزایش ۵/۰۱ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز افزایش ۲/۷۹ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به افزایش ۲/۱۷ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است. در قیاس نقطه به نقطه نیز با توجه کاهش میانگین مبلغ تراکنش‌های دهک اول و همچنین افزایش در متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک دهم شاهد افزایش نسبت متوسط مبلغ دهک دهم به دهک اول می‌باشیم.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در خرداد ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت افزایش نزدیک به ۱۷ واحدی را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

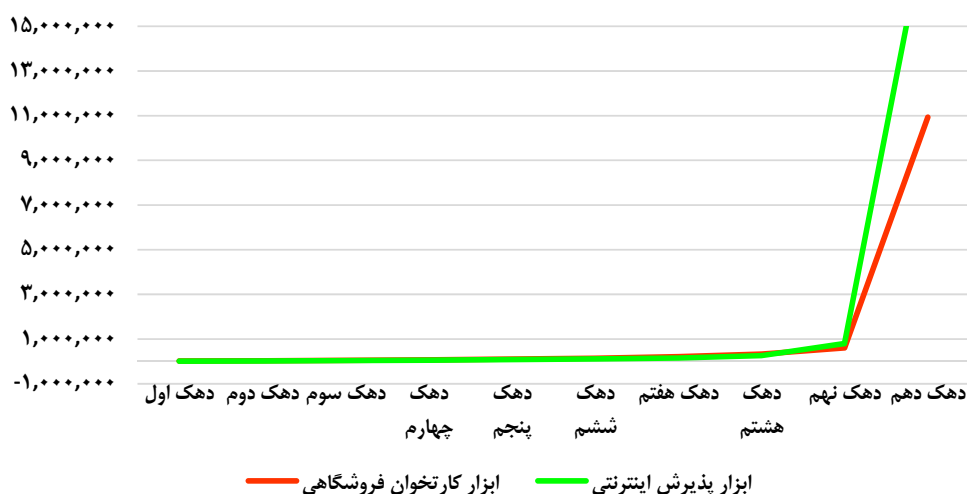
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه	
۸۶۴۱/۷۲	۱۳,۸۳۳/۶۰	دهک اول
۱۷,۳۴۹/۰۹	۳۰,۷۹۷/۵۴	دهک دوم
۳۹,۱۳۰/۵۸	۴۹,۳۹۳/۸۶	دهک سوم
۵۶,۳۹۱/۸۹	۷۱,۷۸۳/۹۹	دهک چهارم
۸۱,۴۳۰/۸۷	۱۰۳,۰۴۳/۸۰	دهک پنجم
۱۰۹,۰۹۹/۰۱	۱۴۵,۹۴۹/۵۱	دهک ششم
۱۴۹,۲۳۶/۹۰	۲۱۱,۰۲۲/۲۹	دهک هفتم
۲۵۸,۷۴۹/۴۰	۳۲۳,۸۴۵/۴۲	دهک هشتم
۷۹۷,۱۴۵/۸۴	۵۹۹,۰۶۳/۱۵	دهک نهم
۱۹,۹۶۶,۳۸۸/۲۹	۱۰,۹۲۹,۲۶۷/۸۰	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های خرید کالا و خدمات در دهک های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات باارزش تری به کار گرفته می شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش های کارتخوان فروشگاه (۹ دهک) مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۹,۹۶۶,۳۸۸ ریال بوده است.

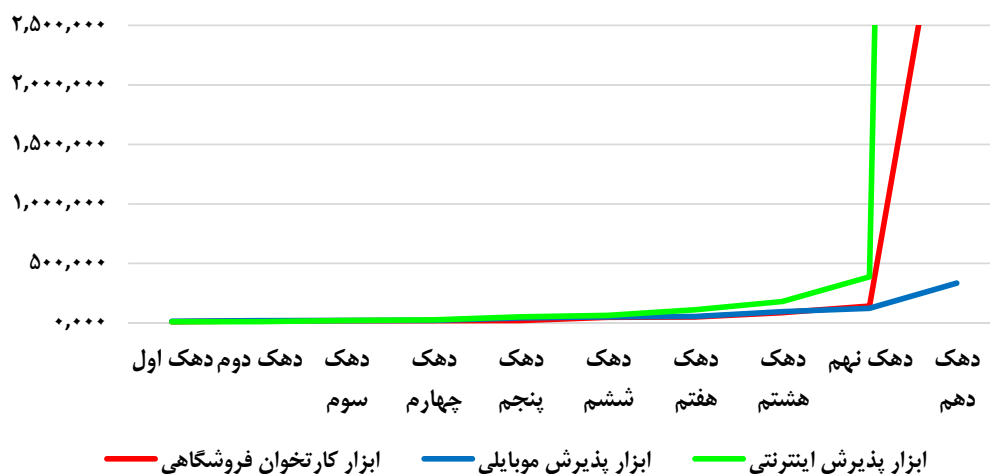
جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	
۹,۷۳۵/۹۳	۱۳,۸۹۰/۹۵	۹,۷۰۷/۵۹	دهک اول
۱۷,۶۰۰/۳۱	۲۰,۰۰۰/۰۰	۱۰,۹۶۳/۰۲	دهک دوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۵۱۹/۱۱	۲۰,۱۱۸/۴۸	دهک سوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۱,۸۰۰/۰۰	۲۵,۹۷۸/۸۵	دهک چهارم
۲۰,۱۱۶/۰۴	۴۲,۵۳۸/۸۰	۵۰,۸۵۵/۲۱	دهک پنجم
۴۶,۷۰۴/۹۲	۵۰,۹۷۱/۷۷	۶۳,۸۸۰/۵۸	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	
۱۰۹,۹۳۶/۳۰	۵۴,۵۰۰/۰۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۱۸۰,۰۲۰/۱۲	۹۴,۹۹۳/۶۹	۸۶,۰۲۵/۹۳	دهک هشتم
۳۸۷,۲۹۱/۵۵	۱۲۲,۶۱۱/۱۱	۱۴۱,۸۳۲/۵۳	دهک نهم
۳۴۸,۷۷۵,۸۸/۹۳	۳۳۳,۸۵۲/۷۵	۴,۳۳۳,۱۷۹/۷۷	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۳۹۷

در شکل ۱۸-۲ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴۳,۸۷۷,۵۸۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فرومگاهی در حدود ۴,۳۳۳,۱۸۰ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۳۳,۸۵۳ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترسی‌پذیری حس شده خدمات و دسترسی‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳.۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۰/۱۶ درصدی تراکنش‌های موفق و ۹/۸۴ درصدی خطاهای رخ داده در خرداد ماه ۱۳۹۷ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	۹۰/۱۶٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۸۰,۳۶۹,۵۴۲	۹/۸۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۸۳۳,۵۳۸,۳۸۵	۱۰۰/۰۰٪

۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷ در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

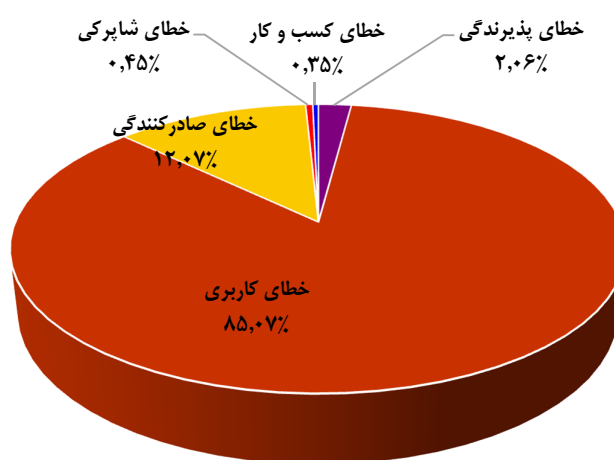
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت ۱۳۹۷ و خرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا		اردیبهشت ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ناموفق	خطای پذیرندگی	۷,۱۵۱,۳۷۸	۳,۷۱۱,۸۷۱	-۴۸/۱۰٪
	خطای کاربری	۱۴۴,۰۷۷,۶۵۰	۱۵۳,۴۳۸,۵۱۵	۶/۵۰٪
	خطای صادرکنندگی	۱۴,۴۰۸,۲۱۰	۲۱,۷۷۱,۸۳۸	۵۱/۱۱٪
	خطای شاپرکی	۶۶۵,۱۰۴	۸۰۷,۷۹۵	۲۱/۴۵٪
	خطای کسب و کار	۷۴۴,۲۸۵	۶۳۹,۵۲۳	-۱۴/۰۸٪
	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۶۷,۰۴۶,۶۲۷	۱۸۰,۳۶۹,۵۴۲	۷/۹۸٪
موفق	تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۶۴۷,۳۸۰,۲۹۰	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	-۰/۳۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها		۱,۸۱۴,۴۲۶,۹۱۷	۱,۸۳۳,۵۳۸,۳۸۵	۱/۰۵٪

بر اساس اطلاعات جدول ۳-۲ ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۱۳۹۷ تعداد خطاها در تمامی گروه‌ها به غیر از صادرکنندگی و کسب و کار با افزایش همراه بوده است.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - خرداد ۱۳۹۷

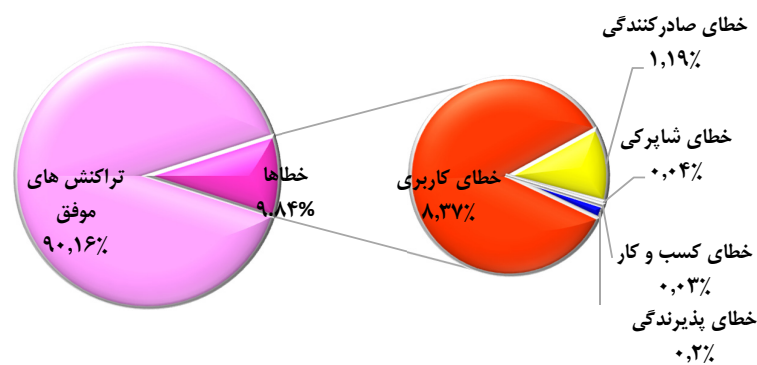
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری هنوز عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۵/۰۷ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا

به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - خرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۹۰/۱۶٪
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۲۰٪
	خطای کاربری	۸/۳۷٪
	خطای صادرکنندگی	۱/۱۹٪
	خطای شاپرکی	۰/۰۴٪
	خطای کسب و کار	۰/۰۳٪
	تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪
	۱۶۵۳،۱۶۸،۸۴۳	۱۸۳۳،۵۳۸،۳۸۵

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۳ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۴ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۴۵ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها اردیبهشت ۱۳۹۷	سهم از کل تراکنش‌ها خرداد ۱۳۹۷	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۳۹٪	۰/۲۰٪	-۰/۱۹٪
خطای کاربری	۷/۹۴٪	۸/۳۷٪	۰/۴۳٪
خطای صادرکنندگی	۰/۷۹٪	۱/۱۹٪	۰/۳۹٪
خطای شاپرکی	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪
کسب و کار	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۹/۲۱٪	۹/۸۴٪	۰/۶۳٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۰/۷۹٪	۹۰/۱۶٪	-۰/۶۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	٪۱۰۰	٪۱۰۰	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم گروه‌های خطایی "کاربری"، "شاپرکی" و "کسب صادرکنندگی کار" از کل تراکنش‌های خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه می‌باشد و در مقابل سهم تراکنش‌های خطا در سایر گروه‌ها خطایی با کاهش همراه بوده است.

۳,۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ

شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۵-۳ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

خرداد ۱۳۹۷		اردیبهشت ۱۳۹۷		خرداد ۱۳۹۶		تراکنش‌های موفق
دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش‌ها	
۹۸/۵۳٪	۱,۸۰۶,۶۰۷,۳۵۸	۹۸/۷۳٪	۱,۷۹۱,۴۵۷,۹۴۰	۹۸/۷۷٪	۱,۴۱۹,۰۶۴,۹۷۲	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۶٪	۱,۸۳۲,۷۳۰,۵۹۰	۹۹/۹۶٪	۱,۸۱۳,۷۶۱,۸۱۳	۹۹/۹۷٪	۱,۴۳۶,۲۱۵,۹۲۴	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۱,۸۳۳,۵۳۸,۳۸۵	-	۱,۸۱۴,۴۲۶,۹۱۷	-	۱,۴۳۶,۶۶۵,۴۰۱	تعداد کل تراکنش

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۶ درصدی خدمات شرکت شاپرک در خرداد ماه سال ۱۳۹۷ می‌باشد که نسبت به خرداد ماه سال ۱۳۹۶ کاهش ۰/۰۱ درصدی را تجربه نموده است و در قیاس با اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۷ بدون تغییر می‌باشد.

۳,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۶-۳ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۶-۳ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۷

تغییرات	خرداد ۱۳۹۷	اردیبهشت ۱۳۹۷	تراکنش‌های ناتمام
-۵/۶۳٪	۳۷۲،۲۴۴	۳۹۴،۴۵۹	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۰/۳۵٪	۱،۶۵۳،۱۶۸،۸۴۳	۱،۶۴۷،۳۸۰،۲۹۰	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۱۴٪	۰/۰۲۳٪	۰/۰۲۴٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۶-۳ مشاهده می‌شود همزمان با افزایش ۰/۳۵ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام در این دوره کاهش ۵/۶۳ درصدی داشته است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۱۴ درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

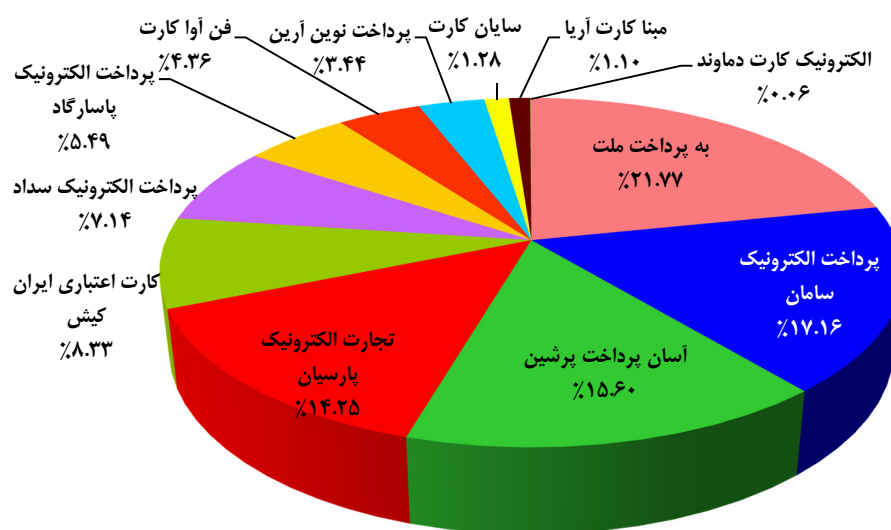
۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

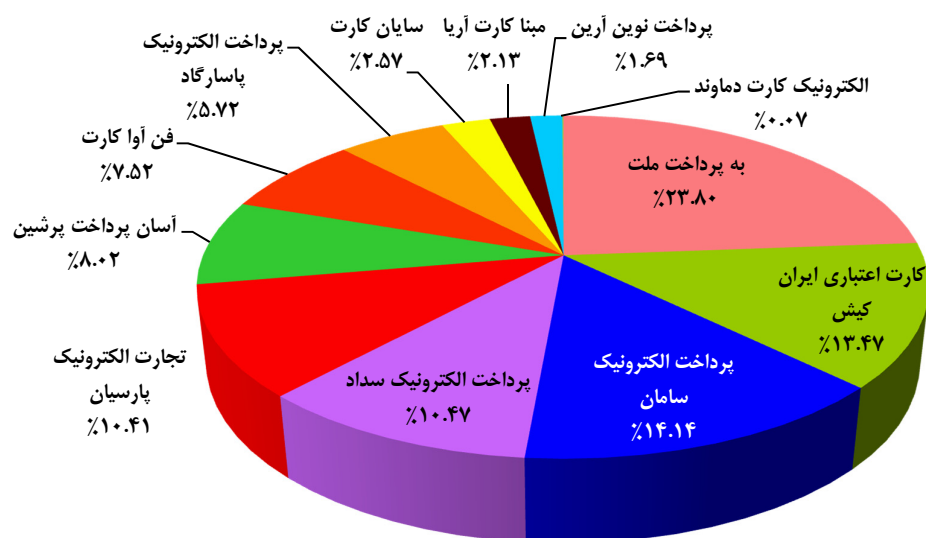
۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار

تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۷۷ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۳/۸۰ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش اردیبهشت ماه، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن مجدداً در مولفه سهم مبلغی بین شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" جابجایی صورت پذیرفته است.

همچنان اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار بیش از ده درصد گزارش می‌شود، این درحالی‌ست که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود ۵ درصد می‌باشد. از این رو باید گفت همچنان نقش شرکت "به پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۷ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

طبق الگوی رفتاری شبکه‌ی پرداخت در خرداد ماه به میزان ناچیزی بر تعداد تراکنش‌های این شبکه افزوده می‌شود. بر این اساس در ماه جاری نیز تنها افزایش اندکی در حجم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی شرکت‌ها اتفاق افتاده و حتی در برخی از آن‌ها ریزش تراکنش‌های مذکور مشاهده می‌شود. در خرداد ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۵۷ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. بالاترین افزایش این تراکنش‌ها در همین شرکت اتفاق افتاده است.

بازار تراکنش‌های اینترنتی نیز همسو با رشد ماه گذشته، روندی صعودی نشان داده و در اکثر شرکت‌ها میزان این تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده است. در این میان استمرار عملکرد افزایشی قابل توجه در شرکت "آسان پرداخت پرشین" سبب شده است که این شرکت با کسب ۳۲/۲۵ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، همچنان در خرداد ماه نیز به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب گردد. سهم بازار این شرکت نسبت به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، دارنده‌ی رتبه‌ی دوم این نوع تراکنش‌ها، فاصله‌ی قابل ملاحظه‌ای را نشان می‌دهد.

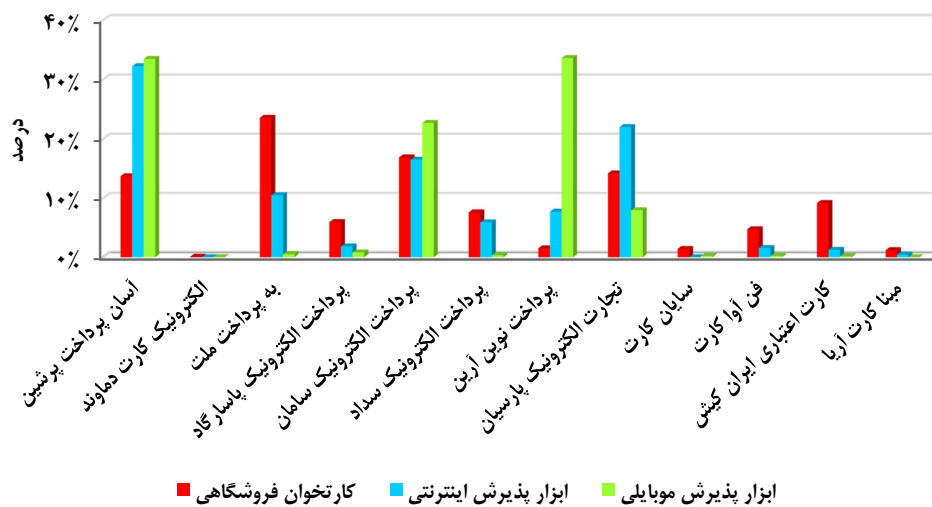
در تراکنش‌های موبایلی بازار با رشد منفی روبه‌رو است. در این ماه از حجم تراکنش‌های موبایلی تمامی شرکت‌ها کاسته شده است. بیشترین ریزش در شرکت "آسان پرداخت پرشین" گزارش شده است. میزان این کاهش به‌گونه‌ای بوده است که سبب گردیده تا در خرداد ماه بالاترین سهم تراکنش‌های موبایلی بین این شرکت و شرکت "پرداخت نوین آراین" جابجا شود. از این رو در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آراین" با پوشش ۳۳/۶۳ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی و فاصله‌ی اندک با شرکت "آسان پرداخت پرشین"، به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی محسوب می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۷۰٪	۱۳/۷۲٪	۰/۰۲٪	۲۸/۹۸٪	۳۲/۲۵٪	۳/۲۷٪	۳۵/۳۳٪	۳۳/۴۸٪	-۱/۸۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۵۱٪	۲۳/۵۷٪	۰/۰۵٪	۱۲/۶۲٪	۱۰/۵۲٪	-۲/۱۰٪	۰/۷۵٪	۰/۵۲٪	-۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۱۲٪	۵/۹۵٪	-۰/۱۷٪	۱/۹۶٪	۱/۸۳٪	-۰/۱۳٪	۰/۸۷٪	۰/۸۲٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۸۱٪	۱۶/۸۹٪	۰/۰۸٪	۱۷/۹۲٪	۱۶/۵۲٪	-۱/۴۰٪	۲۲/۸۱٪	۲۲/۶۸٪	-۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۴٪	۷/۵۹٪	-۰/۰۵٪	۷/۶۳٪	۵/۹۲٪	-۱/۷۲٪	۰/۳۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۴٪
پرداخت نوین آراین	۱/۵۵٪	۱/۵۱٪	-۰/۰۴٪	۴/۱۵٪	۷/۷۱٪	۳/۵۶٪	۲۷/۸۶٪	۳۳/۶۳٪	۵/۷۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۳٪	۱۴/۲۰٪	۰/۰۷٪	۲۲/۳۱٪	۲۲/۰۱٪	-۰/۲۹٪	۱۱/۰۲٪	۷/۹۶٪	-۳/۰۶٪
سایان کارت	۱/۳۹٪	۱/۴۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۷۶٪	۴/۷۴٪	-۰/۰۲٪	۱/۱۸٪	۱/۵۶٪	۰/۳۸٪	۰/۶۲٪	۰/۲۱٪	-۰/۴۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۰٪	۹/۱۷٪	۰/۰۷٪	۲/۱۲٪	۱/۲۴٪	-۰/۸۸٪	۰/۲۵٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۹٪
مینا کارت آریا	۱/۲۴٪	۱/۲۰٪	-۰/۰۵٪	۱/۱۳٪	۰/۴۳٪	-۰/۶۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در خرداد ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته با رقم منفی ۰/۱۷ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" گزارش شده است. این تغییرات در سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های چندانی قابل ملاحظه نمی‌باشد، ولیکن عملکرد شرکت‌ها در حوزه تراکنش‌های اینترنتی به گونه‌ای بوده که سهم بسیاری از آن‌ها در تراکنش‌های مذکور تحت تاثیر گرفته است. در این ماه بالاترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "پرداخت نوین آراین" با رقمی معادل ۳/۵۶ درصد افزایش مشاهده می‌شود. در روندی مشابه، سهم تراکنش‌های موبایلی همین شرکت با افزایش ۵/۷۷ درصدی نسبت به اردیبهشت ماه همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه اردیبهشت و خرداد ۹۷ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در خرداد ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاه، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. از این رو همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۴/۳۸ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. رفتار افزایشی در ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همانند ماه گذشته ادامه داشته و این شرکت با ۱/۵ برابر نمودن تراکنش‌های اینترنتی خود، همچنان با رقمی معادل با ۳۴/۳۷ درصد، بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است. در سهم مبلغی این شرکت افزایشی بالغ بر ۹ درص مشاهده می‌شود.

در خرداد ماه از ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی عمده‌ی شرکت‌ها کاسته شده است. در این ماه همانند ماه‌های گذشته، شرکت "آسان پرداخت پرشین" علی‌رغم ثبت بیشترین ریزش ریالی ولیکن همچنان با سهمی معادل با ۳۴/۰۹ درصد از بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی پشتیبانی می‌نماید. مبالغ تراکنش‌های موبایلی در این شرکت کاهش قابل ملاحظه‌ای داشته تا جایی که بالغ بر ۴ درصد از سهم بازار آن کاسته است. از سویی دیگر عملکرد مثبت شرکت "پرداخت نوین آراین" در این حوزه به گونه‌ای بوده است که فاصله‌ی خود را با شرکت نخست بازار یعنی "آسان پرداخت پرشین" به شدت کم کرده است.

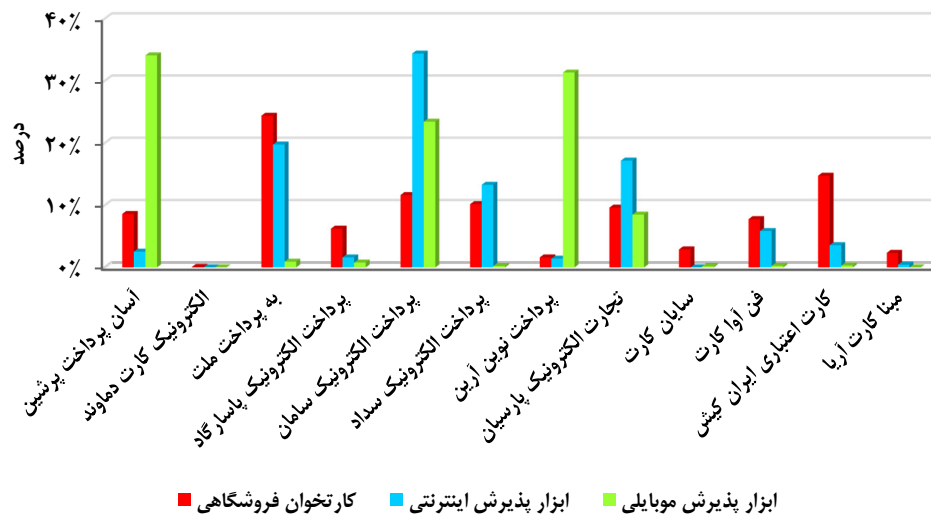
جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۷۰٪	۸/۵۹٪	-۰/۱۱٪	۲/۵۸٪	۲/۵۳٪	-۰/۰۵٪	۳۸/۶۴٪	۳۴/۰۹٪	-۴/۵۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۴۴٪	۲۴/۳۸٪	-۰/۰۶٪	۲۰/۹۴٪	۱۹/۷۵٪	-۱/۱۹٪	۱/۱۱٪	۰/۹۳٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۴۹٪	۶/۲۳٪	-۰/۲۶٪	۱/۸۲٪	۱/۶۲٪	-۰/۲۰٪	۰/۸۰٪	۰/۷۹٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۷۹٪	۱۱/۶۳٪	-۰/۱۶٪	۲۵/۱۱٪	۳۴/۳۷٪	۹/۲۷٪	۲۳/۹۷٪	۲۳/۴۳٪	-۰/۵۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۰۷٪	۱۰/۱۶٪	۰/۰۹٪	۱۲/۸۰٪	۱۳/۲۷٪	۰/۴۸٪	۰/۱۹٪	۰/۲۳٪	۰/۰۴٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۵٪	۱/۶۱٪	-۰/۰۴٪	۱/۰۷٪	۱/۴۱٪	۰/۳۵٪	۲۲/۳۱٪	۳۱/۳۲٪	۹/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۵۰٪	۹/۶۰٪	۰/۱۰٪	۱۹/۴۴٪	۱۷/۱۶٪	-۲/۲۸٪	۱۱/۸۲٪	۸/۵۰٪	-۳/۳۳٪
سایان کارت	۲/۸۶٪	۲/۸۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۱۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۷/۲۲٪	۷/۷۵٪	۰/۵۳٪	۴/۶۹٪	۵/۸۵٪	۱/۱۶٪	۰/۲۶٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۷۵٪	۱۴/۷۳٪	-۰/۰۲٪	۱۰/۸۵٪	۳/۵۸٪	-۷/۲۷٪	۰/۷۴٪	۰/۲۹٪	-۰/۴۴٪
مینا کارت آریا	۲/۴۷٪	۲/۳۵٪	-۰/۱۲٪	۰/۷۰٪	۰/۴۴٪	-۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در ماه خرداد نسبت به اردیبهشت در شرکت "فن آوا کارت" گزارش شده است. تفاضل سهم ریالی تراکنش‌های فوق در این شرکت حدود نیم درصد را نشان می‌دهد. همانند ماه گذشته سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش قابل توجهی برابر با ۹/۲۷ درصد مواجه شده است. این امر با توجه به عملکرد این شرکت در میزان پوشش مبلغ تراکنش‌های اینترنتی در ماه جاری قابل انتظار می‌باشد. در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی برای این شاخص رقم ۹ درصد در شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش شده است.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در خرداد ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عملکرد شرکت‌ها تحت تاثیر رشد ناچیز بازار بوده و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. در خرداد ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۵۰ درصد از بازار تراکنش‌های

خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت همانند ماه پیش با کسب ۱۹/۷۴ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد. به غیر از شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در تراکنش‌های مانده‌گیری سایر شرکت‌ها ریزش مشاهده می‌شود.

در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز عملکرد شرکت‌ها عمدتاً کاهشی بوده است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۰/۵۸ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

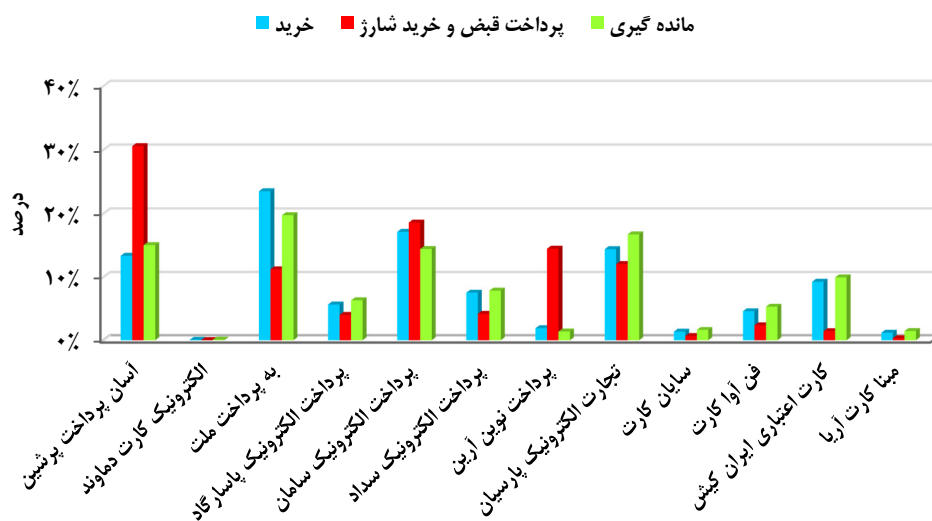
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۹٪	۱۳/۳۷٪	-۰/۰۲٪	۳۰/۰۰٪	۳۰/۵۸٪	۰/۵۸٪	۱۵/۱۲٪	۱۵/۰۵٪	-۰/۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪
به پرداخت ملت	۲۳/۵۶٪	۲۳/۵۰٪	-۰/۰۵٪	۱۰/۴۱٪	۱۱/۲۴٪	۰/۸۴٪	۱۹/۷۷٪	۱۹/۷۴٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۲٪	۵/۶۶٪	-۰/۱۶٪	۳/۹۲٪	۴/۰۱٪	۰/۰۹٪	۶/۴۴٪	۶/۳۲٪	-۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۳٪	۱۷/۱۳٪	۰/۰۰٪	۱۹/۲۷٪	۱۸/۵۸٪	-۰/۶۹٪	۱۴/۴۲٪	۱۴/۴۵٪	۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۳٪	۷/۵۴٪	-۰/۱۰٪	۳/۸۸٪	۴/۱۹٪	۰/۳۲٪	۷/۹۱٪	۷/۸۶٪	-۰/۰۵٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۱٪	۱/۹۱٪	۰/۲۰٪	۱۴/۶۳٪	۱۴/۴۸٪	-۰/۱۵٪	۱/۴۰٪	۱/۳۸٪	-۰/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۳٪	۱۴/۴۱٪	۰/۱۸٪	۱۳/۲۵٪	۱۲/۰۷٪	-۱/۱۸٪	۱۶/۵۵٪	۱۶/۷۴٪	۰/۱۹٪
سایان کارت	۱/۳۴٪	۱/۳۵٪	۰/۰۱٪	۰/۶۲٪	۰/۶۶٪	۰/۰۴٪	۱/۶۱٪	۱/۶۳٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۵۹٪	۴/۶۰٪	۰/۰۱٪	۲/۴۵٪	۲/۳۷٪	-۰/۰۸٪	۵/۳۰٪	۵/۳۲٪	۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۹٪	۹/۲۷٪	-۰/۰۲٪	۱/۲۳٪	۱/۴۴٪	۰/۲۱٪	۹/۹۲٪	۹/۹۶٪	۰/۰۴٪
مینا کارت آریا	۱/۲۷٪	۱/۱۹٪	-۰/۰۸٪	۰/۳۲٪	۰/۳۳٪	۰/۰۲٪	۱/۵۰٪	۱/۴۶٪	-۰/۰۴٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه خرداد ۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه در شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش گردیده به‌طوری‌که بر سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت رقم ۰/۲۰ درصد افزوده شده است. در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ

نیز بالاترین اختلاف با عددی برابر با منفی ۱/۱۸ درصد در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. بیشترین اختلاف در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شرکت با رقم ناچیز مثبت ۰/۱۹ درصد گزارش شده است. به‌طور کلی در سهم بازار هریک از انواع تراکنش‌های شبکه‌ی پرداخت تغییر قابل توجهی اتفاق نیفتاده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۷ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در خرداد ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۵/۳۷ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در این ماه همانند ماه گذشته، با توجه به رشد قابل ملاحظه در ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"، این شرکت با کسب سهم مبلغی ۴۳/۶۲ درصد، از بالاترین میزان مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید. شرکت فوق تعداد تراکنش‌های خود را به ۱/۶ برابر میزان آن‌ها نسبت به

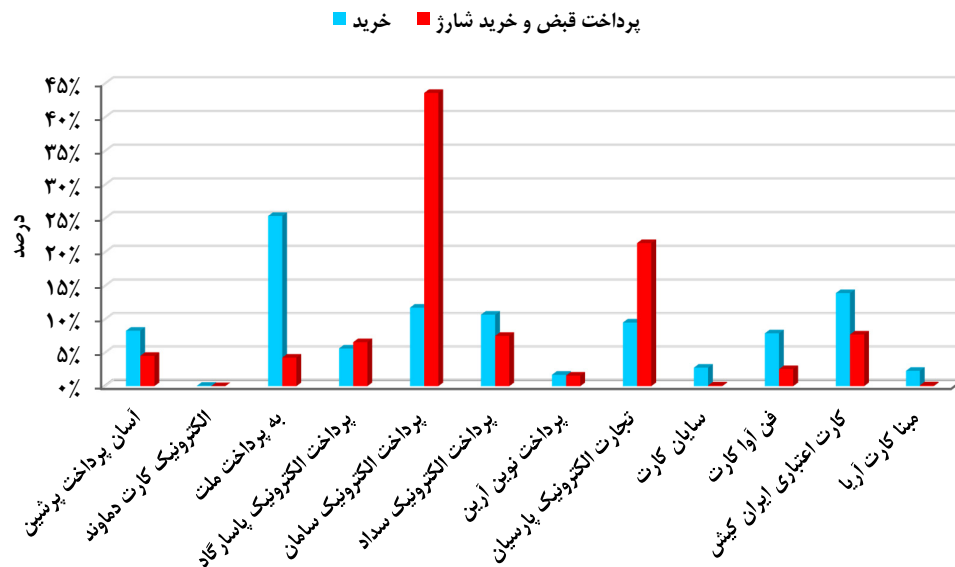
اردیبهشت ماه رسانده است. از این رو سهم بازار مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ آن بالغ بر ۹ درصد افزایش داشته است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-اردیبهشت و خرداد ۹۷

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
اختلاف	خرداد	اردیبهشت	اختلاف	خرداد	اردیبهشت	
-۱/۱۲٪	۴/۵۳٪	۵/۶۵٪	-۰/۰۷٪	۸/۳۰٪	۸/۳۷٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۵۵٪	۴/۲۷٪	۴/۸۲٪	۰/۱۰٪	۲۵/۳۷٪	۲۵/۲۸٪	به پرداخت ملت
-۱/۰۹٪	۶/۵۹٪	۷/۶۷٪	-۰/۲۲٪	۵/۶۵٪	۵/۸۷٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۹/۰۷٪	۴۳/۶۲٪	۳۴/۵۵٪	-۰/۰۲٪	۱۱/۷۵٪	۱۱/۷۷٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۹۴٪	۷/۵۳٪	۶/۵۹٪	۰/۱۳٪	۱۰/۷۰٪	۱۰/۵۷٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۱۲٪	۱/۵۸٪	۱/۷۰٪	۰/۰۲٪	۱/۷۰٪	۱/۶۸٪	پرداخت نوین آراین
-۴/۰۹٪	۲۱/۳۶٪	۲۵/۴۵٪	۰/۰۰٪	۹/۵۳٪	۹/۵۳٪	تجارت الکترونیک پارسین
-۰/۰۵٪	۰/۱۰٪	۰/۱۵٪	۰/۰۵٪	۲/۷۷٪	۲/۷۱٪	سایان کارت
-۱/۰۳٪	۲/۵۵٪	۳/۵۸٪	۰/۷۶٪	۷/۹۲٪	۷/۱۵٪	فن آوا کارت
-۱/۹۰٪	۷/۷۳٪	۹/۶۴٪	-۰/۶۷٪	۱۳/۹۴٪	۱۴/۶۰٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۰/۰۶٪	۰/۱۳٪	۰/۱۹٪	-۰/۱۲٪	۲/۲۹٪	۲/۴۱٪	مبنا کارت آریا

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در خرداد ماه ۹۷ و ماه گذشته با رقمی برابر با ۰/۷۶ درصد افزایش در شرکت "فن آوا کارت" اتفاق افتاده است. همانگونه که پیشتر بیان شد، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در این ماه با رقم ۹/۰۷ درصد، بیشترین افزایش را در سهم بازار مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نشان می‌دهد. شرکت فوق در ماه گذشته نیز اختلاف مثبت قابل ملاحظه‌ی ۱۳ درصدی را در این سهم نمایش داده است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در خرداد ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

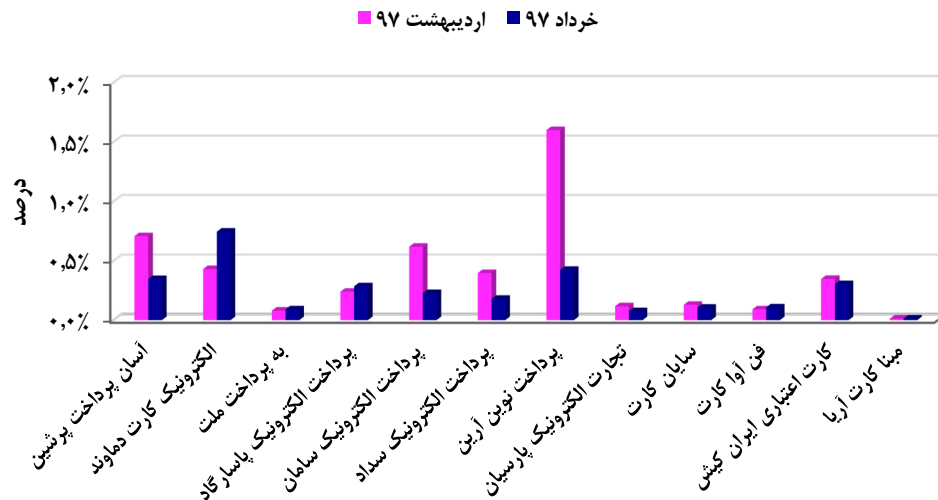
در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۷ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	اردیبهشت	خرداد	
آسان پرداخت پرشین	۰/۷۰۶٪	۰/۳۴۶٪	-۰/۳۶۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۲۹٪	۰/۷۴۴٪	۰/۳۱۵٪
به پرداخت ملت	۰/۰۸۰٪	۰/۰۹۰٪	۰/۰۱۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۲۳۹٪	۰/۲۸۵٪	۰/۰۴۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۶۱۷٪	۰/۲۲۸٪	-۰/۳۸۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۳۹۶٪	۰/۱۷۹٪	-۰/۲۱۶٪
پرداخت نوین آراین	۱/۵۹۸٪	۰/۴۲۳٪	-۱/۱۷۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۱۱۷٪	۰/۰۷۵٪	-۰/۰۴۲٪
سایان کارت	۰/۱۲۹٪	۰/۱۰۴٪	-۰/۰۲۴٪
فن آوا کارت	۰/۰۹۱٪	۰/۱۰۷٪	۰/۰۱۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۳۴۶٪	۰/۳۰۳٪	-۰/۰۴۳٪
مینا کارت آریا	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۳٪	۰/۰۰۱٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه خرداد همانند ماه‌های گذشته، شرکت "مینا کارت آریا" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۱۳ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در جایگاه بعدی کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در این ماه بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. خوشبختانه در ماه جاری حجم خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی سوییچ شرکت‌ها در شبکه‌ی پرداخت به نصف میزان آن طی ماه گذشته رسیده است. عمده‌ی شرکت‌ها در تعداد این خطاها رشد منفی نشان داده‌اند. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - اردیبهشت و خرداد ۹۷

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "پرداخت نوین آراین" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای خرداد سال ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- خرداد ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۸۸/۱۳۸۳	۱۳/۷۱۶۴	۱۰۴۰/۰۸۱۸	۳۲/۲۵۰۳	۱۰۴۰/۰۸۱۸	۳۳/۴۸۲۰	۱۰۴۱/۰۴۷۶	۳۳/۴۸۲۰
۰/۰۰۴۵	۰/۰۶۷۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۵۵۵/۳۳۰۰	۲۳/۵۶۵۴	۱۱۰/۵۶۹۸	۱۰/۵۱۵۲	۱۱۰/۵۶۹۸	۰/۵۱۵۴	۰/۲۶۵۷	۰/۵۱۵۴
۳۵/۴۰۰۷	۵/۹۴۹۸	۳/۳۴۹۷	۱/۸۳۰۲	۳/۳۴۹۷	۰/۸۲۳۴	۰/۶۷۷۹	۰/۸۲۳۴

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۶/۸۸۶۵	۲۸۵/۱۵۴۱	۱۶/۵۱۶۴	۲۷۲/۷۹۰۷	۲۲/۶۸۲۱	۵۱۴/۴۷۹۵		
۷/۵۸۹۹	۵۷/۶۰۶۲	۵/۹۱۶۷	۳۵/۰۰۷۲	۰/۳۳۵۶	۰/۱۱۲۶		
۱/۵۱۱۰	۲/۲۸۳۲	۷/۷۱۱۷	۵۹/۴۷۰۷	۳۳/۶۲۷۴	۱.۱۳۰/۸۰۰۴		
۱۴/۱۹۶۷	۲۰۱/۵۴۶۴	۲۲/۰۱۴۱	۴۸۴/۶۲۲۷	۷/۹۳۳۵	۶۳/۴۱۶۸		
۱/۴۰۹۲	۱/۹۸۵۸	۰/۰۰۸۴	۰/۰۰۰۱	۰/۲۰۸۴	۰/۰۴۳۴		
۴/۷۴۱۴	۲۲/۴۸۰۹	۱/۵۶۱۵	۲/۴۳۸۲	۰/۲۰۵۱	۰/۰۴۳۱		
۹/۱۷۰۲	۸۴/۰۹۲۲	۱/۲۴۱۸	۱/۵۴۲۰	۰/۱۵۷۱	۰/۰۲۴۷		
۱/۱۹۶۵	۱/۴۳۱۶	۰/۴۳۳۵	۰/۱۸۷۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
-	۱.۴۳۵/۴۵۳۹	-	۲.۰۱۰/۰۶۰۹	-	۲.۸۳۰/۹۱۰۷		

در خرداد ماه ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۳۵ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که، نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۰۱۰ و ۲,۸۳۱ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آراین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه خرداد ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۷

HHI	کارخوان فروشگاه			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
H-H شاخص	۱،۴۲۹/۹۱	۱،۴۳۵/۴۵	۵/۵۴	۱،۹۰۴/۲۲	۲،۰۱۰/۰۶	۱۰۵/۸۴	۲،۶۶۷/۵۸	۲،۸۳۰/۹۱	۱۶۳/۳۳

در ماه خرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه ابزار نسبت به ماه گذشته افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش‌های هر ابزار پذیرش و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. عملکرد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و رفتار شرکت "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی سبب بالا رفتن این شاخص در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی ارزیابی می‌شود.

۴،۱،۶ اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای خرداد ۹۷ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس خرداد ۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳/۳۶۹۷	۱۷۸/۷۴۸۵	۳۰/۵۸۲۹	۹۳۵/۳۱۵۲	۱۵/۰۵۲۵	۲۲۶/۵۷۹۲	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۶۴۰	۰/۰۰۴۱	۰/۰۲۵۲	۰/۰۰۰۶	۰/۰۸۵۸	۰/۰۰۷۴	الکترونیک کارت دماوند
۲۳/۵۰۴۹	۵۵۲/۴۸۱۳	۱۱/۲۴۴۹	۱۲۶/۴۴۷۵	۱۹/۷۴۴۳	۳۸۹/۸۳۷۹	به پرداخت ملت
۵/۶۶۱۵	۳۲/۰۵۲۹	۴/۰۰۷۶	۱۶/۰۶۰۷	۶/۳۲۴۳	۳۹/۹۹۶۸	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱۷/۱۳۴۲	۲۹۳/۵۷۹۲	۱۸/۵۸۴۲	۳۴۵/۳۷۲۴	۱۴/۴۵۰۴	۲۰۸/۸۱۳۳	پرداخت الکترونیک سامان
۷/۵۳۸۶	۵۶/۸۳۰۴	۴/۱۹۱۰	۱۷/۵۶۴۱	۷/۸۶۲۸	۶۱/۸۲۳۶	پرداخت الکترونیک سداد
۱/۹۰۹۶	۳/۶۴۶۷	۱۴/۴۸۴۳	۲۰۹/۷۹۳۶	۱/۳۷۷۵	۱/۸۹۷۶	پرداخت نوین آراین
۱۴/۴۱۰۵	۲۰۷/۶۶۲۶	۱۲/۰۷۱۹	۱۴۵/۷۳۰۲	۱۶/۷۳۷۳	۲۸۰/۱۳۶۳	تجارت الکترونیک پارسیان
۱/۳۵۱۴	۱/۸۲۶۴	۰/۶۶۲۷	۰/۴۳۹۱	۱/۶۳۲۰	۲/۶۶۳۵	سایان کارت
۴/۵۹۵۶	۲۱/۱۱۹۴	۲/۳۷۰۶	۵/۶۱۹۷	۵/۳۱۵۶	۲۸/۲۵۵۵	فن آوا کارت
۹/۲۶۸۷	۸۵/۹۰۸۴	۱/۴۴۳۲	۲/۰۸۲۸	۹/۹۵۹۸	۹۹/۱۹۷۱	کارت اعتباری ایران کیش
۱/۱۹۱۳	۱/۴۱۹۱	۰/۳۳۱۶	۰/۱۱۰۰	۱/۴۵۷۷	۲/۱۲۴۹	مبنا کارت آریا
-	۱,۴۳۵/۲۷۹۰	-	۱,۸۰۴/۵۳۶۰	-	۱,۳۴۱/۳۳۳۱	شاخص هرفیندال-هیرشمن

در خرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱,۴۳۵ و ۱,۳۴۱ به‌دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱,۸۰۵ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آراین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه خرداد ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۷

HHI	خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری	
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۳۵/۹۷	۱,۴۳۵/۲۸	-۰/۶۹	۱,۸۰۷/۹۶	۱,۸۰۴/۵۴	-۳/۴۲

در ماه خرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو سرویس خرید و پرداخت قبض و خرید شارژ با کاهش و در سرویس مانده‌گیری با افزایش مواجه شده است. این تغییرات به‌گونه‌ای نبوده‌اند که شکل نوع تمرکز بازار را در آن‌ها عوض کنند.

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از چندین شماره‌ی گذشته‌ی گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش-دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۹۷ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۵/۱۵ درصد به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. به‌طور کلی در خرداد ماه کمتر از نیم درصد

از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی کاسته شده است. برخلاف عملکرد افزایشی ماه‌های گذشته‌ی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی، این شرکت بیشترین ریزش را بر روی تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی خود داشته‌است.

در این ماه بر تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی همه‌ی شرکت‌ها افزوده شده است و تنها این شرکت "آسان پرداخت پرشین" است که بر خلاف عملکرد چندین ماه گذشته‌ی خود روند کاهشی را در تعداد این‌گونه از ابزارهای خود نشان می‌دهد. با این وجود همچنان این شرکت با سهم بازار ۸۳/۹۱ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی پشتیبانی می‌کند. در ماه‌های گذشته شرکت "آسان پرداخت پرشین" با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده است. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند.

در خرداد ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با تداوم روند رو به رشد گذشته‌ی خود در ابزارهای موبایلی، همچنان ۹۸/۹۶ درصد از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را در اختیار دارد. در ماه جاری نیز همانند گذشته این شرکت با اختلاف قابل ملاحظه‌ای نسبت به سایر شرکت‌ها، بالاترین تعداد ابزار موبایلی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است. به‌نظر می‌رسد این افزایش همچنان به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت مذکور به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی باشد. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است.

لازم به توضیح است که اختلاف سهم شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین تعداد ابزار فعال سیستمی در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به سایر شرکت‌ها قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-اردیبهشت و خرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۶۱٪	۹/۵۰٪	-۰/۱۱٪	۸۵/۵۰٪	۸۳/۹۱٪	-۱/۵۹٪	-۰/۳۰٪	-۰/۰۴٪	-۰/۲۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۶۲٪	۱۳/۴۵٪	-۰/۱۷٪	۲/۶۲٪	۲/۶۸٪	۰/۰۶٪	۹۸/۶۸٪	۹۸/۹۶٪	-۰/۲۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۳۸٪	۱۱/۴۷٪	۰/۰۹٪	۰/۸۵٪	۰/۸۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۸۷٪	۱۲/۰۵٪	۰/۱۸٪	۳/۰۸٪	۳/۷۷٪	۰/۶۸٪	-۰/۴۱٪	-۰/۳۹٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۰٪	۱۰/۴۴٪	۰/۱۴٪	۴/۹۰٪	۵/۰۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۶٪	۲/۴۷٪	۰/۰۱٪	۰/۲۸٪	۰/۳۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۵۱٪	۱۳/۸۲٪	-۰/۶۹٪	۱/۳۶٪	۱/۴۰٪	۰/۰۴٪	-۰/۴۰٪	-۰/۴۱٪	-۰/۰۱٪
سایان کارت	۲/۰۲٪	۲/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۶/۶۸٪	۶/۸۵٪	۰/۱۸٪	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۸۰٪	۱۵/۱۵٪	۰/۳۵٪	۰/۸۴٪	۱/۴۲٪	۰/۵۸٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۶۲٪	۲/۶۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۳۸٪	۰/۴۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم هر سه ابزار پذیرش فعال سیستمی چندان قابل ملاحظه نبوده است و همچنین تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم تعدادی در هریک از ابزارها مشاهده نمی‌شود.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۷ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۶۳ درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت هم در تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی و هم در کارتخوان‌های تراکنش‌دار، با اختلاف اندکی نسبت به چند شرکت دیگر، بیشترین سهم را از آن خود نموده است.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در خرداد ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۴/۲۲ درصد از سهم بازار ابزارهای فوق، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است.

شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش موبایلی با ۶۸/۶۲ درصد، بالاترین سهم بازار را در اختیار دارد. لازم به توضیح است که سهم بازار ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار در این شرکت تحت تاثیر عملکرد کاهشی شرکت "آسان پرداخت پرشین" در میزان ابزارهای پذیرش موبایلی فعال و به دنبال آن کاهش انجام تراکنش بر روی بسیاری از آن‌ها، مجدداً به میزان بیش از ۲۳ درصد دچار افزایش شده است.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اردیبهشت و خرداد ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۴۰٪	۱۰/۳۸٪	-۰/۰۱٪	۲۳/۹۶٪	۲۴/۲۲٪	۰/۲۶٪	۳۷/۴۱٪	۸/۴۰٪	-۲۹/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۴/۴۸٪	۱۴/۴۷٪	-۰/۰۱٪	۲۱/۷۱٪	۲۱/۸۹٪	۰/۱۸٪	۴۵/۱۶٪	۶۸/۶۲٪	۲۳/۴۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۷۴٪	۹/۷۱٪	-۰/۰۳٪	۵/۳۰٪	۴/۵۶٪	-۰/۷۴٪	۰/۱۸٪	۰/۲۷٪	۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۶۸٪	۱۲/۶۴٪	-۰/۰۴٪	۲۱/۲۱٪	۲۱/۳۹٪	۰/۱۸٪	۴/۸۳٪	۷/۰۹٪	۲/۲۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۲٪	۱۰/۵۶٪	-۰/۱۷٪	۱۳/۱۰٪	۱۳/۴۳٪	۰/۳۳٪	۰/۰۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۸٪
پرداخت نوین آرین	۲/۱۷٪	۲/۲۹٪	۰/۱۱٪	۱/۹۱٪	۲/۰۴٪	۰/۱۳٪	۱/۱۳٪	۱/۷۶٪	۰/۶۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۰۷٪	۱۴/۱۹٪	۰/۱۱٪	۵/۴۶٪	۵/۵۲٪	۰/۰۶٪	۸/۱۹٪	۹/۵۳٪	۱/۳۳٪
سایان کارت	۲/۲۱٪	۲/۲۲٪	۰/۰۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۵۴٪	۰/۲۱٪
فن آوا کارت	۶/۴۷٪	۶/۵۰٪	۰/۰۳٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۶۳٪	۰/۲۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۷٪	۱۴/۶۳٪	-۰/۰۴٪	۴/۶۸٪	۴/۲۷٪	-۰/۴۲٪	۲/۳۲٪	۳/۰۲٪	۰/۷۰٪
مبنا کارت آریا	۲/۲۷٪	۲/۲۹٪	۰/۰۳٪	۲/۰۸٪	۲/۱۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

با توجه به جدول فوق، تغییر قابل توجهی در سهم ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار در کارتخوان فروشنده‌ها و ابزار پذیرش اینترنتی صورت نگرفته ولیکن سهم بازار ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار متأثر از عملکرد شرکت "آسان پرداخت پرشین" در برخی از شرکت‌ها دستخوش تغییر شده است. در سهم ابزارهای پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" رقم قابل ملاحظه ۲۳/۴۶ درصد افزایش گزارش می‌شود.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ها دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌ها شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت نقش شرکت‌ها در کارتخوان‌های فروشگاه‌ها کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی نیز در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار می‌گیرد. در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ها تراکنش‌دار برای هر شرکت PSP در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده و در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاه‌ها کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور در خرداد ماه ۱۳۹۷ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در خرداد ۹۷، بالغ بر ۹۰ درصد بوده که رقمی نزدیک به ۸۹ را از مبالغ تراکنش‌های این شبکه جابجا می‌نماید.

"به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های را در اکثر استان های کشور داشته اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت ها از تراکنش های کارتخوان فروشگاه های پشتیبانی می نماید.

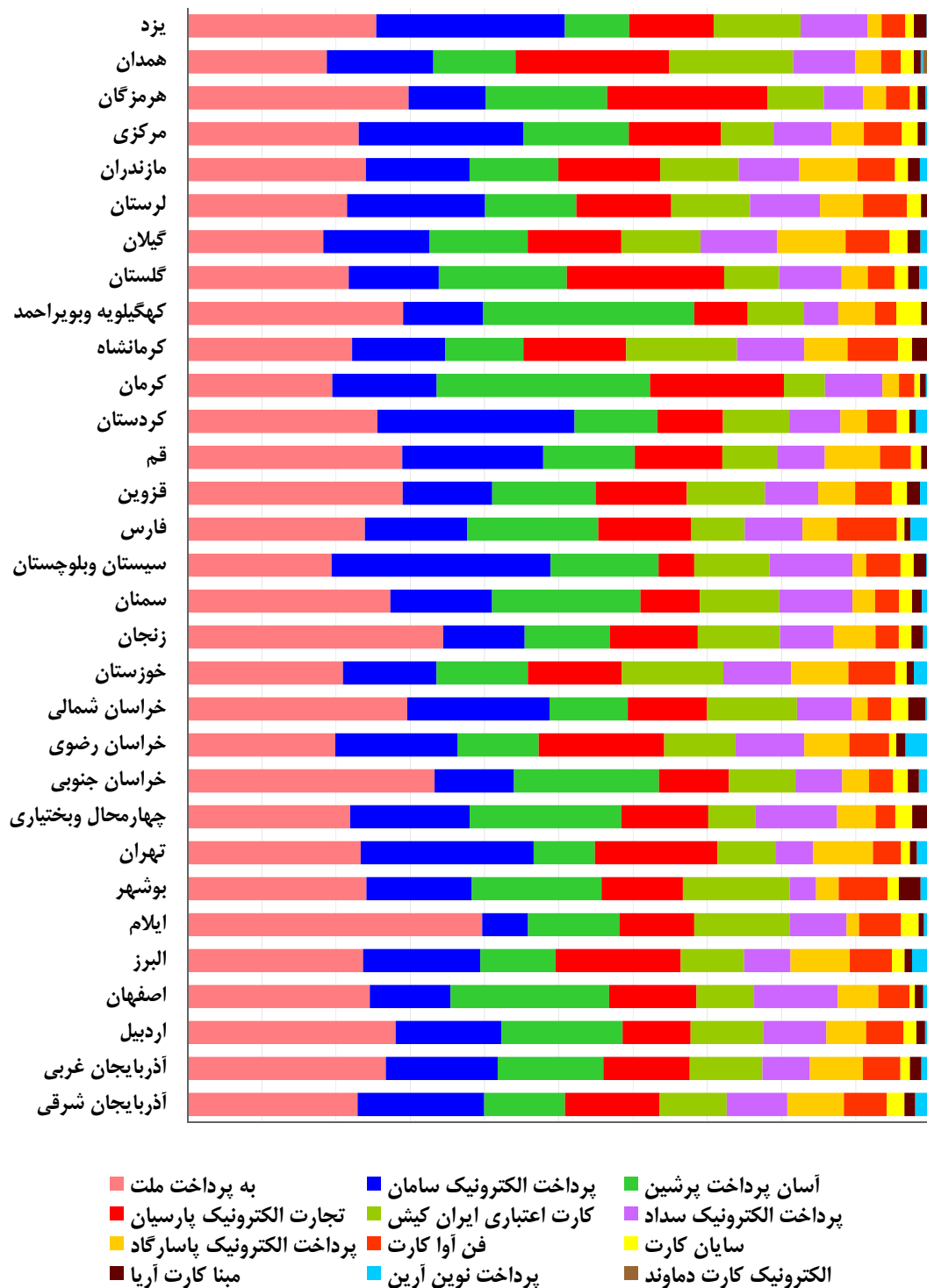
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان - خرداد ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران گیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۸۹٪	۰/۰٪	۲۲/۹۱٪	۷/۶۱٪	۱۷/۰۴٪	۸/۱۷٪	۲/۰۰٪	۱۲/۷۵٪	۲/۴۱٪	۵/۷۵٪	۹/۰۳٪	۱/۴۶٪
آذربایجان غربی	۱۴/۲۳٪	۰/۰۱٪	۲۶/۷۲٪	۷/۱۳٪	۱۵/۰۶٪	۶/۴۲٪	۱/۱۵٪	۱۱/۶۴٪	۱/۳۱٪	۵/۰۳٪	۹/۷۷٪	۱/۵۴٪
اردبیل	۱۶/۳۴٪	۰/۰٪	۲۸/۰۳٪	۵/۳۶٪	۱۴/۲۳٪	۸/۵۰٪	۰/۶۸٪	۹/۱۳٪	۱/۷۳٪	۵/۰۵٪	۹/۷۹٪	۱/۱۷٪
اصفهان	۲۱/۳۵٪	۰/۰٪	۲۴/۵۷٪	۵/۴۷٪	۱۰/۸۶٪	۱۱/۲۴٪	۰/۹۲٪	۱۱/۷۶٪	۰/۷۲٪	۴/۲۱٪	۷/۷۸٪	۱/۱۳٪
البرز	۱۰/۱۵٪	۰/۱۰٪	۲۳/۶۵٪	۷/۹۹٪	۱۵/۷۶٪	۶/۲۶٪	۲/۳۳٪	۱۶/۸۶٪	۱/۷۰٪	۵/۶۷٪	۸/۵۱٪	۱/۰۱٪
ایلام	۱۲/۲۹٪	۰/۰٪	۳۹/۶۹٪	۱/۶۹٪	۶/۱۷٪	۷/۶۲٪	۰/۸۱٪	۱۰/۰۸٪	۲/۳۸٪	۵/۶۶٪	۱۲/۸۹٪	۰/۷۱٪
بوشهر	۱۷/۴۵٪	۰/۰٪	۲۴/۰۹٪	۳/۰۳٪	۱۴/۲۰٪	۳/۵۶٪	۱/۲۹٪	۱۰/۹۷٪	۱/۵۰٪	۶/۵۹٪	۱۴/۳۹٪	۲/۹۲٪
تهران	۸/۲۴٪	۰/۰۶٪	۲۳/۳۳٪	۸/۰۸٪	۲۳/۲۹٪	۴/۹۷٪	۱/۷۲٪	۱۶/۴۷٪	۱/۲۰٪	۳/۷۹٪	۷/۹۲٪	۰/۹۳٪
چهارمحال و بختیاری	۲۰/۴۱٪	۰/۰٪	۲۱/۹۰٪	۵/۲۰٪	۱۶/۱۰٪	۱۰/۹۳٪	۰/۱۸٪	۱۱/۷۱٪	۲/۲۹٪	۲/۶۵٪	۶/۴۰٪	۲/۲۲٪
خراسان جنوبی	۱۹/۵۴٪	۰/۰۲٪	۳۳/۲۸٪	۳/۶۲٪	۱۰/۶۸٪	۶/۳۰٪	۱/۴۷٪	۹/۴۰٪	۱/۹۸٪	۳/۲۵٪	۸/۹۵٪	۱/۵۰٪
خراسان رضوی	۱۰/۹۶٪	۰/۱۲٪	۱۹/۸۹٪	۶/۰۶٪	۱۶/۴۵٪	۹/۲۶٪	۳/۱۸٪	۱۶/۹۰٪	۰/۹۶٪	۵/۳۷٪	۹/۶۰٪	۱/۲۶٪
خراسان شمالی	۱۰/۵۴٪	۰/۰٪	۲۹/۵۷٪	۲/۱۱٪	۱۹/۱۸٪	۷/۴۱٪	۰/۵۹٪	۱۰/۶۹٪	۲/۳۱٪	۳/۱۷٪	۱۲/۱۰٪	۲/۳۴٪
خوزستان	۱۲/۳۱٪	۰/۱۲٪	۲۰/۹۵٪	۷/۷۱٪	۱۲/۵۹٪	۹/۱۲٪	۲/۰۸٪	۱۲/۶۵٪	۱/۵۵٪	۶/۳۲٪	۱۳/۶۶٪	۰/۹۵٪
زنجان	۱۱/۴۶٪	۰/۰٪	۳۴/۴۴٪	۵/۶۳٪	۱۰/۹۶٪	۷/۲۳٪	۰/۹۵٪	۱۱/۸۴٪	۱/۶۹٪	۳/۱۷٪	۱۱/۰۶٪	۱/۵۵٪
سمنان	۲۰/۰۰٪	۰/۰٪	۲۷/۳۲٪	۳/۰۵٪	۱۳/۶۹٪	۹/۸۶٪	۱/۰۸٪	۷/۹۹٪	۱/۷۳٪	۳/۲۶٪	۱۰/۶۹٪	۱/۳۴٪
سیستان و بلوچستان	۱۴/۵۴٪	۰/۰٪	۱۹/۴۱٪	۱/۸۵٪	۲۹/۴۷٪	۱۱/۱۶٪	۰/۵۴٪	۴/۸۲٪	۱/۷۷٪	۴/۶۱٪	۱۰/۱۴٪	۱/۶۷٪
فارس	۱۷/۶۲٪	۰/۰۱٪	۲۳/۹۰٪	۴/۶۵٪	۱۳/۷۹٪	۷/۷۶٪	۲/۶۳٪	۱۲/۴۸٪	۱/۰۱٪	۸/۰۸٪	۷/۲۵٪	۰/۸۲٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
قزوین	۱۳/۹۳٪	۰/۲۱٪	۲۸/۹۸٪	۴/۹۷٪	۱۲/۰۶٪	۷/۱۷٪	۱/۱۵٪	۱۲/۲۷٪	۲/۰۵٪	۴/۹۱٪	۱۰/۵۴٪	۱/۷۷٪
قم	۱۲/۳۳٪	۰/۰۰٪	۲۸/۹۲٪	۷/۴۴٪	۱۸/۹۸٪	۶/۴۳٪	۰/۴۱٪	۱۱/۸۱٪	۱/۴۰٪	۴/۱۵٪	۷/۳۴٪	۰/۷۸٪
کردستان	۱۱/۱۵٪	۰/۰۰٪	۲۵/۵۷٪	۳/۶۰٪	۲۶/۵۵٪	۶/۹۰٪	۱/۸۹٪	۸/۸۳٪	۱/۶۷٪	۴/۰۲٪	۸/۹۴٪	۰/۹۰٪
کرمان	۲۸/۷۱٪	۰/۰۳٪	۱۹/۵۱٪	۲/۲۴٪	۱۴/۰۷٪	۷/۷۴٪	۰/۵۳٪	۱۸/۰۲٪	۰/۷۵٪	۲/۰۸٪	۵/۵۲٪	۰/۸۰٪
کرمانشاه	۱۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۲۲/۱۷٪	۵/۸۴٪	۱۲/۵۳٪	۹/۰۵٪	۰/۴۰٪	۱۳/۸۲٪	۱/۸۷٪	۶/۸۰٪	۱۴/۹۵٪	۲/۰۴٪
کهگیلویه و بویراحمد	۲۸/۴۸٪	۰/۰۰٪	۲۹/۰۵٪	۴/۹۳٪	۱۰/۷۱٪	۴/۶۲٪	۰/۲۸٪	۷/۱۹٪	۳/۳۵٪	۲/۸۷٪	۷/۶۰٪	۰/۹۳٪
گلستان	۱۷/۲۴٪	۰/۰۴٪	۲۱/۷۱٪	۳/۵۳٪	۱۲/۱۴٪	۸/۴۱٪	۱/۴۳٪	۲۱/۱۷٪	۱/۸۲٪	۳/۵۹٪	۷/۴۱٪	۱/۵۰٪
گیلان	۱۳/۱۸٪	۰/۰۳٪	۱۸/۳۰٪	۹/۲۳٪	۱۴/۳۳٪	۱۰/۳۰٪	۱/۲۷٪	۱۲/۶۲٪	۲/۴۰٪	۵/۹۴٪	۱۰/۶۷٪	۱/۷۵٪
لرستان	۱۲/۳۱٪	۰/۰۰٪	۲۱/۴۸٪	۵/۸۱٪	۱۸/۵۸٪	۹/۴۱٪	۰/۲۷٪	۱۲/۷۷٪	۱/۹۳٪	۵/۸۹٪	۱۰/۶۱٪	۰/۹۴٪
مازندران	۱۱/۹۶٪	۰/۲۶٪	۲۴/۰۳٪	۷/۸۲٪	۱۳/۹۶٪	۸/۱۶٪	۱/۱۱٪	۱۳/۷۲٪	۱/۷۵٪	۵/۰۶٪	۱۰/۵۸٪	۱/۶۰٪
مرکزی	۱۴/۲۲٪	۰/۰۱٪	۲۳/۰۷٪	۴/۳۹٪	۲۲/۱۳٪	۷/۷۸٪	۰/۶۱٪	۱۲/۳۹٪	۲/۱۲٪	۵/۱۲٪	۷/۱۰٪	۱/۰۶٪
هرمزگان	۱۶/۳۱٪	۰/۰۱٪	۲۹/۷۸٪	۳/۰۷٪	۱۰/۴۱٪	۵/۳۲٪	۰/۵۸٪	۲۱/۶۱٪	۱/۰۲٪	۳/۲۳٪	۷/۵۷٪	۱/۰۹٪
همدان	۱۱/۰۸٪	۰/۹۷٪	۱۸/۷۵٪	۳/۵۰٪	۱۴/۳۵٪	۸/۳۶٪	۰/۲۹٪	۲۰/۷۲٪	۱/۷۴٪	۲/۶۵٪	۱۶/۶۴٪	۰/۹۴٪
یزد	۸/۶۷٪	۰/۰۱٪	۲۵/۴۳٪	۱/۹۱٪	۲۵/۳۸٪	۸/۹۸٪	۰/۴۷٪	۱۱/۳۸٪	۱/۱۲٪	۳/۲۱٪	۱۱/۷۱٪	۱/۷۳٪

سهم بازار هر یک از شرکت های PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های تفکیک استان های کشور

برای خرداد ۱۳۹۷ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها- خرداد ۱۳۹۷

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای خرداد ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

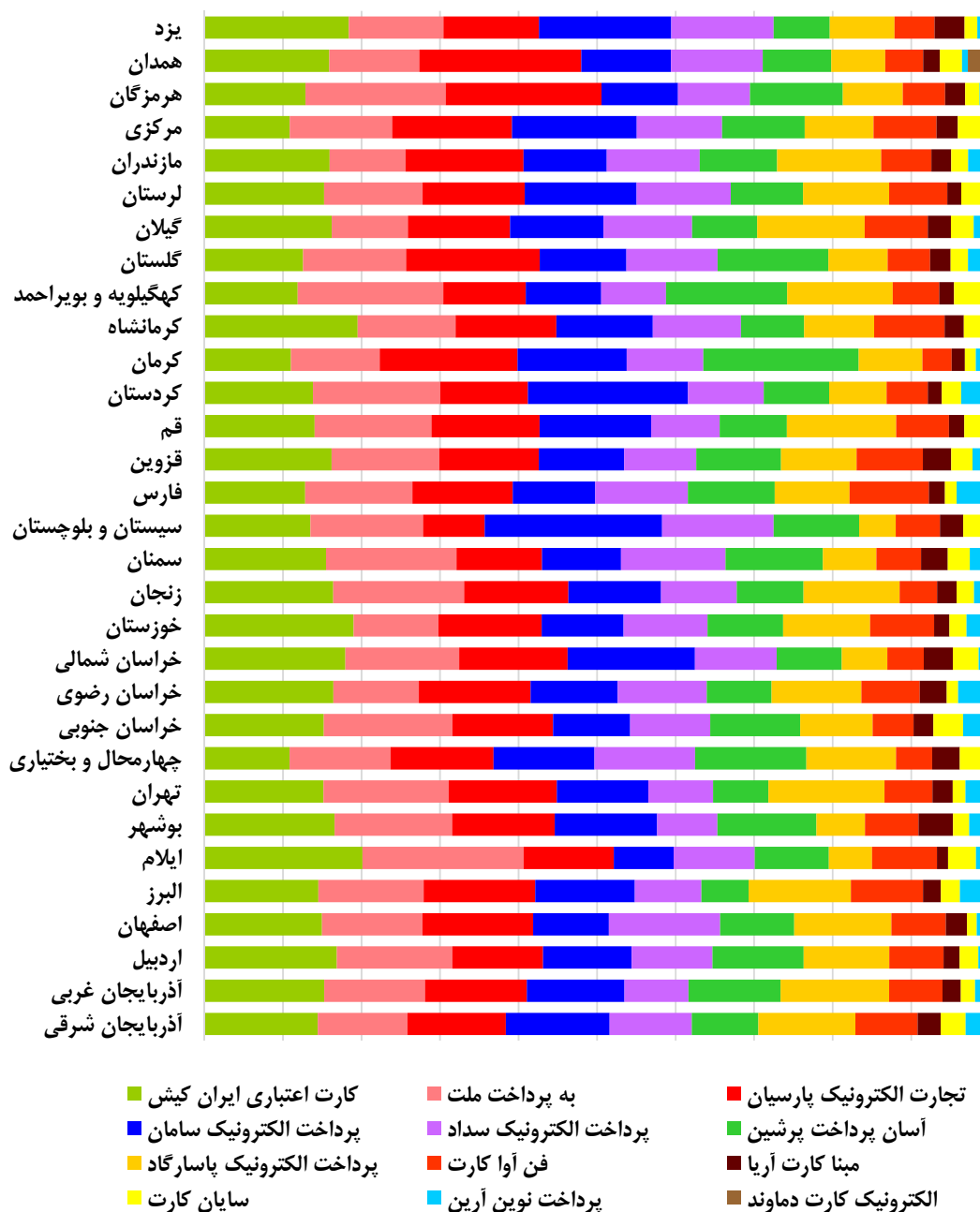
همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "به‌پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسین" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به سهم شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پارسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۵۰٪	۰/۰٪	۱۱/۴۲٪	۱۲/۳۳٪	۱۳/۱۹٪	۱۰/۴۷٪	۳/۰۸٪	۱۲/۵۵٪	۳/۱۵٪	۷/۹۳٪	۱۴/۴۳٪	۲/۹۴٪
آذربایجان غربی	۱۱/۷۴٪	۰/۰۲٪	۱۲/۸۶٪	۱۳/۸۱٪	۱۲/۴۲٪	۸/۱۶٪	۱/۸۵٪	۱۲/۹۶٪	۱/۸۰٪	۶/۸۱٪	۱۵/۲۴٪	۲/۳۳٪
اردبیل	۱۱/۶۲٪	۰/۰٪	۱۴/۶۸٪	۱۰/۸۸٪	۱۱/۲۸٪	۱۰/۳۱٪	۱/۴۴٪	۱۱/۵۶٪	۲/۴۰٪	۶/۹۲٪	۱۶/۸۷٪	۲/۰۵٪
اصفهان	۹/۴۵٪	۰/۰۶٪	۱۲/۸۲٪	۱۲/۳۵٪	۹/۶۵٪	۱۴/۱۶٪	۱/۵۹٪	۱۴/۰۷٪	۱/۲۵٪	۶/۹۵٪	۱۴/۹۶٪	۲/۶۹٪
البرز	۶/۰۰٪	۰/۲۴٪	۱۳/۴۰٪	۱۳/۰۳٪	۱۲/۶۹٪	۸/۴۷٪	۳/۵۶٪	۱۴/۲۱٪	۲/۴۱٪	۹/۲۰٪	۱۴/۵۱٪	۲/۲۷٪
ایلام	۹/۴۳٪	۰/۰٪	۲۰/۵۴٪	۵/۵۰٪	۷/۶۱٪	۱۰/۳۴٪	۱/۷۵٪	۱۱/۴۹٪	۳/۵۵٪	۸/۲۸٪	۲۰/۱۱٪	۱/۴۰٪
بوشهر	۱۲/۶۰٪	۰/۰۱٪	۱۴/۹۷٪	۶/۱۹٪	۱۳/۰۴٪	۷/۶۸٪	۲/۶۰٪	۱۳/۰۶٪	۲/۰۷٪	۶/۸۳٪	۱۶/۵۷٪	۴/۳۸٪
تهران	۷/۰۴٪	۰/۱۸٪	۱۵/۹۵٪	۱۴/۷۶٪	۱۱/۶۳٪	۸/۲۷٪	۲/۹۱٪	۱۳/۷۷٪	۱/۶۳٪	۶/۱۴٪	۱۵/۱۶٪	۲/۵۶٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۱۷٪	۰/۰۲٪	۱۲/۸۳٪	۱۱/۴۱٪	۱۲/۸۵٪	۱۲/۸۱٪	۰/۶۶٪	۱۳/۱۳٪	۳/۱۴٪	۴/۶۳٪	۱۰/۸۵٪	۳/۴۹٪
خراسان جنوبی	۱۱/۴۶٪	۰/۰۴٪	۱۶/۳۸٪	۹/۲۲٪	۹/۸۳٪	۱۰/۱۸٪	۳/۳۶٪	۱۲/۸۲٪	۳/۷۶٪	۵/۲۳٪	۱۵/۱۹٪	۲/۵۲٪
خراسان رضوی	۸/۲۴٪	۰/۲۵٪	۱۰/۹۰٪	۱۱/۴۴٪	۱۱/۱۰٪	۱۱/۳۵٪	۳/۷۷٪	۱۴/۲۳٪	۱/۴۴٪	۷/۴۲٪	۱۶/۴۱٪	۳/۴۵٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
خراسان شمالی	۸/۳۱٪	-۰/۱٪	۱۴/۵۰٪	۵/۸۰٪	۱۶/۲۲٪	۱۰/۴۱٪	۱/۴۰٪	۱۳/۷۹٪	۳/۲۸٪	۴/۶۴٪	۱۷/۹۴٪	۳/۷۱٪
خوزستان	۹/۶۴٪	-۰/۱۵٪	۱۰/۸۰٪	۱۱/۰۶٪	۱۰/۴۱٪	۱۰/۶۹٪	۲/۸۱٪	۱۳/۱۵٪	۲/۱۷٪	۸/۱۶٪	۱۹/۰۱٪	۱/۹۵٪
زنجان	۸/۴۸٪	-۰/۱۰٪	۱۶/۶۸٪	۱۲/۲۶٪	۱۱/۸۱٪	۹/۶۴٪	۲/۰۰٪	۱۳/۲۸٪	۲/۲۱٪	۴/۷۷٪	۱۶/۴۰٪	۲/۴۹٪
سمنان	۱۲/۳۹٪	-۰/۱۰۲٪	۱۶/۶۳٪	۶/۸۲٪	۱۰/۰۶٪	۱۳/۳۱٪	۲/۵۲٪	۱۰/۸۹٪	۲/۸۱٪	۵/۶۹٪	۱۵/۴۷٪	۳/۴۰٪
سیستان و بلوچستان	۱۰/۸۹٪	-۰/۱۰٪	۱۴/۳۵٪	۴/۶۵٪	۲۲/۵۸٪	۱۴/۲۲٪	۱/۰۱٪	۷/۸۵٪	۲/۳۸٪	۵/۶۴٪	۱۳/۵۰٪	۲/۹۴٪
فارس	۱۱/۰۶٪	-۰/۱۰۲٪	۱۳/۶۶٪	۹/۵۴٪	۱۰/۵۱٪	۱۱/۸۱٪	۴/۱۹٪	۱۲/۷۷٪	۱/۴۹٪	۱۰/۰۸٪	۱۲/۸۱٪	۲/۰۶٪
قزوین	۱۰/۷۷٪	-۰/۱۸٪	۱۳/۷۴٪	۹/۶۴٪	۱۰/۸۸٪	۹/۲۱٪	۲/۰۲٪	۱۲/۶۵٪	۲/۷۳٪	۸/۴۵٪	۱۶/۱۸٪	۳/۵۸٪
قم	۸/۵۴٪	-۰/۱۰٪	۱۴/۸۸٪	۱۳/۹۳٪	۱۴/۲۱٪	۸/۷۱٪	۱/۲۰٪	۱۳/۷۹٪	۲/۰۳٪	۶/۷۴٪	۱۴/۰۲٪	۱/۹۴٪
کردستان	۸/۳۳٪	-۰/۱۰۰٪	۱۶/۲۱٪	۷/۳۱٪	۲۰/۴۰٪	۹/۶۳٪	۳/۶۳٪	۱۱/۱۶٪	۲/۴۸٪	۵/۲۶٪	۱۳/۸۲٪	۱/۷۵٪
کرمان	۱۹/۸۲٪	-۰/۱۰۷٪	۱۱/۳۳٪	۸/۰۹٪	۱۳/۹۰٪	۹/۷۵٪	۱/۶۹٪	۱۷/۵۵٪	۱/۴۱٪	۳/۷۵٪	۱۱/۰۰٪	۱/۶۷٪
کرمانشاه	۸/۰۵٪	-۰/۱۰۰٪	۱۲/۵۰٪	۸/۹۱٪	۱۲/۲۷٪	۱۱/۲۴٪	-۰/۸۱٪	۱۲/۸۳٪	۲/۴۷٪	۸/۹۸٪	۱۹/۵۰٪	۲/۴۵٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۵/۴۴٪	-۰/۱۰۰٪	۱۸/۵۴٪	۱۳/۴۲٪	۹/۶۱٪	۸/۲۶٪	-۰/۷۷٪	۱۰/۵۱٪	۳/۷۵٪	۵/۹۱٪	۱۱/۸۷٪	۱/۹۱٪
گلستان	۱۴/۱۲٪	-۰/۱۰۸٪	۱۳/۱۳٪	۷/۵۵٪	۱۱/۰۳٪	۱۱/۶۰٪	۲/۶۷٪	۱۷/۰۳٪	۲/۲۴٪	۵/۴۰٪	۱۲/۵۵٪	۲/۶۰٪
گیلان	۸/۲۸٪	-۰/۱۰۵٪	۹/۷۲٪	۱۳/۷۰٪	۱۱/۹۱٪	۱۱/۲۸٪	۱/۹۹٪	۱۳/۰۰٪	۲/۹۱٪	۸/۰۵٪	۱۶/۱۹٪	۲/۹۲٪
لرستان	۹/۲۰٪	-۰/۱۰۱٪	۱۲/۵۵٪	۱۰/۹۵٪	۱۴/۲۶٪	۱۲/۰۱٪	-۰/۸۸٪	۱۲/۹۹٪	۲/۷۴٪	۷/۴۳٪	۱۵/۲۳٪	۱/۷۷٪
مازندران	۹/۸۵٪	-۰/۴۰٪	۹/۶۶٪	۱۳/۲۶٪	۱۰/۶۰٪	۱۱/۸۳٪	۲/۳۳٪	۱۵/۰۲٪	۲/۱۵٪	۶/۴۰٪	۱۵/۹۶٪	۲/۵۳٪
مرکزی	۱۰/۵۳٪	-۰/۱۰۵٪	۱۳/۰۵٪	۸/۷۶٪	۱۵/۹۰٪	۱۰/۸۶٪	۱/۱۲٪	۱۵/۲۴٪	۲/۸۹٪	۸/۰۳٪	۱۰/۸۶٪	۲/۷۰٪
هرمزگان	۱۱/۸۲٪	-۰/۱۰۱٪	۱۷/۸۷٪	۷/۶۵٪	۹/۷۳٪	۹/۱۷٪	۱/۲۹٪	۱۹/۸۵٪	۱/۸۳٪	۵/۳۸٪	۱۲/۸۵٪	۲/۵۶٪
همدان	۸/۷۳٪	۲/۷۹٪	۱۱/۴۶٪	۶/۸۸٪	۱۱/۴۲٪	۱۱/۶۹٪	-۰/۷۳٪	۲۰/۶۲٪	۲/۸۲٪	۴/۸۴٪	۱۵/۹۰٪	۲/۱۲٪
یزد	۷/۱۶٪	-۰/۱۰۲٪	۱۲/۰۳٪	۸/۲۴٪	۱۶/۸۵٪	۱۳/۰۴٪	۱/۵۷٪	۱۲/۱۷٪	۱/۶۱٪	۵/۰۹٪	۱۸/۴۰٪	۳/۸۳٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره خرداد ۱۳۹۷ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- خرداد ۱۳۹۷

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در خرداد ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - خرداد ۱۳۹۷

شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۷۲٪	۹/۵۰٪	۱/۴۴۴
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۷٪	۰/۱۶٪	۰/۴۱۳
به پرداخت ملت	۲۳/۵۷٪	۱۳/۴۵٪	۱/۷۵۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۵٪	۱۱/۴۷٪	۰/۵۱۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۸۹٪	۱۲/۰۵٪	۱/۴۰۲
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۹٪	۱۰/۴۴٪	۰/۷۲۷
پرداخت نوین آراین	۱/۵۱٪	۲/۴۷٪	۰/۶۱۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۰٪	۱۳/۸۲٪	۱/۰۲۷
سایان کارت	۱/۴۱٪	۲/۰۴٪	۰/۶۹۲
فن آوا کارت	۴/۷۴٪	۶/۸۵٪	۰/۶۹۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۷٪	۱۵/۱۵٪	۰/۶۰۵
مبنا کارت آریا	۱/۲۰٪	۲/۶۰٪	۰/۴۶۰

در خرداد ماه علاوه بر سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز مجدداً با بهره‌جویی از افزایش سهم تراکنشهای کارتهای فروشگاهی آن در مقابل کاهش سهم ابزار کارتهای فعال سیستمی‌اش، به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته است. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنشهای این شرکتها بر روی کارتهای بیشتر از سهم تعداد کارتهایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکتها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنشها به نسبت سایر شرکتها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اختلاف
	اردیبهشت	خرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۲۶	۱/۴۴۴	۰/۰۱۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۱۸	۰/۴۱۳	۰/۰۹۴
به پرداخت ملت	۱/۷۲۷	۱/۷۵۲	۰/۰۲۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۵۳۷	۰/۵۱۹	-۰/۰۱۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۴۱۶	۱/۴۰۲	-۰/۰۱۴
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۴۲	۰/۷۲۷	-۰/۰۱۵
پرداخت نوین آراین	۰/۶۳۱	۰/۶۱۳	-۰/۰۱۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۷۴	۱/۰۲۷	۰/۰۵۳
سایان کارت	۰/۶۸۸	۰/۶۹۲	۰/۰۰۴
فن آوا کارت	۰/۷۱۳	۰/۶۹۲	-۰/۰۲۲
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۱۵	۰/۶۰۵	-۰/۰۰۹
مینا کارت آریا	۰/۴۷۵	۰/۴۶۰	-۰/۰۱۵

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در خرداد ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند رشد سهم تعدادی تراکنشهای کارتهای فروشگاهی شرکتها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکتهای PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۰/۰۹۴ بالاترین تغییر را داشته است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و تعداد تراکنشهای آنها در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکتهای PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتهای فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند.

به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوانهای فروشگاههای تراکنش دار هر شرکت - خرداد ۹۷

شرکت	کارتهخوان فروشگاههای تراکنش دار		اثر بخشی کارتهخوان فروشگاهی تراکنش دار
	سهم از کل تراکنشهای کارتهخوان فروشگاههای	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۷۲٪	۱۰/۳۸٪	۱/۳۲۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۷٪	۰/۱۳٪	۰/۵۱۰
به پرداخت ملت	۲۳/۵۷٪	۱۴/۴۷٪	۱/۶۲۹
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۵٪	۹/۷۱٪	۰/۶۱۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۸۹٪	۱۲/۶۴٪	۱/۳۳۶
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۹٪	۱۰/۵۶٪	۰/۷۱۹
پرداخت نوین آراین	۱/۵۱٪	۲/۲۹٪	۰/۶۶۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۰٪	۱۴/۱۹٪	۱/۰۰۱
سایان کارت	۱/۴۱٪	۲/۲۲٪	۰/۶۳۶
فن آوا کارت	۴/۷۴٪	۶/۵۰٪	۰/۷۲۹
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۷٪	۱۴/۶۳٪	۰/۶۲۷
مبنا کارت آریا	۱/۲۰٪	۲/۲۹٪	۰/۵۲۲

در شاخص اثربخشی کارتهخوانهای فروشگاههای تراکنش دار نیز علاوه بر سه شرکت "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" هم به عددی بالاتر از یک دست یافته است. این بدین معناست که جذب تراکنشهای این شرکتها بر روی کارتهخوانهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوانهایشان از کل کارتهخوانهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوانهای فروشگاههای این شرکتها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنشها به نسبت سایر شرکتها موفق تر عمل نموده اند.

در ادامه در جدول ۱۸-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوانهای فروشگاههای تراکنش دار هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اختلاف
	اردیبهشت	خرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۱۸	۱/۳۲۱	۰/۰۰۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۹۹	۰/۵۱۰	۰/۱۱۱
به پرداخت ملت	۱/۶۲۴	۱/۶۲۹	۰/۰۰۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۲۸	۰/۶۱۳	-۰/۰۱۵
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۲۶	۱/۳۳۶	۰/۰۱۰
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۱۳	۰/۷۱۹	۰/۰۰۶
پرداخت نوین آرین	۰/۷۱۵	۰/۶۶۱	-۰/۰۵۴
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۰۴	۱/۰۰۱	-۰/۰۰۳
سایان کارت	۰/۶۲۹	۰/۶۳۶	۰/۰۰۷
فن آوا کارت	۰/۷۳۶	۰/۷۲۹	-۰/۰۰۷
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۲۰	۰/۶۲۷	۰/۰۰۷
مینا کارت آریا	۰/۵۴۸	۰/۵۲۲	-۰/۰۲۶

با توجه به کاهش کلی تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال و تراکنش‌دار در خرداد ماه از یک سو و رشد هرچند اندک تعداد تراکنش‌های این نوع ابزار از سویی دیگر، انتظار می‌رفت که بر میزان اثربخشی شرکت‌ها افزوده شده باشد که به دلیل عملکرد مختلف هریک از آن‌ها در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌ها، میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شده است. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با افزایش ۰/۱۱۱ واحدی رخ داده است.

۴،۳،۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی

هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتهای کارتخوان‌های فروشگاه‌های در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۱۳۹۷

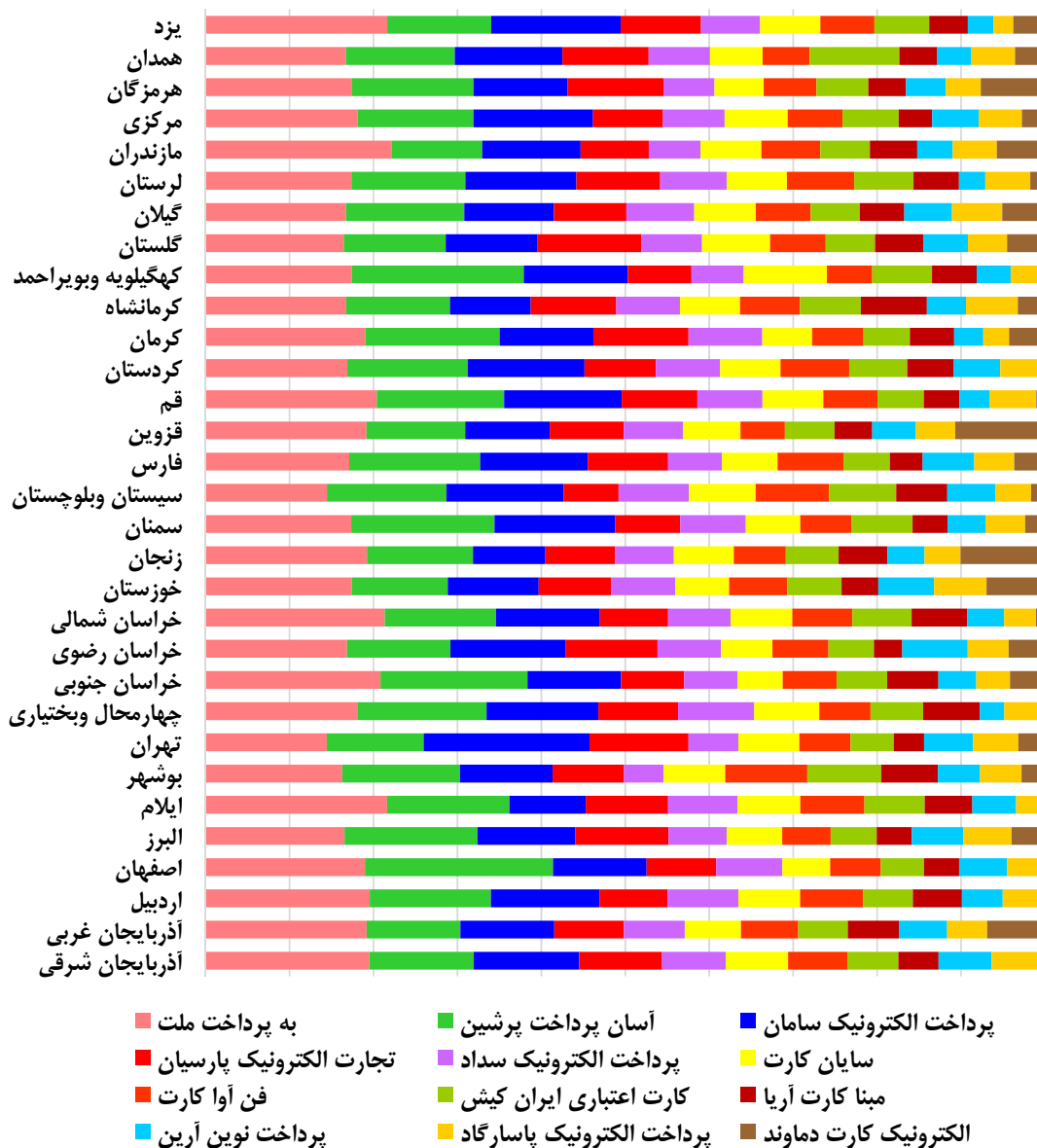
استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران گیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۸۲	۰/۰۳۸	۲/۰۰۶	۰/۶۱۷	۱/۲۹۱	۰/۷۸۰	۰/۶۴۸	۱/۰۱۶	۰/۷۶۴	۰/۷۲۵	۰/۶۲۵	۰/۴۹۵
آذربایجان غربی	۱/۲۱۱	۰/۷۴۸	۲/۰۷۹	۰/۵۱۷	۱/۲۱۲	۰/۷۸۷	۰/۶۲۲	۰/۸۹۸	۰/۷۲۶	۰/۷۳۹	۰/۶۴۱	۰/۶۵۹
اردبیل	۱/۴۰۷	-	۱/۹۰۹	۰/۴۹۲	۱/۲۶۲	۰/۸۲۴	۰/۴۷۳	۰/۷۹۰	۰/۷۱۸	۰/۷۳۰	۰/۵۸۰	۰/۵۷۰
اصفهان	۲/۲۵۹	۰/۰۱۲	۱/۹۱۶	۰/۴۴۳	۱/۱۲۵	۰/۷۹۳	۰/۵۷۷	۰/۸۳۶	۰/۵۷۶	۰/۶۰۶	۰/۵۲۰	۰/۴۲۲
البرز	۱/۶۹۰	۰/۴۲۶	۱/۷۶۵	۰/۶۱۴	۱/۲۴۲	۰/۷۳۹	۰/۶۵۳	۱/۱۸۷	۰/۷۰۴	۰/۶۱۶	۰/۵۸۷	۰/۴۴۵
ایلام	۱/۳۰۳	-	۱/۹۳۳	۰/۳۰۷	۰/۸۱۲	۰/۷۳۷	۰/۴۶۶	۰/۸۷۸	۰/۶۷۱	۰/۶۸۳	۰/۶۴۱	۰/۵۰۷
بوشهر	۱/۳۸۵	۰/۲۷۶	۱/۶۰۹	۰/۴۹۰	۱/۰۸۹	۰/۴۶۴	۰/۴۹۵	۰/۸۴۰	۰/۷۳۷	۰/۹۶۵	۰/۸۶۸	۰/۶۶۷
تهران	۱/۱۷۰	۰/۳۲۲	۱/۴۶۳	۰/۵۴۷	۲/۰۰۲	۰/۶۰۰	۰/۵۹۰	۱/۱۹۶	۰/۷۳۶	۰/۶۱۸	۰/۵۲۳	۰/۳۶۵
چهارمحال و بختیاری	۱/۴۴۰	۰/۰۰۱	۱/۷۰۷	۰/۴۵۶	۱/۲۵۳	۰/۸۵۴	۰/۲۷۴	۰/۸۹۲	۰/۷۲۹	۰/۵۷۳	۰/۵۸۹	۰/۶۳۶
خراسان جنوبی	۱/۷۰۵	۰/۴۰۵	۲/۰۳۱	۰/۳۹۳	۱/۰۸۷	۰/۶۱۹	۰/۴۳۸	۰/۷۳۳	۰/۵۲۶	۰/۶۲۳	۰/۵۸۹	۰/۵۹۵
خراسان رضوی	۱/۳۳۰	۰/۴۶۸	۱/۸۲۵	۰/۵۳۰	۱/۴۸۲	۰/۸۱۶	۰/۸۴۲	۱/۱۸۸	۰/۶۶۳	۰/۷۲۴	۰/۵۸۵	۰/۳۶۴
خراسان شمالی	۱/۲۶۸	۰/۱۰۱	۲/۰۳۹	۰/۳۶۴	۱/۱۸۲	۰/۷۱۲	۰/۴۲۰	۰/۷۷۵	۰/۷۰۳	۰/۶۸۴	۰/۶۷۴	۰/۶۳۳
خوزستان	۱/۲۷۶	۰/۷۷۷	۱/۹۴۰	۰/۶۹۷	۱/۲۰۹	۰/۸۵۳	۰/۷۴۱	۰/۹۶۲	۰/۷۱۳	۰/۷۷۴	۰/۷۱۹	۰/۴۸۸
زنجان	۱/۳۵۳	۱/۰۸۱	۲/۰۶۵	۰/۴۵۹	۰/۹۲۸	۰/۷۵۱	۰/۴۷۵	۰/۸۹۲	۰/۷۶۷	۰/۶۶۴	۰/۶۷۴	۰/۶۲۴
سمنان	۱/۶۱۴	۰/۲۲۳	۱/۶۴۳	۰/۴۴۷	۱/۳۶۰	۰/۷۴۰	۰/۴۳۹	۰/۷۳۴	۰/۶۱۴	۰/۵۷۳	۰/۶۹۱	۰/۳۹۵
سیستان و بلوچستان	۱/۳۳۵	۰/۱۵۶	۱/۳۵۳	۰/۳۹۸	۱/۳۰۵	۰/۷۸۵	۰/۵۳۷	۰/۶۱۴	۰/۷۴۵	۰/۸۱۷	۰/۷۵۱	۰/۵۶۹
فارس	۱/۵۹۴	۰/۳۷۵	۱/۷۴۹	۰/۴۸۷	۱/۳۱۲	۰/۶۵۷	۰/۶۲۸	۰/۹۷۷	۰/۶۷۷	۰/۸۰۲	۰/۵۶۶	۰/۳۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
قزوین	۱/۲۹۳	۱/۱۷۷	۲/۱۰۹	۰/۵۱۶	۱/۱۰۹	۰/۷۷۸	۰/۵۷۱	۰/۹۷۰	۰/۷۵۳	۰/۵۸۲	۰/۶۵۱	۰/۴۹۴
قم	۱/۴۴۳	۰/۰۹۸	۱/۹۴۳	۰/۵۳۴	۱/۳۳۶	۰/۷۳۹	۰/۳۳۹	۰/۸۵۷	۰/۶۹۰	۰/۶۱۶	۰/۵۲۴	۰/۴۰۴
کردستان	۱/۳۳۸	۰/۰۰۶	۱/۵۷۷	۰/۴۹۳	۱/۳۰۱	۰/۷۱۶	۰/۵۲۱	۰/۷۹۱	۰/۶۷۳	۰/۷۶۴	۰/۶۴۵	۰/۵۱۳
کرمان	۱/۴۴۹	۰/۳۸۸	۱/۷۲۳	۰/۲۷۷	۱/۰۱۲	۰/۷۹۵	۰/۳۱۴	۱/۰۲۷	۰/۵۳۷	۰/۵۵۵	۰/۵۰۲	۰/۴۷۷
کرمانشاه	۱/۳۰۹	۰/۳۴۲	۱/۷۷۴	۰/۶۵۵	۱/۰۲۱	۰/۸۰۵	۰/۴۹۳	۱/۰۷۷	۰/۷۵۸	۰/۷۵۷	۰/۷۶۷	۰/۸۳۵
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۴۵	-	۱/۵۶۷	۰/۳۶۷	۱/۱۱۴	۰/۵۶۰	۰/۳۶۵	۰/۶۸۴	۰/۸۹۳	۰/۴۸۵	۰/۶۴۰	۰/۴۷۹
گلستان	۱/۲۲۰	۰/۴۵۴	۱/۶۵۴	۰/۴۶۸	۱/۱۰۱	۰/۷۲۵	۰/۵۳۷	۱/۲۴۴	۰/۸۱۳	۰/۶۶۶	۰/۵۹۱	۰/۵۷۵
گیلان	۱/۵۹۱	۰/۵۷۵	۱/۸۸۳	۰/۶۷۴	۱/۲۰۳	۰/۹۱۳	۰/۶۳۹	۰/۹۷۱	۰/۸۲۵	۰/۷۳۷	۰/۶۵۹	۰/۵۹۸
لرستان	۱/۳۳۹	۰/۱۷۲	۱/۷۱۱	۰/۵۳۰	۱/۳۰۳	۰/۷۸۴	۰/۳۰۸	۰/۹۸۳	۰/۷۰۴	۰/۷۹۳	۰/۶۹۷	۰/۵۳۲
مازندران	۱/۲۱۴	۰/۶۴۵	۲/۴۸۷	۰/۵۹۰	۱/۳۱۷	۰/۶۸۹	۰/۴۷۵	۰/۹۱۳	۰/۸۱۵	۰/۷۹۰	۰/۶۶۳	۰/۶۳۳
مرکزی	۱/۳۵۰	۰/۲۷۰	۱/۷۶۸	۰/۵۰۱	۱/۳۹۲	۰/۷۱۷	۰/۵۴۱	۰/۸۱۳	۰/۷۳۵	۰/۶۳۸	۰/۶۵۴	۰/۳۹۱
هرمزگان	۱/۳۸۰	۰/۷۲۹	۱/۶۶۷	۰/۴۰۱	۱/۰۷۰	۰/۵۸۰	۰/۴۵۱	۱/۰۸۹	۰/۵۵۹	۰/۶۰۰	۰/۵۸۹	۰/۴۲۸
همدان	۱/۲۶۹	۰/۳۴۸	۱/۶۳۶	۰/۵۰۹	۱/۲۵۶	۰/۷۱۶	۰/۳۹۸	۱/۰۰۵	۰/۶۱۵	۰/۵۴۸	۱/۰۴۷	۰/۴۴۲
یزد	۱/۲۱۰	۰/۳۶۸	۲/۱۱۴	۰/۲۳۲	۱/۵۰۷	۰/۶۸۹	۰/۲۹۸	۰/۹۳۵	۰/۷۰۰	۰/۶۳۰	۰/۶۳۷	۰/۴۵۰

* به علت اینکه در برخی از استان‌ها سهم شرکت الکترونیک کارت دماوند از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاه‌های و نیز از تعداد ابزار کارتخوان صفر بوده است، شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های که حاصل تقسیم این دو سهم می باشد، برای این شرکت در این موارد قابل محاسبه نبوده است (مبهم بودن عدد صفر بر صفر) که در جدول با خط تیره نشان داده شده است.

دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در حدود ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار

کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - خرداد ۱۳۹۷

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از ماه گذشته مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

از این رو با تغییر تعریف کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش تنها امکان بررسی روند تعدادی کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی در دو ماه اخیر میسر می باشد. در خرداد ماه ریزش ۱۲/۳۸ درصدی در کل کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می شود. از تعداد این نوع از کارتهای تمامی شرکت ها کاسته شده است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می دهد.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن - خرداد ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	اردیبهشت	خرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱۵/۷۳٪	۱۱/۸۹٪	-۳/۸۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۴۲/۱۹٪	۳۷/۰۳٪	-۵/۱۶٪
به پرداخت ملت	۱۴/۳۲٪	۱۱/۵۲٪	-۲/۸۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴۶/۵۳٪	۴۳/۵۹٪	-۲/۹۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۲/۱۸٪	۱۹/۵۱٪	-۲/۶۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۷/۵۶٪	۲۴/۹۴٪	-۲/۶۲٪
پرداخت نوین آراین	۳۶/۴۳٪	۳۳/۸۲٪	-۲/۶۱٪
تجارت الکترونیک پارسین	۲۹/۳۲٪	۲۲/۴۵٪	-۶/۸۷٪
سایان کارت	۲۶/۵۶٪	۲۱/۶۲٪	-۴/۹۴٪
فن آوا کارت	۳۱/۲۷٪	۲۹/۱۱٪	-۲/۱۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۳/۴۶٪	۳۰/۹۴٪	-۲/۵۲٪
مبنا کارت آریا	۴۰/۳۵٪	۳۶/۸۸٪	-۳/۴۷٪
کل	۲۸/۰۷٪	۲۴/۷۱٪	-۳/۳۶٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

جدول فوق مبین آن است که در ماه جاری سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی ۲۴/۷۱ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. با توجه به ریزش تعدادی

کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و همچنین کاهش تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت‌ها در خرداد ماه، بسته به میزان سرعت کاهش هریک از دو مولفه‌ی فوق در شرکت‌های PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. خوشبختانه در این ماه عملکرد شرکت‌ها در حذف کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش به گونه‌ای بوده است که به شدت از عدد این شاخص کاسته شده است. کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "به پرداخت ملت" با کسب سهمی معادل ۱۱/۵۲ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود. در مقابل ۴۳/۵۹ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" از نوع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی گزارش شده‌اند. بیشترین تغییر با رقمی معادل ۶/۸۷ درصد در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

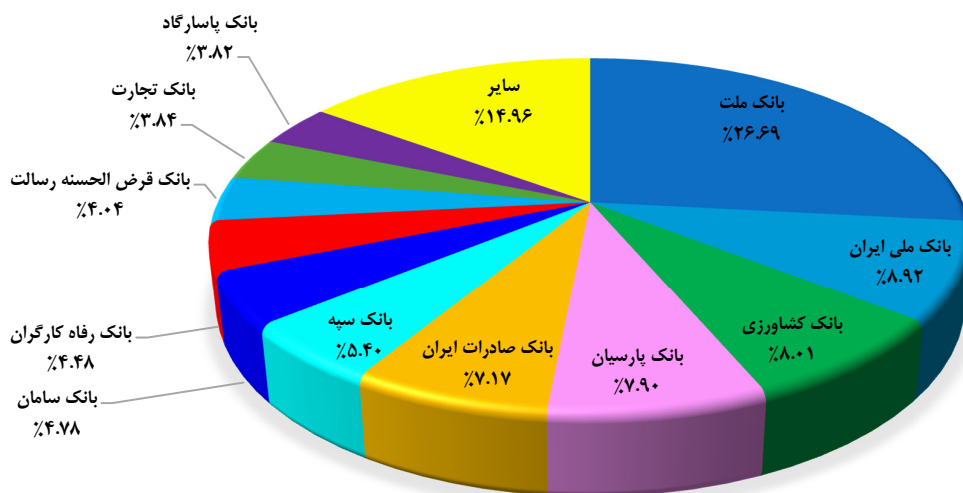
در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

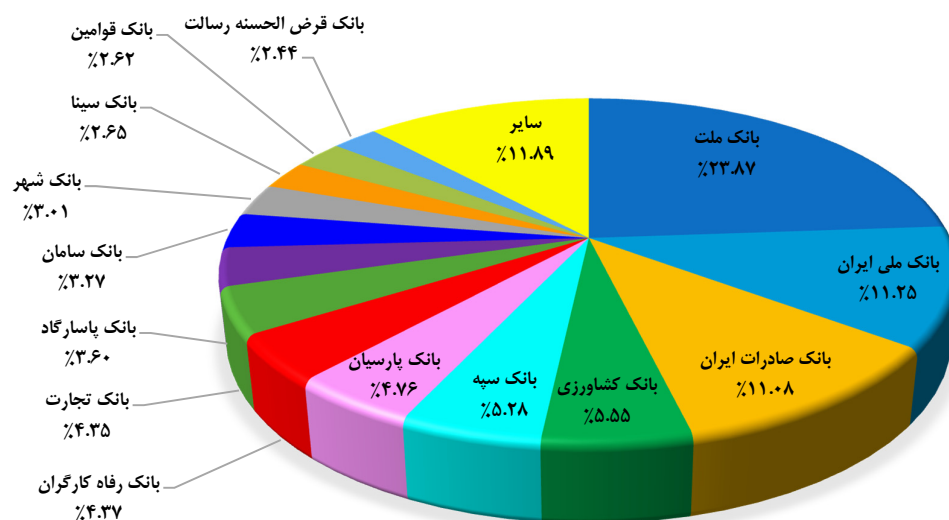
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در خرداد ماه ۹۷ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۷

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در خرداد ماه ۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۷

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۶/۶۹ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۳/۷۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای خرداد ماه ۹۷ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۲٪	۱۱/۶۴٪	۱/۲۲٪	۱/۴۴٪	۱/۷۰٪	۵/۰۲٪
۲	بانک انصار	۱/۹۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۲٪	۱/۸۵٪	۰/۳۳٪	۰/۰۷٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۷۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۰/۷۶٪	۲/۲۵٪	۱۷/۳۶٪	۱/۸۲٪	۰/۸۴٪	۱۴/۰۱٪
۵	بانک پارسیان	۶/۰۰٪	۲۸/۶۹٪	۲۲/۰۱٪	۳/۴۹٪	۱۴/۶۶٪	۲۲/۲۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۱۴٪	۱/۸۰٪	۰/۰۹٪	۳/۸۶٪	۱/۶۳٪	۰/۱۷٪
۷	بانک تجارت	۴/۱۹٪	۱/۰۵٪	۰/۱۳٪	۴/۶۴٪	۲/۱۶٪	۰/۱۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۴٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۷/۰۵٪	۰/۲۰٪	۰/۱۲٪	۰/۵۸٪	۰/۲۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۲٪	۰/۴۹٪	۰/۳۲٪	۰/۱۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۷٪	۱/۷۹٪	۰/۰۵٪	۴/۳۱٪	۵/۰۱٪	۰/۶۴٪
۱۴	بانک سامان	۴/۷۷٪	۸/۸۳٪	۱/۳۳٪	۳/۰۰٪	۵/۳۸٪	۶/۵۶٪
۱۵	بانک سپه	۵/۹۸٪	۰/۱۶٪	۰/۱۲٪	۵/۸۳٪	۰/۹۲٪	۰/۱۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۸۴٪	۱/۷۳٪	۰/۰۱٪	۲/۲۸٪	۵/۸۰٪	۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۰٪	۰/۶۷٪	۱/۵۶٪	۱/۰۱٪	۱۹/۳۶٪	۴/۲۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۸۳٪	۱/۳۴٪	۰/۸۱٪	۱۱/۸۷٪	۴/۸۷٪	۰/۹۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۴۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۲/۷۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۸۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۱٪	۰/۰۴٪	۰/۲۰٪	۲/۹۳٪	۰/۲۰٪	۰/۱۵٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۱۷٪	۵/۴۳٪	۷/۵۵٪	۶/۱۱٪	۰/۸۷٪	۶/۳۹٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۵۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۳٪	۰/۸۷٪	۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۵٪	۰/۲۴٪	۰/۰۱٪	۱/۴۹٪	۱/۵۸٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۵/۹۵٪	۱۹/۰۵٪	۴۶/۹۱٪	۲۴/۲۸٪	۲۰/۰۲٪	۳۸/۵۶٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۵۸٪	۵/۵۹٪	۰/۳۹٪	۱۱/۰۶٪	۱۳/۱۳٪	۰/۳۶٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۶٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۰/۴۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملت"، "اقتصاد نوین" و "سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "شهر"، "پارسیان" و "ملی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۷/۶۴٪	۲۹/۰۸٪	۳/۲۸٪	۸۶/۴۰٪	۱۲/۴۲٪	۱/۱۸٪
۲	بانک انصار	۹۹/۰۹٪	۰/۸۷٪	۰/۰۵٪	۹۷/۹۴٪	۲/۰۴٪	۰/۰٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۴۱٪	۰/۵۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۰٪	۰/۶۰٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۴۰/۷۹٪	۶/۳۷٪	۵۲/۸۴٪	۹۲/۰۲٪	۵/۲۰٪	۲/۷۸٪
۵	بانک پارسیان	۶۸/۵۵٪	۱۷/۲۴٪	۱۴/۲۱٪	۶۵/۰۴٪	۳۳/۳۴٪	۱/۶۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۷/۶۵٪	۲/۲۳٪	۰/۱۲٪	۹۵/۱۲٪	۴/۸۶٪	۰/۰۲٪
۷	بانک تجارت	۹۸/۵۲٪	۱/۳۰٪	۰/۱۸٪	۹۴/۶۲٪	۵/۳۷٪	۰/۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۴۱٪	۱/۵۸٪	۰/۰۱٪	۹۵/۹۲٪	۴/۰۸٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۷۶٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۷۳٪	۰/۱۸٪	۰/۱۰٪	۹۹/۸۴٪	۰/۱۳٪	۰/۰۳٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۸/۶۹٪	۸۸/۵۶٪	۲/۷۵٪	۶۲/۶۶٪	۳۶/۸۰٪	۰/۵۵٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۲	بانک دی	۹۵/۶۴٪	۳/۹۴٪	۰/۴۲٪	۹۲/۵۸٪	۷/۳۴٪	۰/۰۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۰۴٪	۱/۹۰٪	۰/۰۶٪	۸۷/۵۳٪	۱۲/۴۳٪	۰/۰۵٪
۱۴	بانک سامان	۸۹/۸۳٪	۸/۷۶٪	۱/۴۱٪	۸۱/۴۸٪	۱۷/۸۳٪	۰/۷۰٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۵٪	۰/۱۴٪	۰/۱۱٪	۹۸/۱۰٪	۱/۹۰٪	۰/۰۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۳۰٪	۰/۷۰٪	۰/۰۰٪	۹۶/۹۵٪	۳/۰۵٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۹۰/۲۴٪	۹/۷۳٪	۰/۰۴٪	۷۶/۳۴٪	۲۳/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۸۸/۰۰٪	۳/۴۳٪	۸/۵۷٪	۲۹/۸۰٪	۶۹/۷۱٪	۰/۴۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۸/۵۳٪	۰/۸۹٪	۰/۵۸٪	۹۵/۲۰٪	۴/۷۷٪	۰/۰۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۹۵/۱۰٪	۴/۹۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۷۹٪	۰/۱۸٪	۰/۰۲٪	۹۹/۷۸٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۹/۰۵٪	۰/۱۴٪	۰/۸۱٪	۹۹/۱۷٪	۰/۸۱٪	۰/۰۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۷۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۴٪	۹۹/۴۴٪	۰/۵۵٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۱/۹۸٪	۳/۲۲٪	۴/۸۱٪	۹۷/۹۱٪	۱/۶۹٪	۰/۴۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۳۶٪	۰/۶۰٪	۰/۰۴٪	۹۸/۹۶٪	۱/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۳۷/۶۸٪	۶۱/۸۶٪	۰/۴۵٪	۹۲/۱۳٪	۷/۷۸٪	۰/۰۹٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۶۵٪	۱/۳۱٪	۰/۰۴٪	۸۸/۵۱٪	۱۱/۴۸٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۷/۶۵٪	۳/۳۹٪	۸/۹۷٪	۹۰/۳۵٪	۹/۰۹٪	۰/۵۶٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹۶/۸۰٪	۲/۹۷٪	۰/۲۳٪	۸۷/۳۴٪	۱۲/۶۵٪	۰/۰۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۶/۱۰٪	۳/۹۰٪	۰/۰۰٪	۹۸/۲۵٪	۱/۷۵٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۹۹/۸۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در خرداد ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور همانند ماه گذشته به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "پارسیان" در مقام دوم، بانک "ملت" در مقام سوم و بانک "شهر" در مقام چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "اقتصاد نوین" و "پارسیان" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در خرداد ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۱/۶۸ و ۰/۳۸ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاهی جذب هر بانک شده است.

۵.۱.۴ اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت

نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشنده		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۲۴۷	۲/۰۲۹۷	۱۱/۶۳۶۹	۱۳۵/۴۱۶۹	۱/۲۲۱۶	۱/۴۹۲۳
۲	بانک انصار	۱/۹۷۰۳	۳/۸۸۱۹	۰/۳۲۷۳	۰/۱۰۷۱	۰/۰۱۵۹	۰/۰۰۰۳
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲۰۰	۰/۳۸۴۴	۰/۰۷۰۴	۰/۰۰۵۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۷۵۸۳	۰/۵۷۵۱	۲/۲۵۲۱	۵/۰۷۱۷	۱۷/۳۶۳۳	۳۰۱/۴۸۴۸
۵	بانک پارسیان	۶/۰۰۴۰	۳۶/۰۴۷۷	۲۸/۶۹۰۸	۸۲۳/۱۶۲۱	۲۲/۰۰۵۴	۴۸۴/۲۳۹۰
۶	بانک پاسارگاد	۴/۱۳۸۸	۱۷/۱۲۹۳	۱/۷۹۸۲	۳/۲۳۳۴	۰/۰۸۶۷	۰/۰۰۷۵
۷	بانک تجارت	۴/۱۹۲۰	۱۷/۵۷۳۷	۱/۰۵۰۴	۱/۱۰۳۳	۰/۱۳۳۰	۰/۰۱۷۷
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۳۹۲	۰/۵۴۶۴	۰/۲۲۶۱	۰/۰۵۱۱	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۶۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸۵۶	۰/۰۸۱۵	۰/۰۰۹۶	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۴۹	۰/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳۶۴	۰/۰۰۱۳	۷/۰۴۶۸	۴۹/۶۵۷۶	۰/۲۰۳۸	۰/۰۴۱۵
۱۲	بانک دی	۰/۲۷۵۶	۰/۰۷۶۰	۰/۲۱۵۵	۰/۰۴۶۵	۰/۰۲۱۵	۰/۰۰۰۵
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۷۰۳	۲۳/۷۲۰۲	۱/۷۹۳۷	۳/۲۱۷۳	۰/۰۵۱۷	۰/۰۰۲۷
۱۴	بانک سامان	۴/۷۶۷۲	۲۲/۷۲۶۲	۸/۸۳۳۸	۷۸/۰۳۵۸	۱/۳۲۶۲	۱/۷۵۸۷
۱۵	بانک سپه	۵/۹۷۶۳	۳۵/۷۱۶۳	۰/۱۵۷۴	۰/۰۲۴۸	۰/۱۱۵۲	۰/۰۱۳۳
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۲۴۴	۰/۰۵۰۳	۰/۰۳۰۰	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۸۴۴۴	۰/۷۱۳۹	۱/۷۲۹۳	۲/۹۹۰۵	۰/۰۰۵۹	۰/۰۰۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۰۴۹	۰/۸۱۸۹	۰/۶۶۹۶	۰/۴۴۸۴	۱/۵۵۸۲	۲/۴۲۷۹
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۸۳۴۷	۶۱/۳۸۱۸	۱/۳۴۱۴	۱/۷۹۹۴	۰/۸۱۱۶	۰/۶۵۸۶
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۷۹	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۴۶۹۳	۱۹/۹۷۵۰	۰/۱۳۴۵	۰/۰۱۸۱	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشنده		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۷۸۳	۰/۹۵۷۱	۰/۰۳۴۰	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۴۰	۰/۰۰۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۱۳۵	۱/۹۹۷۹	۰/۰۳۹۲	۰/۰۰۱۵	۰/۲۰۳۱	۰/۰۴۱۲
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵۰۷	۰/۰۲۲۷	۰/۰۰۷۵	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۱۶۷۸	۶۶/۷۱۲۴	۵/۴۲۸۰	۲۹/۴۶۲۷	۷/۵۴۶۸	۵۶/۹۵۴۲
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۵۳۸	۰/۲۰۶۰	۰/۰۵۲۵	۰/۰۰۲۸	۰/۰۰۳۱	۰/۰۰۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۲۸۰	۰/۰۰۰۸	۰/۸۷۲۷	۰/۷۶۱۷	۰/۰۰۵۹	۰/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۴۷۱	۰/۸۹۷۰	۰/۲۳۹۸	۰/۰۵۷۵	۰/۰۰۶۴	۰/۰۰۰۰
۲۹	بانک ملت	۲۵/۹۴۶۵	۶۷۳/۲۱۸۵	۱۹/۰۴۸۴	۳۶۲/۸۳۹۸	۴۶/۹۰۸۸	۲۰۲۰/۴۳۷۲
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۵۸۲۴	۹۱/۸۲۲۰	۵/۵۹۲۷	۳۱/۲۷۷۸	۰/۳۹۴۵	۰/۱۵۵۷
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۵۹۲	۰/۷۳۸۲	۰/۶۶۱۹	۰/۴۳۸۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳۶۷	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۹۷۸	۰/۲۴۷۸	۰/۰۰۳۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۱۲۲	۰/۱۶۹۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۱۷۵۳	۰/۰۳۰۷	۰/۰۰۴۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱۰۸۰/۴۵۰۲	-	۱۵۲۹/۲۳۳۱	-	۳۰۴۹/۷۳۳۳

ملاحظه می‌شود که در خرداد ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳۰۴۹/۷۳۳۳ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشنده و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱۰۸۰/۴۵۰۲ و ۱۵۲۹/۲۳۳۱ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در خرداد ماه ۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه ۹۷ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت و خرداد ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت ۹۷	خرداد ۹۷	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۷	خرداد ۹۷	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۷	خرداد ۹۷	نرخ رشد
شاخص H-H	۱۰۰۸۰/۸۴۲۹	۱۰۰۸۰/۴۵۰۲	-۰/۰۴٪	۱۰۳۷۲/۱۱۴۱	۱۰۵۲۹/۲۳۳۱	۱۱/۴۵٪	۳۰۵۳۴/۸۰۸۲	۳۰۰۴۹/۷۳۳۳	-۱۳/۷۳٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه‌ی ابزار "کارتخوان فروشگاهی" و "ابزار پذیرش موبایلی" در خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و "ابزار پذیرش موبایلی" نرخ رشد مثبت داشته است؛ اما این تغییرات سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ ابزاری نشده است.

۵.۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در خرداد ماه ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۸۹,۹۰۰,۵۸۱ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۸۶,۳۶۹,۸۳۱ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۰۷ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۶۳,۷۲۷ عدد و سهم ۰/۰۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

Debit card ^{۳۲}

Credit card ^{۳۳}

Prepaid ^{۳۴}

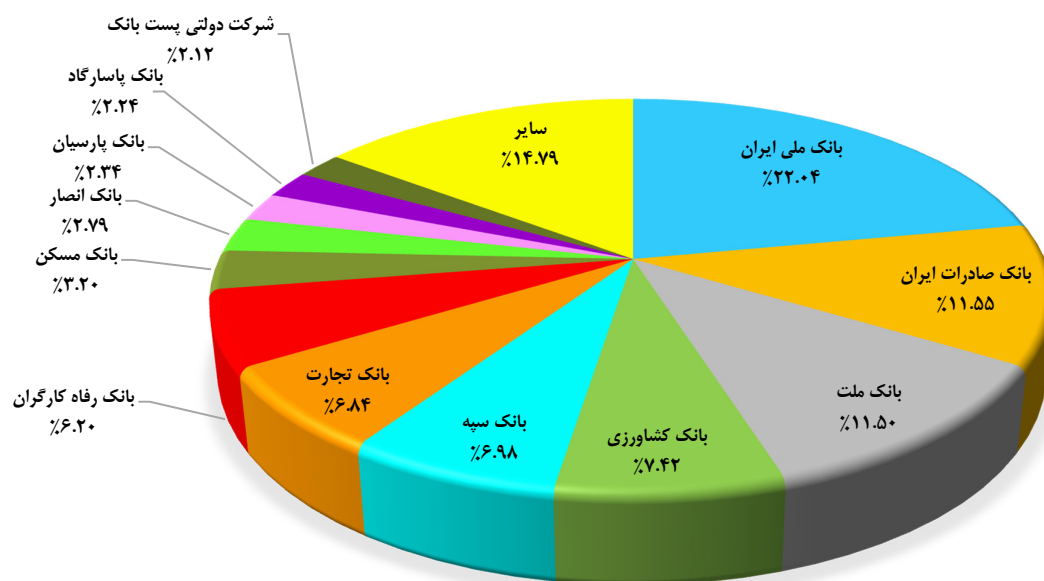
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اردیبهشت و خرداد ۹۷

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
اردیبهشت ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴,۴۱۶,۱۶۷	۴۸,۳۳۶	۸۷,۲۰۸,۷۷۰	۹۱,۶۷۳,۲۷۳
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۸۲٪	۰/۰۵٪	۹۵/۱۳٪	-
خرداد ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳,۴۶۷,۰۲۳	۶۳,۷۲۷	۸۶,۳۶۹,۸۳۱	۸۹,۹۰۰,۵۸۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۸۶٪	۰/۰۷٪	۹۶/۰۷٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه	-۲۱/۴۹٪	۳۱/۸۴٪	-۰/۹۶٪	-۱/۹۳٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه، نرخ رشد منفی معادل ۱/۹۳ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دسته کارت‌های اعتباری دار مثبت و در دودسته دیگر، منفی بوده است.

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی خرداد ماه ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ۱۳۹۷

ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۹۷ بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای خرداد ماه سال ۱۳۹۷ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در خرداد ۹۷ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۶۰٪	۱/۰۸٪	۲/۰۶٪
۲	بانک انصار	۰/۹۵٪	۲/۸۵٪	۱/۳۳٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۰/۴۱٪	۰/۴۷٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۱/۰۹٪	۴/۹۳٪
۵	بانک پارسیان	۰/۳۳٪	۱/۷۱٪	۱۸/۰۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۵٪	۲/۲۱٪	۲/۸۴٪
۷	بانک تجارت	۰/۸۳٪	۶/۸۹٪	۵/۶۸٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۶۴٪	۰/۸۲٪	۰/۹۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪	۰/۲۹٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۱۱٪	۰/۴۸٪	۰/۴۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۲٪	۶/۳۲٪	۳/۳۳٪
۱۴	بانک سامان	۲/۴۳٪	۰/۹۱٪	۴/۳۸٪
۱۵	بانک سپه	۱۵/۴۲٪	۷/۰۴٪	۵/۴۶٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۷۸٪
۱۷	بانک سینا	۳/۹۱٪	۰/۶۸٪	۰/۸۴٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۸	بانک شهر	۲/۹۱٪	۱/۶۱٪	۶/۰۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۳۳٪	۱۱/۷۷٪	۶/۱۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۳٪	۰/۸۵٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۱٪	۰/۹۲٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۹۲٪	۱/۱۴٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۸۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۳/۱۱٪	۷/۵۷٪	۳/۸۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۱٪	۰/۲۲٪	۰/۳۲٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۸٪	۱/۴۶٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۵۴/۸۲٪	۱۱/۶۸٪	۶/۳۴٪
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۹۴٪	۲۲/۲۸٪	۱۶/۴۷٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۱۸٪	۲/۲۰٪	۰/۲۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۲۵٪	۰/۹۰٪	۲/۴۲٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۰۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۰٪	۱/۰۱٪

ملاحظه می شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۲۸ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۴/۸۲ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۶/۴۷ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای خرداد ماه ۹۷ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۳٪	۹۲/۷۱٪	۷/۰۷٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۸/۱۴٪	۱/۸۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۵/۵۷٪	۴/۴۲٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۴/۶۴٪	۱۵/۳۶٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱٪	۷۰/۲۳٪	۲۹/۷۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۷٪	۹۵/۰۲٪	۴/۹۰٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۱٪	۹۶/۷۹٪	۳/۲۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۵٪	۹۵/۷۳٪	۴/۲۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۱/۴۷٪	۸/۵۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۹۶/۸۸٪	۳/۱۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۴۵٪	۹۳/۷۱٪	۴/۸۴٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۲٪	۹۶/۱۶٪	۳/۸۳٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۹۳٪	۲/۰۷٪
۱۴	بانک سامان	۰/۱۶٪	۸۳/۶۴٪	۱۶/۲۰٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۶٪	۹۶/۸۳٪	۳/۰۲٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۸۹/۵۵٪	۱۰/۴۵٪
۱۷	بانک سینا	۰/۴۰٪	۹۴/۸۹٪	۴/۷۱٪
۱۸	بانک شهر	۰/۱۲٪	۸۶/۸۳٪	۱۳/۰۶٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۱٪	۹۷/۹۵٪	۲/۰۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۹۱/۸۵٪	۸/۱۴٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۷/۹۴٪	۲/۰۶٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۶/۷۷٪	۳/۲۳٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۷/۶۶٪	۲/۳۴٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۷۸/۹۵٪	۲۱/۰۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۳٪	۹۷/۹۷٪	۲/۰۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۷٪	۹۴/۲۲٪	۵/۶۳٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۹/۹۴٪	۲۰/۰۶٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۲۴٪	۱/۷۶٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۶۳/۴۱٪	۳۶/۵۹٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۴٪	۹۷/۵۴٪	۲/۱۳٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۲٪	۹۷/۱۰٪	۲/۸۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۴٪	۹۹/۵۴٪	۰/۴۲٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۶/۵۲٪	۳/۴۸٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۲٪	۹۰/۲۳٪	۹/۷۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۹/۴۳٪	۰/۵۷٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۸۷/۹۹٪	۱۲/۰۱٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱	بانک اقتصاد نوین	۱۲/۹۶۹۴	۳/۶۰۱۳	۱/۰۸۲۴	۱/۱۷۱۷	۲/۰۵۵۵	۴/۲۲۵۱
۲	بانک انصار	۰/۹۴۹۴	۰/۹۰۱۳	۲/۸۴۹۹	۸/۱۲۱۹	۱/۳۲۹۴	۱/۷۶۷۳
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰۹۴	۰/۰۰۰۱	۰/۴۰۹۶	۰/۱۶۷۸	۰/۴۷۲۴	۰/۲۲۳۱
۴	بانک آینده	۰/۰۰۹۴	۰/۰۰۰۱	۱/۰۸۹۲	۱/۱۸۶۴	۴/۹۲۵۸	۲۴/۲۶۳۹
۵	بانک پارسیان	۰/۳۲۶۴	۰/۱۰۶۵	۱/۷۰۹۳	۲/۹۲۱۸	۱۸/۰۴۴۳	۳۲۵/۵۹۷۸
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۴۹۱	۵/۵۱۸۲	۲/۲۱۰۶	۴/۸۸۶۸	۲/۸۴۲۶	۸/۰۸۰۱
۷	بانک تجارت	۰/۸۳۴۸	۰/۶۹۶۹	۶/۸۸۷۱	۴۷/۴۳۲۲	۵/۶۸۰۶	۳۲/۲۶۸۷
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۶۳۸۷	۰/۴۰۷۹	۰/۸۲۲۶	۰/۶۷۶۸	۰/۹۰۱۴	۰/۸۱۲۵
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۹۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲۱۱	۰/۰۰۰۴
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰۳۱	۰/۰۰۰۰	۰/۳۶۳۹	۰/۱۳۲۴	۰/۲۹۲۲	۰/۰۸۵۴
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۳۴۲	۰/۱۱۱۷	۰/۰۱۵۹	۰/۰۰۰۳	۰/۰۲۰۵	۰/۰۰۰۴
۱۲	بانک دی	۰/۱۱۱۴	۰/۰۱۲۴	۰/۴۸۴۴	۰/۲۳۴۷	۰/۴۸۰۵	۰/۲۳۰۹
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۲۰۴	۰/۰۰۰۴	۶/۳۲۰۳	۳۹/۹۴۶۵	۳/۳۲۹۵	۱۱/۰۸۵۹
۱۴	بانک سامان	۲/۴۲۶۰	۵/۸۸۵۳	۰/۹۰۸۴	۰/۸۲۵۳	۴/۳۸۲۴	۱۹/۲۰۵۵
۱۵	بانک سپه	۱۵/۴۱۵۸	۲۳۷/۶۴۵۶	۷/۰۳۵۸	۴۹/۵۰۱۹	۵/۴۶۲۸	۲۹/۸۴۲۶
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰۴۷	۰/۰۰۰۰	۰/۲۶۹۵	۰/۰۷۲۶	۰/۷۸۳۶	۰/۶۱۴۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱۷	بانک سینا	۳/۹۰۵۷	۱۵/۲۵۴۷	۰/۶۸۱۲	۰/۴۶۴۰	۰/۸۴۲۴	۰/۷۰۹۶
۱۸	بانک شهر	۲/۹۰۷۷	۸/۴۵۴۸	۱/۶۱۱۶	۲/۵۹۷۲	۶/۰۳۸۶	۳۶/۴۶۴۱
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۳۳۰۷	۱/۷۷۰۷	۱۱/۷۷۲۵	۱۳۸/۵۹۰۶	۶/۱۲۳۴	۳۷/۴۹۵۴
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۱۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۹۶	۰/۰۰۰۹	۰/۰۶۵۵	۰/۰۰۴۳
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۶۳۴۴	۲/۶۷۱۳	۰/۸۵۵۰	۰/۷۳۱۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۰۰۶۶	۱/۲۲۴۵	۰/۹۱۹۱	۰/۸۴۴۸
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۹۱۵۹	۳/۶۷۰۸	۱/۱۴۳۱	۱/۳۰۶۷
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۲۰۵	۰/۰۱۴۵	۰/۸۰۰۴	۰/۶۴۰۷
۲۵	بانک کشاورزی	۳/۱۱۴۸	۹/۷۰۲۳	۷/۵۶۵۳	۵۷/۲۳۳۲	۳/۸۴۹۵	۱۴/۸۱۸۹
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۱۴۷	۰/۲۶۴۹	۰/۲۱۵۹	۰/۰۴۶۶	۰/۳۲۰۶	۰/۱۰۲۸
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۵۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۳۲۴	۰/۰۰۱۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۳/۲۷۶۴	۱۰/۷۳۴۹	۱/۴۶۲۸	۲/۱۳۹۶
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۷	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۵۴/۸۱۸۲	۳۰۰۵/۰۳۶۰	۱۱/۶۷۹۱	۱۳۶/۴۰۰۳	۶/۳۴۲۱	۴۰/۲۲۲۶
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۹۳۵۱	۲۴/۳۵۵۳	۲۲/۲۷۵۰	۴۹۶/۱۷۷۷	۱۶/۴۶۷۰	۲۷۱/۱۶۳۳
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۱۸۱۶	۱/۳۹۶۲	۲/۱۹۵۱	۴/۸۱۸۳	۰/۲۳۰۲	۰/۰۵۳۰
۳۳	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۱۵	۰/۰۰۰۵	۰/۰۱۹۳	۰/۰۰۰۴
۳۴	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۲۵۴۲	۰/۰۶۴۶	۰/۸۹۹۴	۰/۸۰۸۹	۲/۴۲۱۴	۵/۸۶۳۰
۳۵	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۰۰۱۶	۰/۰۰۰۰	۰/۲۳۰۳	۰/۰۵۳۰	۰/۰۳۳۱	۰/۰۰۱۱
۳۶	مؤسسه اعتباری نور	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۹۶۳	۰/۰۸۷۸	۱/۰۰۷۸	۱/۰۱۵۶
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۳۰۳۳۰/۵۵۵۴	-	۱۰۰۱۲/۸۷۴۲	-	۸۷۱/۸۸۱۶

ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر دسته "کارت اعتباری"، "کارت هدیه و بن کارت" و "برداشت" رشد مثبت داشته است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۱۲/۴۲ درصدی در خرداد ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است که

بودن در طبقه "رقابتی" بدان معناست که سهم بازار بانک های صادر کننده در بازار صدور "کارت هدیه و بن کارت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می باشد.

نکته دیگر نرخ رشد ۹/۷۰ درصدی "کارت اعتباری" و قرار گرفتن این جنس کارت همچنان در طبقه تمرکز بالا می باشد که دلیل آن می تواند اعلام دولت و وزارت کار در راستای صدور کارت های اعتباری خرید برای کارگران و بازنشستگان باشد.

همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۹/۷۰ درصد داشته و این به معنای قرار گرفتن مجدد آن در طبقه "تمرکز بالا" و حیطه انحصار در حوزه صدور این دسته از کارت ها در بین بانک های صادر کننده می باشد. بالاترین سهم در خرداد ماه ۹۷ برای کارت اعتباری همچنان به ترتیب به بانک های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک های صادر کننده کارت های بانکی تراکنش دار در خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه ۹۷ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های صادر کننده - اردیبهشت و خرداد ۹۷

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت	
	اردیبهشت ۹۷	خرداد ۹۷	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۷	خرداد ۹۷	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۷	خرداد ۹۷
شاخص HHI	۳۰۰۳۶/۰۴۹۵	۳۰۳۳۰/۵۵۵۴	۹/۷۰٪	۱۰۰۱۷/۳۰۸۸	۱۰۰۱۲/۸۷۴۲	-۰/۴۴٪	۷۷۵/۵۵۲۸	۸۷۱/۸۸۱۶
								۱۲/۴۲٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های صادر کننده کارت های بانکی تراکنش دار، در خرداد ماه سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار صدور کارت های بانکی تراکنش دار در دسته "کارت اعتباری" شده است. همانگونه که مشخص است در این ماه صدور "کارت برداشت" در بانک های صادر کننده در کشور رشد منفی ۰/۴۴ درصدی داشته است که این به معنی نزدیک شدن به رقابت در بین بانک های صادر کننده است.

دسته "کارت هدیه و بن کارت" در دسته "رقابتی" باقی مانده است که این همچنان به معنای قرار گرفتن وضعیت صدور کارت‌های "هدیه و بن کارت" در وضعیت رقابت می‌باشد که بیشترین سهم در صدور این دسته از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" تعلق گرفته است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

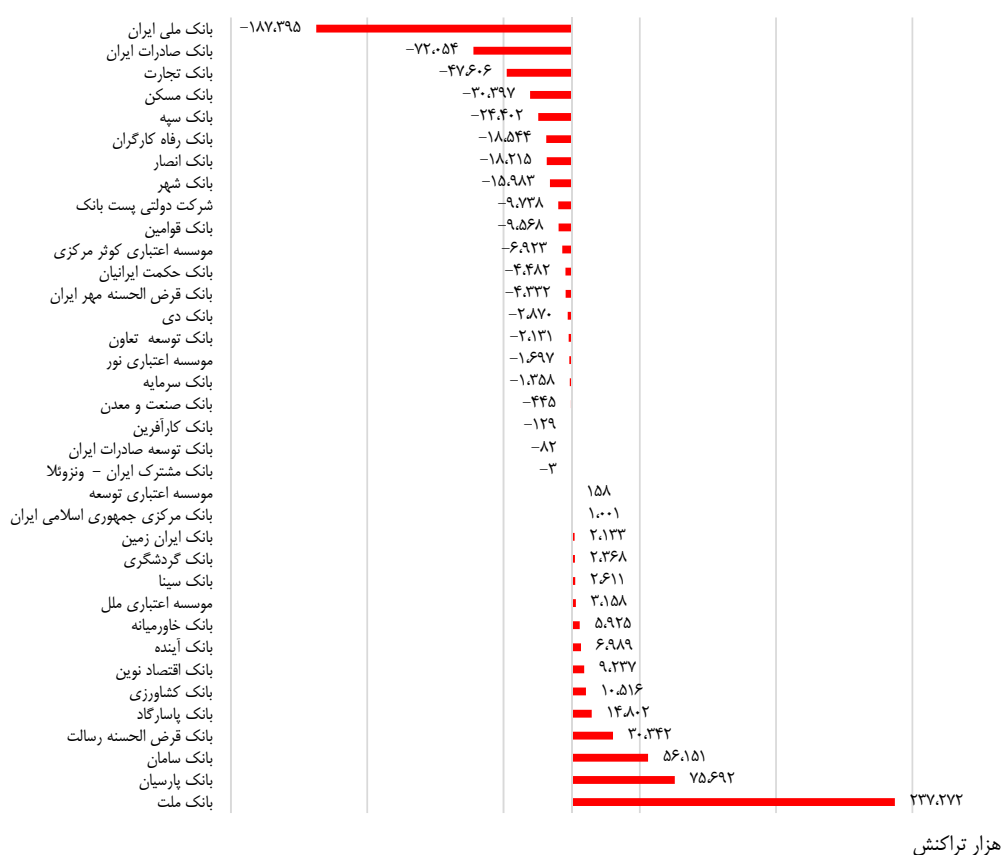
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۴٪	۱/۹۰٪	۱/۵۳٪	۱/۴۸٪
۲	بانک انصار	۲/۸۹٪	۱/۷۹٪	۲/۷۴٪	۱/۶۸٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۳٪	۰/۵۶٪	۰/۶۳٪	۰/۶۳٪
۴	بانک آینده	۱/۲۵٪	۱/۶۸٪	۲/۴۳٪	۱/۷۵٪
۵	بانک پارسیان	۳/۳۲٪	۷/۹۰٪	۳/۱۷٪	۴/۷۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۹۳٪	۳/۸۲٪	۲/۸۴٪	۳/۶۰٪
۷	بانک تجارت	۶/۷۲٪	۳/۸۴٪	۴/۸۷٪	۴/۳۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۱٪	۰/۶۸٪	۰/۷۰٪	۰/۶۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۳٪	۰/۲۶٪	۰/۳۰٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۳۸٪	۰/۰۳٪	۰/۱۷٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۲	بانک دی	۰/۴۳٪	۰/۲۶٪	۰/۵۴٪	۰/۴۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۶۰٪	۴/۴۸٪	۴/۴۰٪	۴/۳۷٪
۱۴	بانک سامان	۱/۳۹٪	۴/۷۸٪	۱/۷۵٪	۳/۲۷٪
۱۵	بانک سپه	۶/۸۸٪	۵/۴۰٪	۵/۶۵٪	۵/۲۸٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۰٪	۰/۳۹٪	۰/۵۱٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۹٪	۰/۸۴٪	۰/۶۶٪	۲/۶۵٪
۱۸	بانک شهر	۱/۸۹٪	۰/۹۳٪	۳/۴۰٪	۳/۰۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۵۳٪	۷/۱۷٪	۱۱/۴۳٪	۱۱/۰۸٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۲۰٪	۴/۰۴٪	۲/۳۲٪	۲/۴۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۵٪	۰/۸۸٪	۱/۳۶٪	۰/۷۶٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۷٪	۱/۲۹٪	۲/۷۳٪	۲/۶۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۲۲٪	۰/۲۴٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۳۷٪	۸/۰۱٪	۵/۶۴٪	۵/۵۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۷٪	۰/۴۱٪	۰/۵۳٪	۰/۴۷٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۱۰٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۰٪	۰/۸۷٪	۳/۲۲٪	۱/۴۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۳۴٪	۲۶/۶۹٪	۱۷/۸۶٪	۲۳/۸۷٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۰/۲۶٪	۸/۹۲٪	۱۶/۲۶٪	۱۱/۲۵٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۰٪	۰/۸۱٪	۰/۶۱٪	۰/۴۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۷٪	۰/۴۵٪	۰/۶۳٪	۰/۲۷٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۸٪	۰/۳۷٪	۰/۲۵٪	۰/۳۶٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۶٪	۰/۱۶٪	۰/۸۲٪	۰/۲۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در خرداد ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است. در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

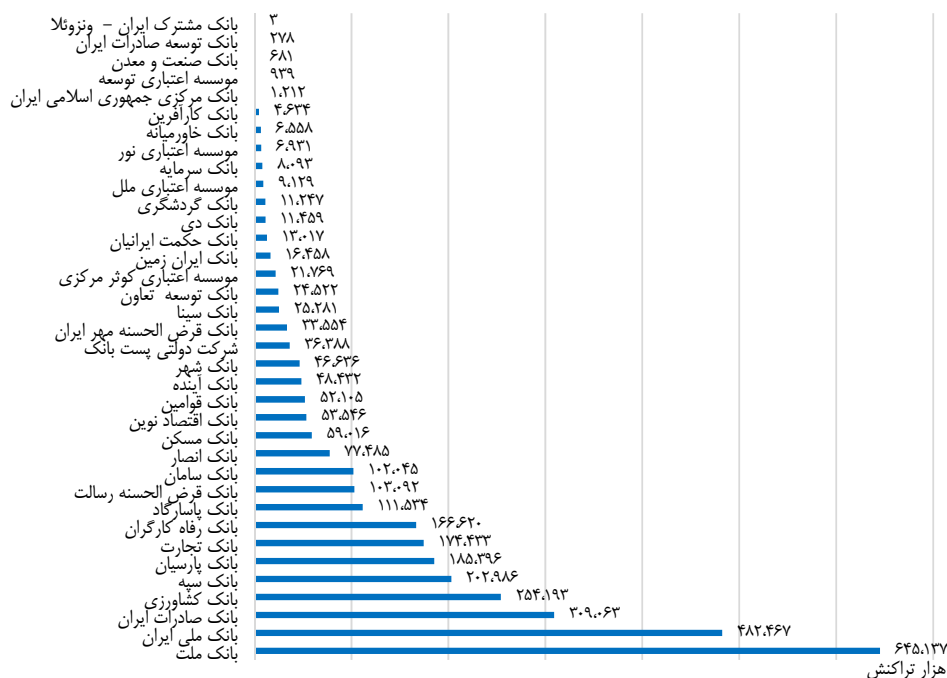

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در

این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۵-۴ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

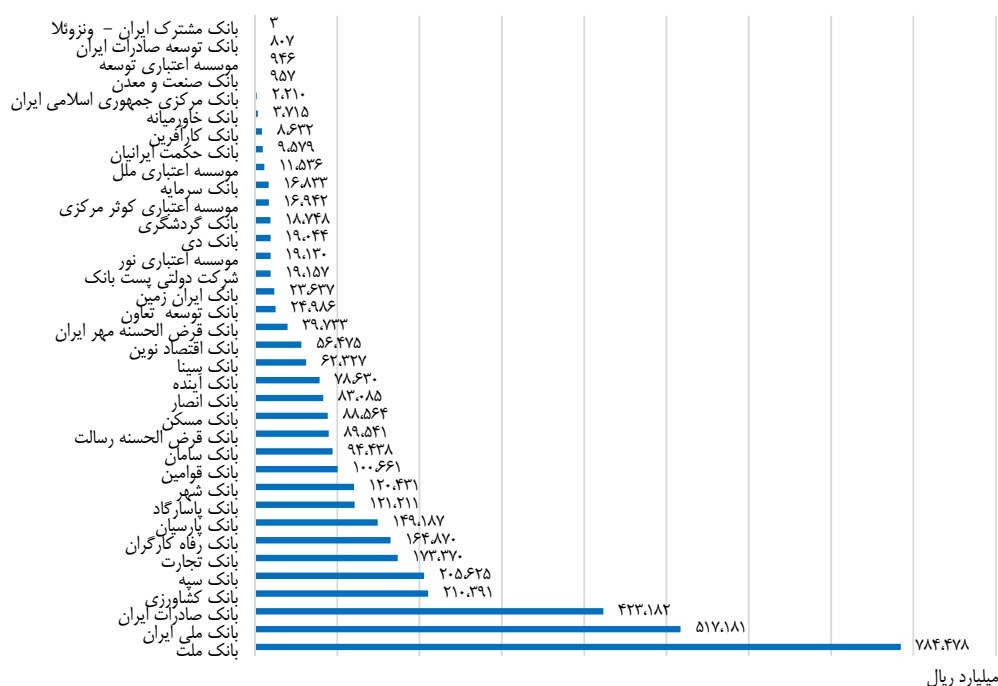

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"،

"توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در خرداد ۱۳۹۷ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ۱۳۹۷

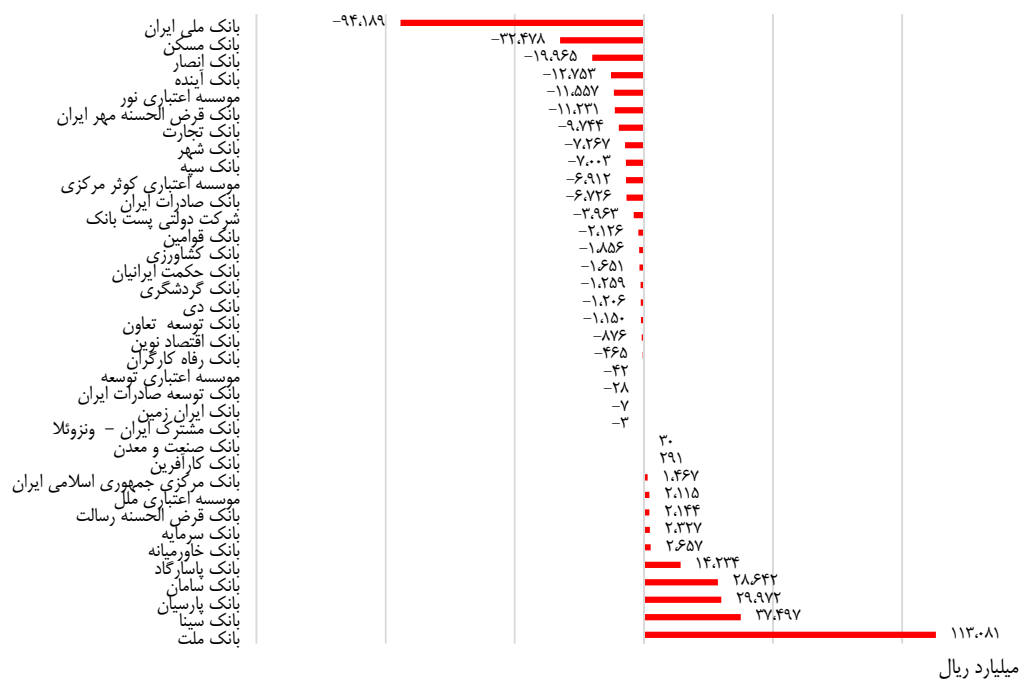
^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی خرداد ۹۷ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سینا"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "آینده"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "آینده" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ

تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۱۱-۵ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در خرداد ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۱ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (اردیبهشت ماه) میزان ۱۱۰/۸۸ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۳۸/۲۵ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۲۸/۰۹ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (خرداد ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	۳۸/۲۵
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۳۹/۰۸
۳	بانک سینا	۴۲/۳۵
۴	بانک سرمایه	۵۱/۶۰
۵	بانک قوامین	۵۴/۷۹
۶	بانک آینده	۵۶/۹۰
۷	بانک مسکن	۶۴/۰۵
۸	بانک دی	۶۹/۸۹
۹	بانک کارآفرین	۷۵/۸۰
۱۰	بانک صادرات ایران	۷۸/۸۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (خرداد ۹۷)
۱۱	موسسه اعتباری نور	۸۸/۰۴
۱۲	بانک ملی ایران	۹۴/۹۲
۱۳	بانک گردشگری	۱۰۳/۸۲
۱۴	بانک تجارت	۱۰۴/۴۴
۱۵	بانک ایران زمین	۱۰۵/۸۳
۱۶	موسسه اعتباری ملل	۱۰۶/۶۲
۱۷	بانک شهر	۱۰۶/۶۴
۱۸	بانک ملت	۱۱۰/۵۲
۱۹	بانک سپه	۱۱۱/۲۳
۲۰	بانک انصار	۱۱۹/۰۷
۲۱	بانک اقتصاد نوین	۱۲۰/۸۵
۲۲	بانک توسعه تعاون	۱۲۴/۷۴
۲۳	بانک حکمت ایرانیان	۱۳۰/۵۹
۲۴	بانک پاسارگاد	۱۳۲/۰۱
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۳۳/۴۷
۲۶	بانک رفاه کارگران	۱۳۴/۷۱
۲۷	بانک کشاورزی	۱۴۴/۹۹
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۱۶۴/۲۹
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۸۰/۱۱
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۸۳/۱۴
۳۱	بانک سامان	۱۸۴/۰۵
۳۲	بانک پارسیان	۱۸۴/۴۸
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲۰۳/۸۷
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۲۸/۰۹
کارمزد پرداختی کل بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید		۱۱۰/۸۸

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۵/۹۶ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۵/۹۶ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران" و "سینا" در خرداد ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال

تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره

بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها -
خرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (خرداد ۹۷)
۱	بانک خاورمیانه	۹۸/۶۷
۲	بانک سینا	۱۰۱/۳۸
۳	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۶/۵۲
۴	بانک سرمایه	۱۳۵/۰۵
۵	بانک صنعت و معدن	۱۳۵/۹۱
۶	بانک قوامین	۱۳۸/۸۲
۷	بانک آینده	۱۵۸/۲۳
۸	بانک مسکن	۱۷۲/۲۶
۹	بانک کارآفرین	۱۸۶/۹۴
۱۰	بانک دی	۲۰۱/۴۴
۱۱	بانک صادرات ایران	۲۱۰/۷۲
۱۲	بانک ملی ایران	۲۲۷/۱۴
۱۳	بانک گردشگری	۲۳۳/۸۶
۱۴	بانک سپه	۲۳۶/۴۹
۱۵	بانک تجارت	۲۴۰/۴۸
۱۶	موسسه اعتباری نور	۲۴۷/۰۶
۱۷	بانک رفاه کارگران	۲۴۷/۱۴
۱۸	بانک ایران زمین	۲۵۲/۷۱
۱۹	بانک توسعه تعاون	۲۵۶/۰۶
۲۰	بانک ملت	۲۶۰/۶۹
۲۱	موسسه اعتباری ملل	۲۶۶/۳۳
۲۲	بانک شهر	۲۷۰/۶۴
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۷۶/۸۹
۲۴	بانک انصار	۳۰۵/۴۱
۲۵	بانک کشاورزی	۳۳۲/۷۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (خرداد ۹۷)
۲۶	بانک سامان	۳۳۰/۲۴
۲۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۳۸/۸۸
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۳۵۲/۶۰
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۸۲/۳۲
۳۰	بانک اقتصاد نوین	۳۸۶/۲۰
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۴۵۵/۳۶
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۴۷۷/۶۱
۳۳	بانک پارسیان	۵۷۰/۶۱
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۷۹۱/۵۶
نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه		۱۱۴/۶۱

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۱۴/۶۱ ریال (۲/۲۹ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) را در خرداد ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در خرداد ماه ۹۷ بانک "خاورمیانه" با پرداخت ۹۸/۶۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "سینا" با پرداخت ۱۰۱/۳۸ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۷۹۱/۵۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "پارسیان" با ۵۷۰/۶۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "شرکت دولتی پست بانک" با ۴۷۷/۶۱ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به

دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای خرداد ماه ۹۷ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - خرداد ۱۳۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (اردیبهشت ۹۷)
۱	بانک شهر	۲۴/۳۳
۲	موسسه اعتباری نور	۴۷/۴۷
۳	بانک صنعت و معدن	۵۶/۳۱
۴	بانک خاورمیانه	۶۴/۸۴
۵	بانک پارسیان	۷۰/۰۶
۶	بانک آینده	۷۳/۹۹
۷	بانک گردشگری	۹۷/۸۵
۸	بانک کارآفرین	۹۹/۲۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۱۴۰/۹۴
۱۰	موسسه اعتباری ملل	۱۴۲/۷۰
۱۱	بانک قوامین	۱۵۷/۱۷
۱۲	بانک دی	۱۶۶/۱۴
۱۳	بانک صادرات ایران	۱۷۰/۰۱
۱۴	بانک سرمایه	۱۹۹/۰۱
۱۵	بانک ملت	۲۰۵/۲۸
۱۶	بانک پاسارگاد	۲۲۳/۳۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (اردیبهشت ۹۷)
۱۷	بانک ایران زمین	۲۲۷/۰۳
۱۸	بانک سامان	۲۳۲/۹۴
۱۹	بانک رفاه کارگران	۲۶۱/۳۴
۲۰	بانک مسکن	۲۸۵/۲۶
۲۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۱۶/۴۰
۲۲	بانک اقتصاد نوین	۳۲۱/۳۲
۲۳	بانک سینا	۳۲۲/۱۱
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۶۰/۱۸
۲۵	بانک سپه	۳۶۸/۳۳
۲۶	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۸۱/۰۷
۲۷	بانک انصار	۴۰۳/۹۱
۲۸	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۲۷/۶۰
۲۹	بانک ملی ایران	۴۳۰/۲۶
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۴۵۴/۱۶
۳۱	بانک توسعه تعاون	۵۳۳/۵۱
۳۲	بانک تجارت	۵۴۷/۶۰
۳۳	بانک کشاورزی	۷۸۸/۸۰
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۸۱۳/۳۳
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۱،۱۸۲/۰۳
کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ		۲۲۴/۲۱

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در خرداد ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۲۴/۲۱ ریال (۲۶/۵۹ درصد نرخ رشد منفی نسبت به اردیبهشت ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در خرداد ماه ۹۷، بانک "شهر" با ۲۴/۳۳ ریال و پس از آن "موسسه اعتباری نور" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۴۷/۴۷ و ۵۶/۳۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۱۸۲/۰۳ ریال و پس از آن بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۸۱۳/۳۳ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۳ نیز پر واضح است، در کل مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در خرداد ماه ۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه کمتر شده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی خرداد ماه ۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک karti به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به بهمن ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۶ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی اردیبهشت ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های خرداد ماه ۱۳۹۷ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۶۵۳ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱،۸۸۰ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۰/۳۵ و ۵/۲۷ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در خرداد ماه ۱۳۹۷ با کاهش ۰/۲۹ درصدی به نزدیک به ۸،۶۲۴ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۰/۱۴ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه، ۸/۵۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۱/۲۸ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های خرداد ماه ۱۳۹۷ با ۹۰/۱۵ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۱/۹۸ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۶، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۷ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه ۲۱۶ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۸ و ۲/۶۰ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه ۱/۱۲ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۴۴۵/۶۲ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه با ۱،۱۵۸/۵۳ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۲۷/۷۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول خرداد ماه ۱۳۹۷ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه با ۲۴/۹۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی خرداد ماه به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، هرمزگان و تهران می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۳۵/۴۶ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی خرداد ماه ۱۳۹۷ در قیاس با اردیبهشت، ۲/۱۷ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۱۱/۲۲ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی خرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه به سبب افزایش ۵/۰۱ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل تنها افزایش ۲/۷۹ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۸/۷۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی معادل ۴۲۸،۹۳۶،۵۵۷ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۳۷ درصد تراکنش‌ها معادل ۵۷۱،۸۴۷،۳۱۹ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۶/۶۶ درصد معادل ۳۹۷،۳۰۰،۷۵۰ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در خرداد ماه ۱۳۹۷ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به اردیبهشت با رشد ۷/۹۸ درصدی مواجه بوده است. تعداد کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۶/۵۰ درصدی، ۵۱/۱۱ درصدی، ۲۱/۴۵ درصدی همراه بوده است و در مقابل گروه‌های خطایی پذیرندگی و کسب و کار به ترتیب با کاهش ۴۸/۱۰ درصدی و ۱۴/۰۸ درصدی مواجه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده خرداد ماه ۱۳۹۷ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۶ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته بدون تغییر بوده و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به

ازای شبکه پرداخت در خرداد ماه ۱۳۹۷، ۹۸/۵۳ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در اردیبهشت ماه کاهش ۰/۲ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز کاهش ۰/۲۴ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در خرداد ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. اختلاف سهم بازار مبلغی این شرکت با سهم بازار دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "کارت اعتباری ایران کیش" بیش از ده درصد می‌باشد. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی مجدداً بین شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" جابجایی صورت پذیرفته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در خرداد ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آرین" در سهم تعدادی و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در این ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پوشش داده شده است.

در ماه خرداد شرکت "مبنا کارت آریا" با رقم ۰/۰۱۳ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان بالاترین رقم شاخص فوق را نشان می‌دهد. بالاترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها این شاخص نسبت به ماه گذشته به شرکت "پرداخت نوین آرین" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه ابزار نسبت به ماه گذشته افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آرین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در خرداد ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۵/۱۵ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۸۳/۹۱ درصد و "به‌پرداخت ملت" با ۹۸/۹۶ درصد بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند. با وجود کاهش در تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" ولیکن به دلیل تاثیر روند گذشته‌ی آن در بازتعریف برخی از ابزارهای کارتخوان آن به‌عنوان ابزار اینترنتی چنین اختلاف سهمی اتفاق افتاده است. همچنین بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی در ماه‌های گذشته در شرکت "به‌پرداخت ملت" باعث گردیده بود تا اختلاف سهم قابل ملاحظه‌ای بین ابزارهای فوق در این شرکت نسبت به سایر شرکت‌ها مشاهده شود. به نظر می‌رسد در این ماه نیز این شرکت همچنان به روند گذشته‌ی خود ادامه داده است. این امر با توجه به

توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۴/۶۳ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۴/۲۲ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" بگونه‌ای عمل نموده که با ۶۸/۶۲ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که علاوه بر سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز مجدداً با بهره‌جویی از افزایش سهم تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی آن در مقابل کاهش سهم ابزار کارتهای فعال سیستمی‌اش، به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته است. این شرکت‌ها نه تنها در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند، بلکه در اثربخشی ابزارهای کارتهای تراکنش‌دار هم به رقمی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدان معناست که این شرکت‌ها هم در بین کارتهای فعال سیستمی و هم در بین کارتهای تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در حدود ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در خرداد ماه تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش مواجه شده و نرخ رشد منفی ۱۲/۳۸ درصد را ثبت نموده‌اند. در ماه جاری از تعداد این نوع کارتهای همهی شرکت‌ها کم شده است. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با عددی معادل با ۱۱/۵۲ درصد به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۴۳ درصد از کارتهای فعال سیستمی این شرکت، کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در ماه خرداد سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۴/۷۱ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارتهای بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در خرداد ماه ۹۷ همچنان بانک "ملت" بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها، چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتهای فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزار بوده است. همچنین میزان این شاخص در بازار ابزارهای "کارتهای فروشگاهی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارتهای بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارتهای بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۹۷ نسبت به اردیبهشت ماه رشد منفی ۱/۹۳ درصدی داشته است. در این ماه نسبت به ماه

گذشته، نرخ رشد در دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" و "برداشت" منفی و در دسته کارت‌های "اعتباری" مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۱۳۹۷، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نیز نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی نیز مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دو دسته "کارت اعتباری" و "کارت هدیه و بن کارت" رشد مثبت داشته و در دسته "برداشت"، با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۱۲/۴۲ درصدی در خرداد ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است.

در ادامه این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در خرداد ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین

معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" و "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سینا" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "انصار"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا" و "پارسیان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در خرداد ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۱ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (اردیبهشت ماه) میزان ۱۱۰/۸۸ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۳۸/۲۵ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب

شده کمترین و بانک " خاورمیانه " با مبلغ ۲۲۸/۰۹ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید " کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها " تعریف شده و به این ترتیب بالاترین نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در خرداد ۱۳۹۷ با احتساب اجاره ابزارهای کارتخوان با مبلغ ۷۹۱/۵۶ ریال به بانک " حکمت ایرانیان " و کمترین آن با مبلغ ۹۸/۶۷ ریال به بانک " خاورمیانه " تعلق گرفته است.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده و با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که کل بانک‌های صادرکننده در خرداد ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۲۴/۲۱ ریال (۲۶/۵۹ درصد نرخ رشد منفی نسبت به اردیبهشت ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در خرداد ماه ۹۷، بانک "شهر" با ۲۴/۳۳ ریال و پس از آن "موسسه اعتباری نور" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۴۷/۴۷ و ۵۶/۳۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۸۲/۰۳ ریال و پس از آن بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۸۱۳/۳۳ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۰۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۳۸} Service Type

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت دینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از دینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشنده‌ای، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشنده‌ای^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲}، نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

^{۵۳} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده - ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت}} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۴} Nominal Value

^{۶۲} Quasi money

^{۶۳} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه $\bar{t}$
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه $\bar{t}$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 90/16	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/96	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 2/06	▼
Shaparak network error	% 0/45	▲
Issuer error	% 12/07	▲
Cardholder Error	% 85/07	▼
Business error	% 0/35	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/53	▼
Shaparak sensed availability	% 99/96	▼
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/023	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -5/63	▲

4

Electronic card payment network market indices in Jun 2018

Active EFTPOS effectiveness		
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/752 ▲
The lowest effectiveness	Electronic cart Damavand	0/413 ▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions		
The highest ratio	Electronic Cart Damavand	% 0/744 ▼
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/013 ▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS		
The Highest ratio	Pardakht Electronic Pasargad	% 43/59 ▼
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 11/52 ▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 23/80 Behpardakht Mellat	▼	% 23/87 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions	% 21/77 Behpardakht Mellat	▲	% 26/69 Bank Mellat ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 34/37 Pardakht Electronic Saman	▲	% 20/02 Bank Mellat ▼
Mobile Payment Gateway	% 34/09 Asan Pardakht Persian	▼	% 38/56 Bank Mellat ▼
EFTPOS	% 24/38 Behpardakht Mellat	▼	% 24/28 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions in each terminals			
Internet Payment Gateway	% 32/25 Asan Pardakht Persian	▲	% 28/69 Persian Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 33/63 Pardakht Novin Arian	▼	% 46/91 Bank Mellat ▼
EFTPOS	% 23/57 Behpardakht Mellat	▲	% 25/95 Bank Mellat ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,010	▲	1,529 ▲
Mobile Payment Gateway	2,831	▲	3,050 ▼
EFTPOS	1,435	▲	1,080 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Parsian Bank	% 18/04	▲
Credit card	Bank Mellat Iran	% 54/82	▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/28	▼

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 10/81	◀
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/45	◀

Value of transactions as a percentage of GDP	% 119/02	◀
--	----------	---

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,653,168,843	▲
Value of transactions	1,880,121,026mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Jun compared to May)	% 5/27	▼
Monthly real growth of value of transactions(Jun compared to May)	% 0/89	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 35/65	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 19/27	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	%4/74	▲
Mobile Payment Gateway	% 5/10	▼
EFTPOS	% 90/15	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 92/52	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 7/48	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 81/98	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 12/43	▼
Balance Inquiry	% 5/58	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,445/62	▼
EFTPOS	1,158/53	▼
Mobile Payment Gateway	163/06	▲
Internet Payment Gateway	124/03	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	27/71	▲
EFTPOS	24/98	▲
Mobile Payment Gateway	1/41	▼
Internet Payment Gateway	1/31	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,456,401 Tehran	▼
The most change in the number of active EFTPOS terminals	-9,133 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/168 Yazd	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	35/46 Hormozgan	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	797/56	▲
---	--------	---

شرکت تجار الکترونیکی پرداخت کارت ایران

آدرس وبگاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هر گونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است

